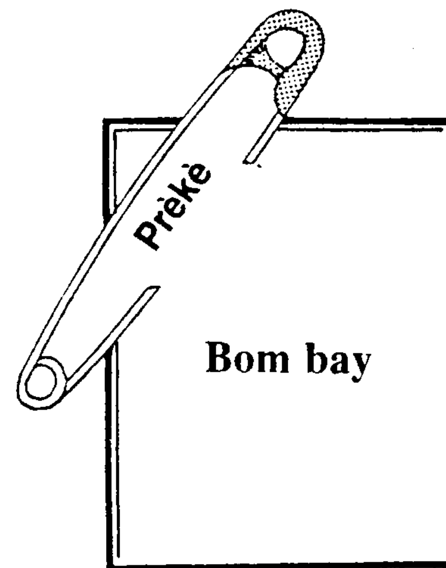

HUGO GERHARTS ...witte boorden...

110E JAARGANG — NO.: 50 ZATERDAG 13 MAART 1993

AMIGOE

Gezondheidszorg kost 300 miljoen

WILLEMSTAD —Volgens Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne 'Papa' Statia, bedragen de totale kosten van de gezondheidszorg in de Antillen momenteel driehonderd miljoen gulden per jaar. Daarvan wordt zeventig procent door de overheid opgebracht. Per persoon komt dat neer op 1400 gulden per jaar. Sinds 1989 zijn de kosten in de gezondheidszorg met tien procent gestegen.

Statia opende vanmorgen het symposium 'Gezondheidszorg onbetaalbaar!', dat is georganiseerd door de IPSO (International Society for Prosthetics and Orthotics). De forumdiscussie is een vervolg op het in december gehouden symposium over het verschijnsel contracten in de gezondheidszorg.

Andere sprekers tijdens de forumdiscussie van vanmorgen waren directeur van het Bureau Ziektekosten (GGD) W. Snooy, SVB-directeur Andres Constantia, directeur van de Amersfoortse verzekeringen Peter van der Pligt, voorzitster van de VBC Dianne Chemaly, oud-minister van Volksgezondheid Stanly Inderson en orthopedisch chirurg Paul de Windt.

■ BOMBAY - Het financieel-economische centrum van India, Bombay, doorstond vrijdag een serie bomaanslagen waarbij ruim tweehonderd mensen omkwamen en er elfhonderd gewond raakten. Onder meer veranderde in puin het beursgebouw van Bombay maar ook hotels, winkelcentra en een bioscoop overkwam dit. (AFP-satellietfoto)

Sjevardnadze: Jeltsin waarborgt democratie

Volkscongres neemt president macht af

MOSKOU - Het Russische volkscongres is vanmorgen in de afwezigheid van president Boris Jeltsin begonnen aan een cruciale vierde dag van zijn buitengewone, achtste congres. De ongeveer negenhonderd afgevaardigden moeten zich onder meer uitspreken over een nieuw voorstel voor een referendum dat Jeltsin vrijdag naar voren had gebracht. Vooral echter staan voorstellen op de agenda die erop mikken het congres via een amendement op de grondwet de macht te geven om vervroegde parlementsen presidentsverkiezingen uit te schrijven. Als het aan het Volkscongres ligt wordt de president nagenoeg ontdaan van alle macht en bevoegdheden.

Jeltsin leed vrijdag een verpletterende nederlaag toen het congres zijn voorstellen voor een deling van de macht wegstemde. De president heeft het congres daarna de rug toegekeerd. Zijn woordvoerder zei dat hij zich verder "rechtstreeks zal richten tot het volk". Stap voor stap heeft het Volkscongres de macht van president Jeltsin ingeperkt. Met de besluiten van vrijdag ontnam het de president de bevoegdheid per decreet te regeren en werd de mogelijkheid geschapen de president van zijn ambt te ontheffen indien hij de grondwet zou schenden. Een bewijs van zijn grote macht gaf het parlement vrijdag af: Het dreigde de televisie onder zijn controle te plaatsen.

"Ze willen van Jeltsin een soort Britse koningin maken", zei Nikolaj Jegorov, de gouverneur van de president in het gebied Vladimir. "De nederlaag was te voorzien", meent Lev Ponomarjov, een van de leiders van de democratische beweging. "Dit is een lang voorbereide putsch". "De president had al veel eerder besluiten moeten nemen en harde maatregelen treffen tegen het congres", meende gouverneur Valentin Fjodorov van het eiland Sachalin in het uiterste oosten. "Nu is het te laat".

In verband met de binnenlandse crisis besloten de volksafgevaardigden om zaterdag verder te vergaderen. Aanvankelijk zou de spoedzitting van het congres slechts twee dagen duren. Vrijdagmiddag willen de congresleden zich nog beraden over vervroegde parlements- en presidentsverkiezingen.

GERUSTSTELLING

De Russische president Boris Jeltsin heeft vrijdag de Verenigde Staten verzekerd dat hij zich verbonden blijft voelen aan de democratie, de mensenrechten en burgerlijk bestuur. Dit ook temidden van de strijd met conservatieve politieke opponenten in Moskou. Dat heeft het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse zaken meegedeeld. Jeltsin liet zijn boodschap vrijdagochtend door de minister van Buitenlandse zaken Andrej Kozyrev doorgeven aan diens Amerikaanse ambtgenoot, Warren Christopher.

SJEVARDNADZE

Edoeard Sjevardnadze, de president van Georgië, is bezorgd over de gevolgen van de constitutionele crisis waarin Rusland is beland. Hij riep vrijdag voor de lokale televisie van St.Petersburg op tot steun aan Jeltsin.

Het Volkscongres wees later op de morgen opnieuw, en nu definitief, Jeltsins voorstel voor het houden van een referendum over de crisis in de gezagsverhoudingen in Moskou van de hand. De afgevaardigden hadden na de confrontatie met Jeltsin opnieuw het referendum-voorstel op de agenda gezet. Jeltsin had daarop voorgesteld het te houden op 25 april en het te laten gaan over twee vragen: Voor of tegen de invoering van een presidentieel systeem en voor of tegen het toestaan van prive-eigendom van grond. Slechts 286 van de ongeveer 900 afgevaardigden stemden voor het voorstel. In plaats daarvan werd met 580 stemmen een voorstel aangenomen om het idee voor voor onbepaalde tijd op te schorten, omdat zo'n volksraadpleging in de houdige politieke omstandigheden in Rusland niet nuttig zou zou zijn.

ÑAPA

IN DE weekendbijlage Ñapa van de Amigoe van vandaag:

* ROTARACT organiseert op 20 maart een symposium over vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Daarbij zal het accent worden gelegd op tripartite arbeidsvoorziening. Ruthsella Jansen sprak met drs. Rients de Boer over dit interessante onderwerp. pag. 1

* DE GEIT is het heilige dier van Curaçao en dan vooral van Bandabou. Geen wonder dan ook, dat het besluit van de Stinapa om het Christoffelpark vanaf 1 januari 1993 voor geiten te sluiten, grote beroering heeft gewekt bij de lokale geitenhouders. Jacoline Debrot belicht de zaak van beide kanten in een artikel op pag. 3

* DEFICIENTE beheersing van het Nederlands leidt tot grote fiasco's in het onderwijs in de Nederlandse Antillen en op Aruba. De Neerlandicus drs. Harold Hollander, tevens secetaris van het College van Curatoren van de UNA, houdt een pleidooi voor de oprichting van een Instituut voor Neerlandistiek om dit levensgrote probleem aan te pakken. pag. 5

* DE ANTILLIAANSE actrice Perla Thissen brengt haar vakantie door onder de Curaçaose zon. In Nederland geniet zij bekendheid door haar rol in de populaire televisieserie 'Medisch Centrum West'. Nel Casimiri maakte een praatje met de lieftallige Antilliaanse. pag. 9

Verder in Ñapa deze week: de rubrieken Buitenland, Tuinieren in de Tropen, Onderwijs, Impressies, Dieet-tips, Koken met May, Techniek, Natuurlijk beter worden, Reizen en de wekelijkse Kruiswoordpuzzel.

Abonnees van de Amigoe ontvangen deze tien pagina's tellende bijlage gratis; in de losse verkoop kosten krant en Ñapa samen één gulden.

Dertien bommen ontploffen in anderhalf uur

Bij bloedbad in Bombay ruim tweehonderd doden

BOMBAY - Bij een reeks bomontploffingen in Bombay in India zijn vrijdag meer dan tweehonderd mensen om het leven gekomen en ruim elfhonderd personen gewondgeraakt. Dat hebben de plaatselijke autoriteiten bekendgemaakt.

Volgens de politie bevinden zich ongeveer 940 personen, van wie ongeveer 150 zwaargewond, in ziekenhuizen. Agenten doorkruisten de straten van Bombay, het financiële en handelscentrum van India, om de mensen op te roepen bloed af te staan.

Premier Sharad Pawar van de deelstaatregering van Maharashtra, waarvan Bombay de hoofdstad is, sprak over een "internationaal complot". "Door de aanslagen te richten op het commerciele hart, probeerden de terroristen de economie van India te treffen". Onduidelijk is evenwel wie verantwoordelijk is voor de aanslagen.

Op dertien plaatsen deden zich in een periode van negentig minuten explosies voor. Bij de meeste ontploffingen ging het om in auto's geplaatste bommen, van technisch hoogwaardige kwaliteit, aldus de politie. De eerste ontploffing had plaats in de kelder van de Beurs van Bombay (BSE). Een zegsman van de politie zei dat veel mensen gewond werden door rondvliegend glas en dat anderen verwondingen opliepen tijdens de paniek die ontstond in het 26 verdiepingen tellende gebouw. Pawar zei dat de meeste slachtoffers vielen in het beursgebouw. Er ontploften verder onder meer bommen in winkelcentra, bij het kantoor van Air India en bij de zetel van een extreme Hindu-party.

Geen enkele organisatie heeft tot nu toe de verantwoordelijkheid voor de aanslagen opgeëist. De Indiase minister van Binnenlandse zaken Shankarrao Chavan leek echter in het parlement met een beschuldigende vinger te wijzen naar Pakistan. New Delhi heeft Islamabad al herhaaldelijk verweten terroristische aanslagen van moslimseparatisten in India te steunen.

De Indiase politie heeft zaterdag een eerste verdachte gearresteerd in verband met de serie aanslagen in Bombay van vrijdag. Volgens UNI gaat het om een activist uit Kashmir die behoort tot een groep die ijvert voor de onafhankelijkheid van Kashmir. De politie zou op zoek zijn naar nog vijf andere Kashmiri's en een man van "Iraanse afkomst".

In een aangeslagen Bombay hernam het leven zaterdag weer enigszins zijn normale loop. Leger en politie zetten controleposten op op diverse plaatsen in de twaalf miljoen inwoners tellende stad en bewaakten ook de bus- en treinstations en het vliegveld. Premier Narasimha Rao bezocht zaterdag de plaatsen des onheils

'Vertrouwenscrisis'

Surinaamse legerofficieren klagen over optreden minister

PARAMARIBO - Er is volgens ruim twintig Surinaamse legerofficieren een "ernstige vertrouwenscrisis" ontstaan in de relatie met minister Siegfried Gilds van Defensie. In een vrijdag uitgelekte brief aan waarnemend legerbevelhebber Iwan Graanoogst vragen de officieren hun gevoelens van onbehagen kenbaar te maken aan de Surinaamse president en opperbevelhebber, Ronald Venetiaan. Ze willen Venetiaan persoonlijk van de vertrouwenscrisis op de hoogte stellen. De officieren verwijten Gilds "correcte samenwerking" met de legerleiding af te slaan en zeggen dat hij telkens via de pers met de legertop communiceert. "Wij ontkomen niet aan de indruk dat de minister naarstig op zoek is naar mogelijkheden om tegenstellingen met het leger te zoeken of te verscherpen".

De officieren storen zich er kennelijk aan dat Gilds maatregelen tegen de legerleiding in het vooruitzicht heeft gesteld. Gilds vindt dat de legertop zich niet loyaal opstelt en zich niet blijkt te willen houden aan het door de democratisch gekozen regering uitgestippelde defensiebeleid.

GROTE ONZEKERHEID

Volgens de officieren heeft de houding van Gilds tot gevolg dat er "zeer grote onzekerheid" in het leger heerst die de veiligheid en consistentie ernstig schaadt. "Wij kunnen niet rekenen op een consistent beleid aangaande personeel, materieel en infrastructuur. In tegendeel ervaren wij de achteruitgang van het leger die ernstige vormen heeft aangenomen".

Het gedrag van de minister zou ook wantrouwen tussen militairen onderling hebben veroorzaakt. De officieren spreken van een gevaarlijke situatie "die fatale gevolgen kan hebben". Gilds vindt het onjuist en niet elegant om te reageren op de inhoud van de brief van de officieren. Hij zegt in een later stadium, als de opperbevelhebber de officieren heeft ontvangen, te zullen nagaan of het nodig is te reageren. Venetiaan ontvangt de legerofficieren maandag.

Vooruitlopend op 'Waarheidsrapport':

Minister Defensie van El Salvador met ontslag

SAN SALVADOR - De omstreden minister van Defensie van El Salvador, generaal Rene Emilio Ponce, is vrijdag onverwacht afgetreden. Ponce verklaarde tijdens een persconferentie in San Salvador dat zijn besluit volgde op "enorme druk van buitenaf". Hij zei dat het leger ten onrechte is beschuldigd van schendingen van de mensenrechten op grote schaal.

Het aftreden van Ponce heeft plaats drie dagen voordat een cruciaal rapport over de mensenrechtenschendingen in El Salvador openbaar wordt gemaakt. De "commissie van de Waarheid", die in het leven is geroepen in het kader van de Salvadoraanse vredesverdragen, zal het bericht maandag aan VN-secretaris-generaal Boutros Boutros-Ghali voorleggen. Het is publiek geheim dat Ponce in het dokument staat vermeld als verantwoordelijk voor het schenden van de mensenrechten.

Mensenrechtenorganisaties hebben het afgelopen jaar meermalen gewezen op de betrokkenheid van Ponce bij de moord in 1989 op zes jezuïeten. Bij het bloedbad verloren tevens de huishoudster en haar minderjarige dochter, die in dienst waren bij de geestelijken, het leven.

Regeringspartij in Australië op verlies

SYDNEY - De conservatieve Liberaal-nationale partijcoalitie van John Hewson lijkt de Australische parlementsverkiezingen van vandaag (zaterdag) te gaan winnen.

Steekproeven genomen bij de uitgang van stembureaus geven aan dat zij afstevent op een kleine voorsprong op de regerende Labour-partij van premier Paul Keating. De Australische Channel Seven-televisie meldde dit bij het sluiten van de stembureaus. Volgens de peiling staat de conservatieve coalitie van Hewson op 50,5 procent, terwijl 49,5 procent van de stemmen naar de Labour-partij zou zijn gegaan.

Genocide-proces in Bosnië tegen twee Serviërs

SARAJEVO - Bij het begin van het eerste proces door Bosnische autoriteiten wegens oorlogsmisdaden begaan in Bosnië-Hercegovina, hebben openbare aanklagers vrijdag twee Servische verdachten aangeklaagd wegens volkerenmoord.

Het doel van het proces is "de wereld te laten zien wat hier gebeurt en dat we een eerlijk en onpartijdig proces kunnen houden", zo zei openbare aanklager Ljubomir Lukic. Beklaagde Boris Herak (22) werd aangeklaagd voor onder meer 32 moorden, zestien verkrachtingen, oorlogsmisdaden en diefstal als bewaker van "Cafe Sonja". Zijn negen jaar oudere medebeklaagde Sretko Damjanovic staat terecht op beschuldiging van vijf moorden, twee verkrachtingen, en diefstal. De doodstraf hangt hen boven het hoofd.

■ BEIT SHEMESH - Israëlische soldaten troosten elkaar bij het verlaten van de plaats waar zij hun sinds zondag vermiste kameraad Jason Friedberg hadden gevonden. Met twee schoten was hij om het leven gebracht. (AFP-satellietfoto)

Soldatentroost

Penshonado's blij met voorstellen Lubbers

AMSTERDAM/WILLEMSTAD — "Lubbers eiste terecht een scherper toezicht, want het loopt hier uit de hand. Er zijn meer dan vijfduizend drugsverslaafden. Nog geen tien jaar geleden kon je de auto open laten staan met de steutel in het contact. Nu breken ze in als raven. De bevolking beseft heel goed dat Nederlandse toezicht en hulp noodzakelijk is". Dat zegt de Nederlandse ex-journalist Vromans in de zaterdageditie van *De Telegraaf*, die Nederlanders hun mening laat geven over Curaçao naar aanleiding van de recente conferentie.

De kop is wervend genoeg: *Curaçao is een echt paradijs. Dit is de lucht, dit is de geur, hier wil ik wonen en sterven.* Volgens Vromans maakt Den Haag de grote fout onvoldoende te beseffen dat 'dit een bijzonder eiland is'. Curaçao is eigenlijk een groot soort Arnhem, aldus Vromans, die uit de Gelderse hoofdstad afkomstig is.

"Maar wel met een eigen douane, een eigen luchthaven en eigen luchtvaartmaatschappij. Met toerisme, een grote haven, een enorme olieraffinaderij. Nu verwacht Den Haag dat groot Arnhem allemaal capabele mensen in huis heeft om een dergelijk toegerust gebied te besturen. Dat is onmogelijk. Dan zou ons eiland uit louter genieën moeten bestaan".

De Telegraaf geeft enig inzicht in de mogelijkheden op Curaçao voor de zogenaamde pensionado's. De exondernemer Van Woensel noemt de regeling volstrekt legaal. "Natuurlijk maken mensen er onbedoeld gebruik van. Zij kopen hier een huis, maar zijn bijna nooit op het eiland. Het gros van de naar schatting 160 Nederlandse pensionadoechtparen, dat sedert begin 1990 is gekomen, is echter te goeder trouw", stelt hij. Hij erkent dat de vijf procentregeling een rol heeft gespeeld bij zijn verhuizing. "Maar als je alleen voor het geld komt en je hebt geen plezier, dan kwijn je weg en sterf je als een ongelukkige".

De gepensioneerde Nederlanders spreken in *De Telegraaf* tegen dat de Curaçoënaar, in tegenstelling tot de Arubaan, lui en ongastvrij is. "Als je geïnteresseerd bent en meeleeft, dan kent de gastvrijheid geen grenzen", aldus Van Woensel. En Vroman: "Maar als je bij het bestellen met de vingers knipt, kun je het vergeten. Antillianen hebben een fijne antenne of je je al dan niet koloniaal opstelt".

Hij denkt dat bij een referendum 99 procent van de Curaçaoënaren zich uitspreekt bij Nederland te willen blijven. "Dat is de reden dat politici zo'n referendum niet willen. Koningin Beatrix is het onuitwisbare symbool van de band met Nederland. Zij ontvangt van dit eiland warmte die met geen pen te beschrijven is. Weet je wat de gewone man of vrouw hier zegt? 'Als Curaçao onafhankelijk zou worden, dan eten we binnen een maand geitekeutels'," aldus Vroman in *De Telegraaf*.

■ *WILLEMSTAD — Vanwege de viering van het eerste lustrum van de Asosiashon di graduadonan di Fakultat Sosial Ekonómiko di Universidat Nashonal di Antia (AFSEF) heeft het bestuur een beleefdheidsbezoek bij minister van Onderwijs en Cultuur, Sixto Wallé, afgelegd. Het bestuur van deze vereniging van afgestudeerden van de Sociaal Economische Faculteit (SEF) van de UNA heeft tevens van de gelegenheid gebruik gemaakt om minister Wallé uit te nodigen voor de opening van de vieringsweek.*

Op de foto vlnr secretaris Roland Rooi, minister Wallé, voorzitter drs. Edsel Poulina en commissaris Erich Constancia.

Na vrijlating in zaak Pirouette

Notaris Rosario boos over onbehoorlijk optreden O.M.

WILLEMSTAD — De notaris Eloc Rosario heeft de minister van justitie protest aangetekend tegen wijze waarop het Openbaar Ministerie met hem omgegaan. Hij is zomaar in Nederland gearresteerd wegens veronderstelde betrokkenheid bij de zaak Pirouette (illegale landwinning en illegale verwerving van inkomsten daaruit met gebruikmaking bedrog en valsheid in geschrifte) zonder dat werd uitgelegd waarom hij werd aangehouden.

In de tendensieuze persberichten van het Openbaar Ministerie lijkt het alsof men er à priori van moet uitgaan dat ik iets fout heb gedaan. Een verdachte wordt zo bij voorbaat gestigmatiseerd. Er is op kwalijke wijze schade berokkend aan mijn naam. De media hebben er zelf van gemaakt dat ik te maken h met de maffia. Al Rosario.

De notaris kan aanto dat hij onbehoorlijk beh deld is. Geld dat hem arrestatie werd afgenom en twee koffers die hij Nederland moest acht laten, met daarin sleutels paspoort, waren hem tot teren nog niet teruggegev ondanks beloften daartoe.

Rosario bekritiseert de 'disproportionele' wi van zijn arrestatie omdat het verleden hij alle me werking heeft verleend de officier van justitie bezig was met de voorbe ding van de strafzaak.

De notaris hekelt ook feit dat hem en zijn advoc processtukken zijn o houden. De wet zou vo schrijven dat een verdac recht heeft op inzage in het, tegen hem verzam materiaal. Het Openb Ministerie heeft er echter gewezen dat de recht commissaris die het voor derzoek leidt het goed vo dat er een paar document werden onthouden aan verdachten. In een spo geding oordeelde het Hof v Justitie dat de recht commissaris het bij rechte eind had; pas gister hoefde het Openbaar Min terie het verzamelde ma riaal ook te laten inzien d de verdachten en hun ad caten. Dat is ook gebeurd, het met vertraging, zegt Ro rio. Hij zegt dat de gang v zaken hem noopt tot indienen van een klacht de minister.

'Slachtoffer geestelijk gehandicapt'

O.M. eist drie jaar wegens seksueel misbruik stiefkind

WILLEMSTAD — De vijftig-jarige D., die terecht staat wegens seksueel misbruik, heeft vrijdag drie jaaronvoorwaardelijkecelstraf tegen zich horen eisen. De officier van justitie acht het overtuigend bewezen dat de man vorig jaar meerdere keren zijn geestelijk gehandicapte stiefdochter van twintig jaar gedwongen heeft tot geslachtsgemeenschap en het getuige zijn van seksueel geladen handelingen.

De man, die ruim drie maanden in voorarrest zit, ontkent elke relatie met het meisje en denkt dat er een complot tegen hem gesmeed is door de moeder van het kind. Hun jarenlange relatie is verstoord geraakt en uit jaloezie jegens D. zou de vrouw samen met een goede vriendin en het sterk afhankelijke en, volgens D. dus gemakkelijk beïnvloedbare, meisje het verhaal van seksueel misbruik verzonnen hebben. Die jaloezie zou gebaseerd zijn op het plan van D. het huis te verlaten, en op het gegeven dat D. (weer) relaties onderhield met zijn ex-vrouw, die met het in hun huwelijk geboren kind naar de Antillen terugkeerde.

Op of omstreeks de dag dat de ex arriveerde op Hato, zou de moeder van het misbruikte kind aangifte hebben gedaan. Wel erg toevallig, hekelde advocaat Peppie Sulvaran. Hij sprak ook zijn afkeuring uit over de bewijsvoering van het Openbaar Ministerie. De moeder was zeer opvallend aanwezig tijdens het verhoor van het slachtoffer, zo zou blijken uit het proces verbaal. En een doktersverklaring die niet meer zegt dan dat het meisje haar maagdschap verloren is, is volgens Sulvaran geen steekhoudend bewijs. "Met alle respect voor de ernst van de zaak, een ontmaagding kan op diverse manieren plaatsvinden", betoogde Sulvaran.

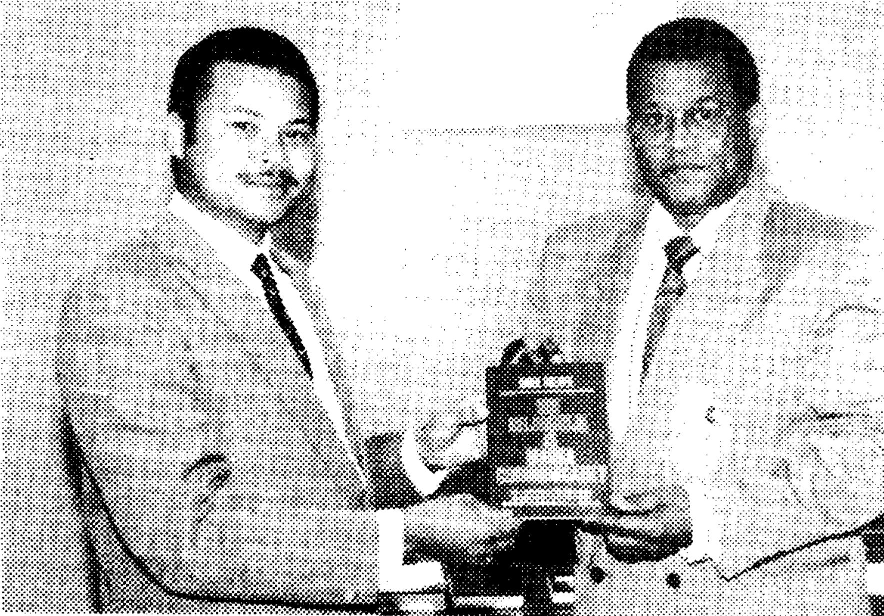
De officier van justitie neemt de zaak naar eigen zeggen bijzonder ernstig. Het meisje heeft tijdens verhoor door de rechter-commissaris verklaart dat D. 'vieze dingen met haar deed' en bovenop haar had gelegen en gedanst. Hij had zich uitgekleed en er was een witte vloeistof op haar benen gespat. Hij heeft haar een keer een kussen op het hoofd gedrukt om haar stil te houden en haar vast gehouden aan armen en benen. 'Ik heb toen gehuild' zegt het proces verbaal. Het meisje is introvert. De verklaringen moesten eruit getrokken worden. De agent die de aangifte behandelde, trok drie dagen uit om het vertrouwen van het meisje te winnen.

Het misbruik kwam in november aan het licht, toen het meisje zich opvallend anders gedroeg en tegen haar moeder en ook tegen de vriendin van de moeder. Hortend en stotend gaf het meisje aan, dat ze het niet leuk vond dat D. zich voor haar ogen bevredigd had. Tegen de huisvriendin zei het meisje kortweg letterlijk dat "D. haar naaide". Later zou het kind aangegeven hebben dat D. had gedreigd haar kwaad te doen als ze het aan haar moeder zou vertellen.

Strafrechter Veenhof wees het verzoek van Sulvaran af om het meisje als kroongetuige te horen. Verschijnen in de rechtszaal, waar ook de verdachte zat, zou voor het meisje een te zware belasting zijn, oordeelde de rechter. Vermoedelijk was hij reeds door het lezen van de processtukken ervan overtuigd geraakt dat het meisje de waarheid sprak en slachtoffer was.

Openbaar aanklager Donker eiste een meer dan normale straf, omdat de de verdachte extra misbruik heeft gemaakt van de geestelijke onvolwaardigheid van zijn slachtoffer. "Zoiemand zal men toch niet geloven als ze het vertelt", schetste Donker de vermoede gedachtengang van D. De aangifte tegen hem is in nauw overleg met het openbaar ministerie en weloverwogen gedaan. Er is niets op tegen dat de moeder behulpzaam was bij het verhoor, aldus Donker. Bovendien, zo zei hij, is in het procesverbaal steeds aangegeven waar het slachtoffer spreekt en waar haar moeder aanvullingen geeft.

Advocaat Sulvaran houdt vol dat de beschuldigingen tegen D. niet zonder twijfel zijn. D. heeft geen strafblad. De rechter in eerste aanleg doet uitspraak op vrijdag 26 maart.

■ *WILLEMSTAD — Minister Sixto Wallé van Onderwijs en Cultuur (midden) heeft woensdag 10 maart in Fort Amsterdam het boek* ***Hoe belangrijk is massacommunicatie?*** *inontvangst genomen van de auteur, publiciteit-strateeg, tevens massacommunicatiemediadeskundige Dirk Heave uit Suriname (links).*

Woordenboek in eigen taal in laatste fase

WILLEMSTAD — De Komishon Standarisashon di Papiamentu (commissie ter standaardisering van het Papiaments) hoopt binnenkort het eindproduct van het project Basis Woordenboek van het Papiaments aan minister Sixto Wallé van Onderwijs te overhandigen. In dit project wordt gewerkt aan het eerste toelichtende Papiamentstalige woordenboek, dat met de zevende versie dit jaar nog wordt afgeloten.

De commissie ter standaardisering van het Papiaments is een grootschalig project, dat in 1989 werd ingesteld. In totaal werden zeventig mensen van Aruba, Bonaire en Curaçao - allen deskundigen op het gebied van het Papiaments - benaderd om een bijdrage te leveren. Gezamenlijk hebben ze tot nu toe gewerkt aan zes versies van het woordenboek.

De zevende versie wordt na een wekrbijeenkomst over de basis lexicografie (het samenstellen van woorde boeken) afgerond. Deze wo shop neemt twee weken beslag en wordt in het Cu açao Caribbean Hotel ge ouden. Ongeveer 55 van zeventig Papiaments-desku digen die meewerken a het project zullen de wor shop volgen.

Volgens de coördinator van dit project, Eith Martis voor Curaçao en To Dandaré van Aruba, wor het project na de nodige aa passingen en aanvulling na de workshop overhandi aan de Curaçaose minist van Onderwijs en aan Arubaanse minister van We zijn.

De workshop in h Curaçao Caribbean Hot wordt verzorgd door de Nede landse deskundigen pro P.G. van Sterkenburg en d A. Moerdijk. De onderwerpe die behandeld zullen worde zijn: introductie lexicografi het verzamelen, ordenen e de verwerking van het mat riaal; automatisering en h structureren van de art kelen.

Nog altijd niet ingevoerd

Nieuw Wetboek van Strafvordering viert eerste lustrum in Staten-la

WILLEMSTAD —Volgende week is het precies vijf jaar geleden, dat het nieuwe Wetboek van Strafvordering voor de Nederlandse Antillen en Aruba is ingediend bij de beide Staten. Vijf jaar geleden was prof. mr. Tom Schalken, zelf zeer nauw betrokken bij het opstellen van het wetboek, enthousiast: "Hiermee krijgen de Antillen en Aruba een wetgeving die ver op die van Nederland vooruitloopt." In de burelen van de Antilliaanse en Arubaanse Staten viert het wetboek thans haar eerste lustrum; het is nog altijd niet aangenomen. Schalken anno 1993: "Ik heb wel eens het idee dat het nieuwe Antilliaanse wetboek in Nederland meer speelt dan hier."

Vorig jaar verklaarde minister van Justitie Suzy Römer aan de pers dat voor het invoeren van een nieuw Burgerlijk Wetboek niet zomaar naar het Nederlandse model gekeken kan worden, "omdat wij hier een geheel andere situatie hebben met betrekking tot het familierecht". Ook de aanpassing van dat wetboek lijkt daarmee een lange-termijnkwestie te worden. Een van de voorstellen van premier Lubbers, gedaan tijdens de Toekomstconferentie die afgelopen week werd gehouden, kwam voor insiders dan ook niet zeer onverwacht. Lubbers schreef:

"Bij een opheffing van de tweede bestuurslaag in de Nederlandse Antillen moet voorts een voorziening worden getroffen voor de vaststelling van de algemene wetboeken op het gebied van burgerlijk recht, en het strafrecht en procesrecht en rechtspleging. Bij voorkeur in onderlinge overeenstemming tussen de Caribische delen, maar bij uitblijven van overeenstemming zal elk der delen van het Koninkrijk (bedoeld: ook Nederland, red.) kunnen verzoeken bij Rijkswet tot vaststelling over te gaan."

CRIMINALITEIT

De eerder genoemde prof. mr. Schalken, hoogleraar strafrecht en strafprocesrecht aan de Vrije Universiteti van Amsterdam, was eind februari op Curaçao als gastspreker op het jaarlijkse congres van de Antilliaanse Juristen Vereniging en tevens om eens te informeren hoe het nu toch staat met het Wetboek van Strafvordering. Het wetboek bleek op dat moment nog voor een tweede ronde naar de Raad van Advies te moeten gaan. Schalken:

"Ik heb de indruk dat minister Römer wel achter dit wetboek staat en de zaak nu weer in beweging gaat zetten. Tijdens een twee uur durend gesprek dat ik met haar had, zei de minister dat er nu een tijdspad wordt opgesteld." Volgens Schalken krijgt een verdachte volgens het nieuwe wetboek niet alleen een betere bescherming van zijn rechtspositie, maar zijn er ook veel betere mogelijkheden de criminaliteit te bestrijden.

Uit het medio vorig jaar gehouden onderzoek van het Wetenschappelijk Onderzoeks en Documentatie Centrum (WOCD) van het Nederlandse ministerie van Justitie blijken de Antillen internationaal gezien tot de koplopers te behoren wat betreft de criminaliteit. Juist wegens die ernstige situatie is het snel invoeren van het wetboek van belang, vindt Schalken. "In het nieuwe wetboek zijn regelingen opgenomen over het aftappen van telefoons, wat nu nog niet mag. Ook kunnen onder bepaalde, specifiek omschreven omstandigheden bij ernstige misdrijven getuigen anoniem worden gehoord. Dat wil zeggen: niet anoniem voor de rechter-commissaris, maar anoniem voor de verdachte," aldus Schalken. Overigens zal niemand uitsluitend op basis van anonieme getuigenverklaringen kunnen worden veroordeeld.

Met als voorbeeld het (nog niet ingevoerde) Antilliaanse wetboek is ondertussen het nieuwe Nederlandse wetboek ingevoerd. Nieuw daarin is het strafrechtelijk kort geding. Dat wil zeggen dat men voor iets dat niet in het wetboek is geregeld bij de rechter om een voorziening kan vragen, bijvoorbeeld het verbod om een onderzoek in te stellen. "Het Openbaar Ministerie mag niet lichtvaardig vervolgen, dus ook niet lichtvaardig opsporen," verklaart Schalken. "Er moeten concrete aanwijzingen zijn, geruchten zijn volstrekt onvoldoende. De verdenking moet plaatsvinden naar geobjectiveerde maatstaven."

Een van de redenen dat het nieuwe Wetboek Strafvordering nog niet is ingevoerd, is gelegen in het feit dat het een aantal tot nu toe niet bestaande rechten voor de verdachten vastlegt, vermoedt Schalken. "Het strafklimaat is daardoor ongunstig voor invoering. Maar het wetboek is er niet alleen voor verdachten, het biedt juist veel betere waarborgen en meer bevoegdheden voor de opsporing van verdachten. De crimineel wordt met dit wetboek echt niet in de watten gelegd."

Volgens het nieuwe wetboek zal het niet meer mogelijk zijn dat uitsluitend op vormverzuim (bijvoorbeeld een verkeerde datum boven de stukken, een onjuist huisnummer van de verdachte enzovoorts, red.) iemand op vrije voeten kan worden gesteld. Ook de slachtoffers gaan erop vooruit. Zij kunnen tot honderdduizend gulden schadevergoeding eisen en ook verlangen dat er een DNA-onderzoek bij de verdachte wordt verricht.

Schalken, tijdens het Juristencongres op 26 februari: "De prijs van de rechtsstaat is toch het nieuwe wetboek."

Onderzoek Gumbs, Cijntje, Gumbs afgerond voor O.M.

WILLEMSTAD — De rechter-commissaris heeft het strafrechtelijk vooronderzoek in de zaak Louis Gumbs, Efraim Cijntje, en Agnes Gumbs afgerond. Dat is bevestigd op het stadhuis.

Het Openbaar Ministerie moet beslissen of het verzamelde bewijsmateriaal voldoende is voor een strafzaak. De openbare aanklager verweet de drie personen aan wie het onderzoek zijn 'werktitel' ontleent dat zij geld hadden aangenomen van particuliere ondernemingen en dat via een aantal vennootschappen naar elkaar hadden doorgesluist om daarmee ondermeer politieke campagnes te voeren.

Het was nooit komen vast te staan voor accountantsrechercheurs welke prestaties op het gebied van advies en bemiddeling zijn verricht in ruil voor het geld dat de particuliere ondernemingen uitkeerden. De aanklacht tegen de drie verdachten werd gedistilleerd uit een breder onderzoek naar mogelijke smeergelden. Deze zouden zijn uitgekeerd in de periode dat onderhandelingen tussen PTT, Antilliaanse overheid en Landsradio/Setel plaatsvonden over een samenwerkingsverband van de telecommunicatiebedrijven.

Twee van de drie verdachten bekleedden in het verleden de respectievelijke functies van minister van Telecommunicatiezaken en Curaçaose gedeputeerde.

Vijf jaar geëist tegen eigenaar The Pub wegens cocaïnetransport

WILLEMSTAD — Officier van justitie H. Donker heeft vrijdag vijf jaar geëist tegen een van de eigenaren van The Pub, H.O., wegens het laten smokkelen van drugs naar Nederland. In 1990 heeft hij een bezoeker van zijn eigen dansgelegenheid te Saliña bereid gevonden cocaïne te transporteren. Deze koerier, R.v.O., werkte als steward bij de KLM. Bij een routinecontrole op Schiphol liep hij tegen de lamp met 3,2 kilo cocaïne in zijn bagage.

Het is gebleken dat H.O. in samenwerking met anderen waaronder R.P. ervoor zorgde dat de koerier in het Caribbean Hotel een tas kreeg met daarin de cocaïne. Er is een bekentenis afgenomen van de koerier en een verklaring van diens advocaat waaruit de rol van H.O. duidelijk zou blijken. Het belangrijkste bewijsmiddel is een pers die gevonden werd in het bezit van H.O.. Een bijbehorend persblok bleek exact dezelfde afmetingen te hebben als het geperste pakket cocaïne dat in het bezit van de steward werd gevonden.

Het Openbaar Ministerie heeft afgezien van een strafzaak tegen medeplichtigen in deze zaak omdat het bewijsmateriaal tegen hen niet sluitend gemaakt kon worden. De verdachte en de getuigen ontkennen betrokkenheid. Advocaat Peppie Sulvaran maakte bezwaar tegen het gegeven dat er sinds de aanhouding van zijn cliënt 28 maanden zijn verstreken en het procesdossier heel lang op diverse bureau's is blijven liggen.

Rechter Veenhof doet uitspraak op 26 maart.

Vandaag bespreking met BC

Actievoerders Sint Maarten bereiken niets bij premier

WILLEMSTAD/PHILIPSBURG —De besprekingen tussen de Antilliaanse regering en het 'front van verenigde organisaties en bezorgde burgers' op Sint Maarten hebben gisteren vrijwel niets opgeleverd. Vandaag hebben de actievoerders een ontmoeting met de eilandsraad. Gezaghebber Voges zei dat zij dan kunnen praten met de democratisch gekozen vertegenwoordigers van het eiland. Over de eis het energiebedrijf GEBE aan Sint Maarten over te dragen werd gisteravond onderhandeld tussen minister Chucho Smits (Financiën), de directie van het bedrijf, aandeelhouders (het Land), afdelingshoofden en actievoerders.

De actievoerders willen dat het bedrijf waarvan het Land eenhonderd procent van de aandelen bezit, wordt overgedragen aan Sint Maarten en dat het Curaçaose interim-management naar huis gaat.

Of er nieuwe acties op het eiland zullen volgen, is niet duidelijk. Enige honderden mensen die gisteren voor het bestuurskantoor stonden waar de besprekingen werden gehouden, bleken daar duidelijk toe bereid. Zij voelden premier Maria Liberia-Peters en gezaghebber Voges uit toen die tegen vier uur 's middags het gebouw verlieten.

Zowel Voges als Liberia-Peters zeiden op een persconferentie dat aan de andere eisen van organisaties niet kon worden tegemoetgekomen omdat het in die gevallen om constitutionele zaken gaat. Zo wilden de actievoerders dat de eilandsraad en het bestuurscollege zouden aftreden en dat er nieuwe verkiezingen worden gehouden.

De Antilliaanse premier wees erop dat volgens de Grondwet dergelijke lichamen niet kunnen worden weggestuurd. Zij sloot niet uit dat via nieuwe wetten zoiets mogelijk gemaakt kon worden, maar waarschuwde ervoor daar heel voorzichtig mee te zijn. "De ene keer wil de ene groep dat het bestuur verdwijnt en de volgende keer een andere." Zij adviseerde de inwoners van Sint Maarten een constante dialoog aan te gaan met de bestuurders opdat de verschillende gezichtspunten inclusief nuances voor elkaar zichtbaar worden.

GRIEVEN

Het front van samenwerkende organisaties had begin deze week, op het moment dat in Willemstad de Toekomstconferentie werd gehouden, met wegblokkades het gesprek met de premier afgedwongen. In eerste instantie wilden ze hun grieven bespreken met de Gouverneur. De premier wees hen er echter op dat de Gouverneur boven de partijen staat en daarom niet over politieke zaken kan onderhandelen. Zij besloot daarom zelf naar Sint Maarten te reizen.

De vergadering met de premier en de gezaghebber begon gisteren ruim een uur te laat omdat de directie van de GEBE, die deeluitmaakt van het front, aanvankelijk niet tot de vergadering werd toegelaten. Met een gebed en het zingen van *We shall overcome* door de actievoerders werd de vergadering geopend. Voor het bestuurskantoor, waar de gesprekken werden gehouden, hadden zich vele tientallen demonstranten verzameld. Rond het middaguur groeide hun aantal tot meer dan honderd.

Na twee uur vergaderen deelde een woordvoerder van het front mee dat de situatie explosief was geworden. Tot die tijd was alleen gesproken over de eis van het front dat het interim management team uit Curaçao van de GEBE onmiddellijk naar huis wordt gestuurd. Minister Smits zei dat de ploeg niet eerder dan over vijf maanden kan worden teruggetrokken. Actievoerders willen dat het bedrijf onder de vlag van Sint Maarten komt. De regering in Willemstad heeft er geen bezwaar tegen dat het bedrijf geprivatiseerd wordt, maar volgens minister Smits is tijd nodig voor die procedure.

In de loop van de middag werd besloten de GEBE-zaak in een kleine commissie verder te bespreken. Een woordvoerder van het front liet de pers weten dat wat betreft de eis over GEBE geen concessies zullen worden gedaan. Later op de middag zou ook de interim directie bij het gesprek worden betrokken.

Ook de andere eisen van de samenwerkende organisaties zouden nog aan de orde komen. Die behelzen dat het eilandsbestuur en het bestuurscollege onmiddellijk aftreden en dat nieuwe verkiezingen worden gehouden. Bovendien moet het onder curatele stellen van Sint Maarten door de Algemene Maatregel van Rijksbestuur ongedaan worden gemaakt. Een zegsman van het front zei voor het begin van de vergadering, dat aan alle eisen moet worden voldaan.

■ *De golfslag en schepen hebben sinds vanochtend vrije doorgang door de Sint Annabaai nu de beschadigde Emmabrug aan de kant getrokken ligt voor reparatie...*

■ *...de onwrikbaar vastgeraakte 'swinging old lady' moest met snijbranders bevrijd worden.*

Mr. Bertie Braam ingeschakeld

Vakbond CFW spant kort geding aan tegen ontslagen bij Lovers

WILLEMSTAD — De Curaçaose Federatie van Werknemers (CFW) spant een kort geding aan tegen de Lovers Distrubution Company en aanverwante bedrijven. In eerste instantie wil de vakbond met dit kort geding het ontslag, op staande voet, van 21 werknemers van de Lovers-bedrijven, ongedaan maken. Aan de andere kant, meent de vakbond, kan dit kort geding verhelderend werken inzake het bestaande arbeidsconflict op de Lovers-werkvloer en hun officiële vertegenwoordiging van de werknemers.

Er heerst op het moment onenigheid tussen enerzijds werknemers en de Lovers-directie met de voor vakbondsvertegenwoordiging strijdende CFW als de derde partij.

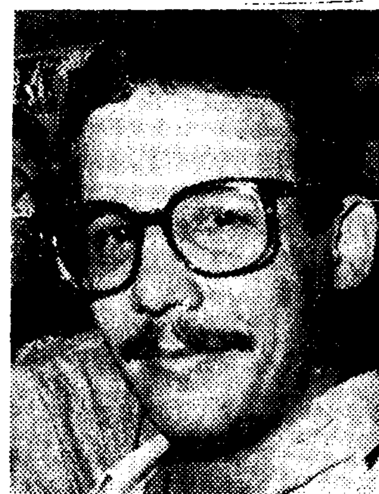
Op 3 maart ontsloeg de Lovers-directie een aantal werknemers, nadat zij geen gehoor had gegeven aan een oproep van de directie om hun werk te hervatten. Een groep ontevreden werknemers, - de directie heeft het over 27 en de vakbond over circa zestig werknemers -, ging in staking op 2 maart. Het bedrijf Caribbean Fruits Products (lees Frica-bedrijf, red.) kwam door die staking plat te liggen.

De actievoerders begaven zich naar het CFW-centrum, waar ze met de vakbondleiders vergaderden. De redenen voor de staking zou niet bekend zijn bij de Lovers- en Frica-directies. De stakende werknemers vonden dat de directies te zijner tijd ingelicht zouden worden. Volgens vice-voorzitter van CFW, Hein van Sichem, waren de directies wel op de hoogte, doch wilden ze de redenen bij het uitbreken van de staking weten.

De directies verstuurden brieven met een oproep aan de werknemers om het werk te hervatten. Dat gebeurde dan ook maar twee en een half uur later dan het door de directie aangegeven tijdstip. Dit was de reden voor de directie om het woord bij de daad te voegen en een aantal werknemers op staande voet te ontslaan. Nu gaat CFW, juridisch bijgestaan door mr. H.W. 'Bertie' Braam Jr., een kort geding aanspannen tegen de Lovers-directie(s).

Dit geding kan volgens de CFW verhelderend werken. Temeer daar deze vakbond al sinds 1991 hardnekkig probeert de vertegenwoordiging van de Lovers-werknemers officieel op zich te nemen. Inmiddels werden de drie eerder ingediende aanvragen voor die vertegenwoordiging door de Landsbemiddelaar om procedurele redenen afgewezen. De vierde aanvraag (tussen 4 en 11 maart ingediend) die ook niet aan de voorgeschreven eisen voldeed zal waarschijnlijk niet ontvankelijk verklaard worden.

Zowel de Lovers-directie(s) als de Landsbemiddelaar meenden dat de vakbond zich schuldig maakte aan het verkeerd informeren van de media. De feiten leken niet te kloppen en bepaalde door de vakbond verstrekte gegevens zouden niets met de zaak-Lovers te maken hebben.

BRAAM

Hierop besloot CFW, naast het aanspannen van een kort geding om de ontslagen ongedaan te maken, totale opening van zaken te geven. CFW-voorzitter Wilfred 'Boy' Spencer en vice-voorzitter Hein van Sichem hekelen de jarenlange strijd, die de vakbond moet uitvechten om de werknemers te kunnen vertegenwoordigen. Vooral balen ze van die moederbedrijven, die naar hun zeggen, met werknemers 'sjoemelen'.

Sjoemelen in die zin dat niemand weet voor welk bedrijf een werknemer officieel op de loonlijst staat. Dit bemoeilijkt de pogingen van de vakbond om de desbetreffende werknemer officieel als vakbondslid te kunnen inschrijven en zodoende die te kunnen vertegenwoordigen. De Landsbemiddelaar moet duidelijke informatie hebben over het aantal werknemers en het specifieke bedrijf waarvoor die werknemers werken. Vindt er onder bedrijven, die samenhoren, een 'roulatie van werknemers' plaats, dan bemoeilijkt dit het werk voor de vakbond.

De vakbond is de mening toegedaan dat de Landsbemiddelaar meer bevoegdheden moet krijgen. De wettelijke regelingen moeten aangepast worden. Indirect worden vakbonden belemmerd in hun pogingen om de vertegenwoordiging van werknemers te krijgen.

Als de helft van de werknemers plus één de wens uitspreken om aangesloten te worden bij een en dezelfde vakbond dan mag die vakbond de werknemers van dat bedrijf vertegenwoordigen. Daarnaast kan een referendum onder de werknemers gehouden worden door de Landsbemiddelaar. De CFW vindt echter dat vakbonden meer dan eens buiten de procedurele richtlijnen moeten omgaan - door bijvoorbeeld naar de rechter te stappen - om vertegenwoordiging van werknemers bij bedrijven af te dwingen. Het kort geding, dat CFW tegen Lovers aanspant gaat over de ontslagen 21 werknemers, maar via een deurtje hoopt de vakbond het proces van vertegenwoordiging te kunnen bespoedigen.

Pontonbrug buiten gebruik na schade door sterke deining

WILLEMSTAD — De voetgangersbrug over de Sint Annabaai blijft de komende dagen gesloten voor voetgangers. De Emmabrug raakte vanochtend omstreeks 07.30 uur beschadigd door de invloed van de hoge golfslag. Het sluitstuk van de brug miste bij het dichtgaan het vergrendelingsmechaniek aan de walkant.

De golven tilden de brug zo hoog op dat het sluitstuk bovenop de vergrendeling klapte en muurvast kwam te zitten. Met snijbranders zijn de brugdelen van elkaar losgehaald. Een uur later kon een voor de Sint Annabaai wachtend cruiseschip alsnog het Schottegat binnenvaren.

Omdat de vergrendeling nu niet meer werkt, wordt de zwenkbrug tegen de kant getrokken. Voetgangers kunnen in het weekeinde tot 01.00 en door de week tot 23.00 uur gebruik maken van de veerponten van de havendienst.

Volgens de havendirectie zal herstel van de opgelopen schade niet duur uitvallen.

De Volkskrant citeert:

'Maria staat onder satanische invloed'

WILLEMSTAD — Vanuit Willemstad zijn de afgelopen week een aantal verslaggevers van Nederlandse media, die hier waren om de Toekomstconferentie te verslaan, doorgereisd naar Sint Maarten. De Volkskrant kwam vanmorgen met een beschrijving van Philipsburg tijdens de gisteren gehouden gesprekken tussen de actievoerders en de premier.

De Volkskrant citeert een aantal uitspraken van actievoerders, waaronder "Maria Liberia staat onder satanische invloed, evenals de eilandsbestuurders. De hele troep moet weg, omdat ze de duivel eren in plaats van God." Andere citaten: "Blanken moeten ophoepelen als ze niet willen integreren. Waarom moeten Antillianen in Nederland wel integreren en Nederlanders hier niet? De *natives* worden onderdrukt en de buitenlandse investeerders worden schatrijk zonder dat ze belasting hoeven te betalen. *We are mad as hell.*"

"Uneasiness hangs over Sint Maarten," citeert de Volkskrant een kop van het dagblad The Chronicle. "En dat op een plaats die in alle toeristenfolders wordt geafficheerd als 'The Friendly Island'. Sint Maarten, geheel afhankelijk van de dienstverlening en de toeristenindustrie zou deze week door de acties van haar protesterende burgers al 17 duizend cruisetoeristen zijn misgelopen".

De Volkskrant constateert dat voor enkele ondervraagden Claude Wathey niet hoeft terug te komen. "Nee, het volk wil Wathey niet meer. Whathey heeft de chaos gecreëerd."

De krant stelt vast dat het moeilijk te bepalen is, wat 'het volk' is: ook de oppositie is zeer gefragmenteerd. De Volkskrant beschrijft de situatie in het centrum van Philipsburg tijdens de besprekingen van gistermiddag: "Een paar honderd meter verderop blijven de Amerikaanse toeristen door de hitte van Frontstreet sjokken, de camera's op de veelal ruim bemeten buik. In de wonderschone baai van Philipsburg schommelen plezierjachten op de deining van de Caribische Zee. Verder uit de kust ligt een gigantisch cruiseschip voor anker. 'Die ligt daar om straks de Nederlanders te evacueren,' grapt iemand."

Groot inzicht

WILLEMSTAD — Het zou van groot inzicht getuigen indien de politici en bestuurders dezelfde eensgezindheid tonen in het aanpakken van ernstige financiële, bestuurlijke en maatschappelijke problemen als zij tentoonspreidden tijdens de Toekomstconferentie. Dat zegt de Kamer van Koophandel.

Uitslagen Aruba Ariba

ORANJESTAD — De leden van bridgeclub Aruba Ariba hebben de vierde avond van de derde ronde in de dubbel-competitie gespeeld.

In de A-poule werden de volgende uitslagen geboekt: mevrouw Vos/heer Pennings 66,07 procent, echtpaar Harris 59,48, echtpaar van Eyck 57,59, heren Marapin/Tjon Kon Sang 53,13 en mevrouw Haupt/heer Reeve 52,23 procent. De uitslagen in de B-poule: dames de Kort/Aal 61,45 procent, echtpaar Hooghwinkel 59,37, dames Boeye/Lopez - Henriquez 55,24, dames Heeregrave/Tromp 54,10 en de dames Seaber/McLeod 51,04 procent. In de C-poule: mevrouw van Dorst/heer Kroodsma 67,50 procent, dames Nierop/Vogel 57,50 en mevrouw de Mol/heer Dillmann 53,12 procent.

***

Het bruto binnenlands produkt van BRAZILIË is vorig jaar met bijna een procent gekrompen. In 1991 was er nog een groei van een procent. De produktie in de industrie verminderde vorig jaar met vier procent en kwam daarmee onder het niveau van 1980.

Het VS- chemieconcern DU PONT stopt al eind 1994 met de produktie van chloorfluorkoolwaterstoffen (CFK's) in de VS een jaar eerder dan in de bedoeling lag. Hiertoe is besloten wegens de toenemende schade die CFK's toebrengen aan de ozonlaag rond de aarde en de groeiende beschikbaarheid van alternatieve produkten, zo heeft Du Pont meegedeeld.

STICHTING GOUVERNEUR FELIPE B.TROMP JEUGDBEKER ORANJESTAD ARUBA

REGLEMENT VOOR DE GOUVERNEUR FELIPE B.TROMP JEUGDBEKER

1. De Gouverneur Felipe B.Tromp Jeugdbeker is beschikbaar gesteld voor de vereniging of organisatie in het Land Aruba, die zich in de aan 1 maart van het jaar voorafgaande twaalf maanden op zeer bijzondere wijze heeft onderscheiden door prestaties van één of meer van haar jeugdleden, individueel of gezamenlijk, op cultureel of maatschappelijk gebied of op het gebied van de sport, dan wel op meer dan een dezer gebieden tegelijkertijd. Onder jeugdlid wordt verstaan een meisje of jongen tot de leeftijd van achttien jaar.

2. De aanwijzing, welke vereniging of organisatie in een bepaald jaar voor de onder 1. genoemde beker in aanmerking komt, geschiedt door een jury bestaande uit:
- de heer Jos A. van der Schoot, Brebastraat 9, voorzitter;
- de heer Rufo Odor, Seroe Preto 8B, San Nicolaas;
- de heer Ito Tromp, Laurens Costerstraat 9, Oranjestad;
- de heer R.J.F.Caster, Pitastraat 9E, Oranjestad;
- de heer Frank Leslie, Ohmstraat 8, Balashi;
- mejuffrouw Lupita Gil, Tanki Leendert 152.

3. Voordrachten, bevattende de naam van een jeugdlid(-leden) en voorzien van duidelijke beschrijving van de verdiensten van dat (die) jeugdlid(-leden), kunnen door iedere op het eiland gevestigde inwoner, vereniging of organisatie worden ingediend.
De voordrachten voor dit jaar dienen *uiterlijk 12 april 1993* in het bezit van de voorzitter van de jury te zijn.

4. De jury neemt haar beslissing bij meerderheid van stemmen. Mochten de stemmen staken, dan beslist de stem van de voorzitter. De jury deelt uiterlijk twee weken voor Koninginnedag haar beslissing aan de voorzitter van de Stichting mede.

5. De Gouveneur Felipe B.Tromp Jeugdbeker is een wisselbeker. De winnaar van deze beker krijgt deze in bezit tot uiterlijk twee weken voor de volgende Koninginnedag en levert de beker alsdan in bij de voorzitter van de jury.

Op de sokkel van de beker wordt een zilveren plaatje aangebracht met ingegraveerd het jaartal van de uitreiking en de naam van de vereniging of organisatie, die de beker dat jaar kreeg toegewezen.
De beker komt definitief in het bezit van die vereniging of organisatie, welke deze of in drie opeenvolgende jaren of vijfmaal in totaal toegewezen kreeg.

6. De gouverneur reikt de beker, alsmede een herinneringsplakkaat op de dag van viering van Hare Majesteits verjaardag uit aan het bestuur van de vereniging of organisatie, welke door de jury werd aangewezen.

Maart 1993

Verfraaiingsplannen voor San Nicolas gaan toch door

SAN NICOLAS — Tijdens een persconferentie van de San Nicolas Business Association (SNBA) onder leiding van voorzitter Tico Arends over de verfraaiingsplannen van DOW voor de hoofdstraat in San Nicolas, bleek dat hierover wel degelijk tijdig contacten werden gelegd. In tegenstelling tot andere berichten werden deze plannen met betrokkenen besproken. Een groep verontrustende handelaren uit San Nicolas klaagde echter niet gekend te zijn in de plannen.

De SNBA hoopt dat DOW zo spoedig mogelijk met het project begint. Het bestuur van de SNBA juicht ieder project in het voordeel van San Nicolas toe en zal daaraan alle steun geven. Betreurd wordt dat een aantal handelaren het verzoek om het project te stoppen ondertekende omdat zij door de actievoerders onvoldoende op de hoogte werd gesteld van wat er gaande is.

Ir. Paul Denters, die de leiding van het project heeft, benadrukte dat met Setar, Elmar en andere instanties reeds lang contacten zijn gelegd en dat er aan het project een behoorlijke voorbereiding is voorafgegaan.

Vorige week had het bestuur van de SNBA het verzoek tot uitstel van de verfraaiing door een groepje handelaren besproken. Het grote bezwaar was, dat de SNBA en de handelaren individueel niet voldoende gekend waren in deze plannen. Zij vonden ook dat San Nicolas door deze plannen haar identiteit zou verliezen, waarbij rekening moet worden gehouden dat San Nicolas anders is dan Oranjestad.

Zij willen het beschikbare geld niet voor verfraaiing gebruiken maar voor een onderdak voor chollers, verfraaiing van de haven en de woonwijk Seroe Colorado. Zij wilden een geheel nieuw plan voor San Nicolas. Aangezien deze groep inmiddels bij de pers had aangeklopt om hun wensen kenbaar te maken, besloot ook het bestuur van de SNBA opening van zaken te geven.

Het bestuur vond geen redenen aanwezig om het huidige plan van DOW te stoppen of te veranderen. Duidelijk werd uiteengezet dat reeds tijdens een vergadering met DOW op 30 juni 1992, waar het merendeel van de handelaren aanwezig was, de zaken werden besproken. Iedere handelaar heeft dus de kans gehad zijn bezwaren naar voren te brengen.

Niet begrepen wordt dat San Nicolas zich niet kan indentificeren met deze verfraaiingen. Oranjestad heeft met de verfraaiingen destijds haar indentiteit ook niet verloren. Het geld is voor dit project te San Nicolas beschikbaar gesteld, terwijl andere sociale projecten reeds op de begroting staan.

Het bestuur kwam tot de slotsom dat zij tevreden is met het huidige plan dat een positieve verandering betekent. Er komen onder meer een moderne bestrating en verlichting, waardoor de antieke lichtmasten verdwijnen. De straat behoudt haar breedte en er bestaat een mogelijkheid voor de aanleg van een park. Hierdoor wordt de sfeer als winkelstraat aanmerkelijk verbeterd. Voorts worden de handelaren gestimuleerd hun zaken op te knappen en meer in hun bedrijven te investeren.

Installatie nieuwe voorzitter

■ *ORANJESTAD — Ing. Gerald Engelbrecht (rechts), voorzitter van de Arubaanse Ingenieursvereniging SIA, woonde onlangs te Puerto Rico de installatie bij van ing. Juan Bonnet als nieuwe voorzitter van de Pan Amerikaanse Unie van Ingenieursverenigingen. In Puerto Rico werd onder meer gesproken over heractivering van de Federatie van Ingenieursverenigingen van het Caribisch gebied (FAICA).*

Engelbrecht legde de nodige contacten met de Universidad Politechnica de Puerto Rico, waar mogelijk Arubaanse studenten in de ingenieurswetenschappen geplaatst kunnen worden. Tijdens de installatie ontmoette Engelbrecht een goede bekende van Aruba, de ex-Venezolaanse consul Josefina Carrera Prato (midden), nu consul te Puerto Rico. Links op de foto de consul van Nicaragua te Puerto Rico.

Hardere aanpak wantoestanden door jongeren

ORANJESTAD — De politie maakte gisteren enkele wantoestanden op straat bekend, waartegen streng zal worden opgetreden. Overdag, met name na schooltijd, veroorzaken jongeren de nodige overlast in de Caya Betico Croes. Zelfs voor de politie wordt geen respect meer getoond.

Op de ouders van deze jongeren wordt een beroep gedaan maatregelen te treffen daar de politie deze situatie niet langer zal dulden. Ook tegen het fietsen in verboden richting in deze straat zal worden opgetreden.

De politie doet ook een beroep op de 'onverantwoordelijke ouders' die hun kinderen bewust met een auto naar school laten gaan, wetende dat zij geen rijbewijs hebben. De politie heeft al processen-verbaal uitgedeeld en zal hier nog harder tegen optreden. Niet vergeten moet worden dat wanneer kinderen zonder rijbewijs ongelukken veroorzaken, de ouders de verantwoordelijkheid dragen.

Rente van rekeninghouders verlaagd tot vier procent

ORANJESTAD — De Arubaanse Bankiersvereniging heeft bekend gemaakt dat de verenigde commerciële banken met ingang van 1 april 1993, de rente die betaald wordt ten gunste van bij hun gehouden spaarrekeningen, op vier procent zal worden vastgesteld. ABN/AMRO, Aruba Bank, Banco di Caribe, Caribbean Mercantile Bank, First National Bank of Aruba en Interbank Aruba maken deel uit van de vereniging.

De aanstaande verlaging van het rente percentage houdt verband met de te ruime liquiditeitspositie van de commerciële banken, welke voortvloeit uit een aantal factoren van de lokale geldmarkt.

Een van die factoren is dat gedurende de afgelopen achttien maanden de deposito's, geplaats bij de commerciële banken, fors zijn toegenomen. Dit heeft geleid tot een drastische toename in de liquiditeitspositie van de commerciële banken.

De commerciële banken hebben nagenoeg geen middelen om het aanzienlijke liquiditeitssurplus uit te zetten. Reden is dat de door Centrale Bank van Aruba voorgeschreven kwantitatieve krediet restricties geen significante expansie van de kredietverlening door commerciële banken toelaat. De commerciële banken kunnen zich niet tot lokale secundaire financiële markten wenden ter uitzetting van het surplus daar deze praktisch niet bestaan.

Tweede toekenning Gouverneur Felipe B. Tromp Jeugdbeker

ORANJESTAD — Voor het tweede achtereenvolgende jaar wordt op Koninginnedag de Gouverneur Felipe B.Tromp Jeugdbeker toegekend. Bij de eerste toekenning vorig jaar ging de eer naar de St. Annaschool te Noord. De jury wordt gevormd door enige ex-leden van de drs. Leito Jeugdbeker en de Associacion Trabau Hubentud Aruba (ATHA) die alle medewerking verleende en onder meer de financiën voor de wisselbeker beschikbaar stelde. Tot 12 april 1993 kunnen voordrachten worden gedaan.

De Gouverneur Tromp Beker is beschikbaar gesteld voor de vereniging of organisatie in het Land Aruba, die zich aan 1 maart van het jaar voorafgaande twaalf maanden op bijzondere wijze heeft onderscheiden door prestaties van één of meer van haar jeugdleden, individueel of gezamenlijk, op cultureel of maatschappelijk gebied of op het gebied van de sport, dan wel op meer dan een dezer gebieden tegelijkertijd. Onder jeugdlid wordt verstaan een meisje of jongen tot de leeftijd van achttien jaar.

Voordrachten, bevattende de naam van een jeugdlid(leden) en voorzien van duidelijk beschrijving van verdiensten van dat (die) jeugdlid(leden), kunnen door iedere op Aruba gevestigde inwoner, vereniging of organisatie worden ingediend. De voordrachten voor dit jaar dienen uiterlijk 12 april 1993 in het bezit van de voorzitter van de jury te zijn.

De Gouverneur Felipe B. Tromp Jeugdbeker werd in 1992 ingesteld, als opvolger van de gouverneur drs. B.M. Leito Jeugdbeker, die sinds 1973 op Aruba werd toegekend, zoals op alle eilanden van de Antillen. In overleg met deze stichting werd vorig jaar besloten de Gouverneur Felipe Tromp Jeugdbeker in te stellen op Aruba.

De jury is als volgt samengesteld: voorzitter Jos A. van der Schoot, Brebastraat 9 of Amigoe-kantoor Caya Betico Croes 110 Oranjestad, postbox 323. Leden: Rufo Odor, Ito Tromp, Vicky Caster, Frank Leslie en Lupita Gil. Nadare bijzonderheden over de wisselbeker kan men elders in deze editie lezen. De jury kan ook een stimulansprijs toekennen.

Anderhalf jaar voor mishandeling met cementblok

ORANJESTAD — Anderhalf jaar gevangenisstraf eiste officier van justitie mr. drs. Croes Fernandes tegen verdachte E.B. die op 9 januari 1993 de man R. met een cementblok aan het hoofd mishandelde. Over twee weken doet de rechter vonnis.

Verdachte voerde aan dat hij een cementblok uit verdediging gebruikte omdat zijn tegenstander hem met een gebroken fles aanviel. Kort te voren had R. een vrouw reeds met die fles verwond.

De ruzie begon nadat R., vanwege problemen met de remmen, met zijn auto tegen het huis aan reed waar E.B. met twee vrouwen stond. Van het een kwam het ander. Er ontstond uiteindelijk een vechtpartij waarbij verdachte ter verdediging een cementblok hanteerde.

B.'s advocaat Flanders legde op deze zelfverdediging eveneens de nadruk. Hij vond dat in dit geval iedereen in paniek was geraakt en dat zijn cliënt een blok oppakte toen hij R. met een gebroken fles zag. Mede vanwege deze reden vond hij de geëiste straf door de officier veel te hoog.

Loslopende geiten binnen houden

ORANJESTAD — Eigenaren van loslopende geiten in de omgeving van de luchthaven tot de kruising te Pos Chiquito, worden verzocht hun dieren binnen te houden. Het verkeer op de hoofdverkeersweg van Oranjestad naar San Nicolas ondervindt dagelijks overlast van deze geiten.

Een tweede verzoek van de politie is of bestuurders van langzaam rijdende voertuigen tussen 8 en 9 uur geen gebruik willen maken van de hoofdverkeersweg. Verzocht wordt om reeds voor 7 uur of pas na 9 uur te vertrekken, ter voorkoming van verkeers opstoppingen.

WEB-renovatie ondertekend

■ *ORANJESTAD — In het kader van het totale plan voor verbetering, renovatie en uitbreiding van installaties bij het Water en Energie Bedrijf (WEB) is een overeenkomst gesloten met KEMA nv. De totale kosten bedragen 180 miljoen florin voor de periode tussen 1992 en 1995. KEMA zal zorg dragen voor het project management, de technische aspecten, adviezen, de kwaliteitscontrole en inspectie. De overeenkomst werd getekend door dr ir H. Kleijn (derde van links) namens KEMA en rechts van hem, WEB-directeur ing. Jossy Laclé.*

Twaalf maanden in zedenzaak

ORANJESTAD — Twaalf maanden gevangenisstraf met aftrek van voorarrest luidde het vonnis tegen de 31-jarige vader, die onzedelijke handelingen met zijn zoontje van zes jaar pleegde. De officier eiste twee weken geleden anderhalf jaar gevangenisstraf.

De rechter achtte een gedeelte van het ten laste gelegde, dat de vader een seksuele relatie met zijn kind zou hebben gehad, niet bewezen. Wel werden enige andere handelingen bewezen geacht.

Bij het verlaten van de rechtszaal wees rechter mr. H. van der Griendt verdachte erop, dat na het uitzitten van de twaalf maanden gevangenisstraf hij niet moet denken dat nu alles voorbij is: "Uw hele leven zult u de schande moeten dragen over wat u met uw eigen kind hebt gedaan".

Televisie programma

ORANJESTAD — TeleAruba zendt maandag 18 maart een speciaal programma uit over de Dag van Vlag en Volkslied. De uitzending is van 20.30 tot 21 uur.

Geschenk van carnavalskoningin voor Imeldahof

ORANJESTAD — Carnavalskoningin van Aruba, Rachel Kraayenvanger, bracht een bezoek aan Imeldahof, waarbij een geschenk werd overhandigd.

Tijdens de carnavals activiteiten had de Coastalkoningin een groot aantal T-shirts verkocht, waarvan de opbrengst aan het Imeldahof werd geschonken. Imeldahof-directrice Ika Werleman nam het geschenk van de Coastalkoningin, die vergezeld was van Melva Ridderstap, in dank in ontvangst.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE
open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333.
Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-0379.

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie).

ALARMCENTRALE
115.

* * * * * * * *

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

* * * * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur)
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter T.H.K. Lin via Dr. Horacio Oduber Hospitaal (tel.: 24300) of via Alarmcentrum (115).
zaterdag/zondag van 09.00-10.00/17.00-18.00 uur;;
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter E. Westrate via Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

* * * * * * * *

BOTICA'S
(nachtdienst)
Beneden de brug:
Santa Maria, Santa Cruz 52-D. Tel.: 35585.
Boven de brug:
San Nicolas, B. v/d Veen Zeppenveldtstraat. Tel.: 45119.

* * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale (tel.: 115) op te bellen.

* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra Lili G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

* * * * * * * *

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

* * * * * * * *

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. Bel 37687.

* * * * * * * *

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * *

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van maandag tot en met vrijdag van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA

P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

* * * * * * * *

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

* * * * * * * *

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA
(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur speelavond. Voor opgave/informatie tel.: 24953.

* * * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Cartoons; 18.30 3-2-1 Contact; 19.00 You Can't Take It With You; 19.30 Elsa Klensch; 19.50 Big Story; 20.10 Special; 21.10 CNN News; 21.30 Movie: 'The Formula'; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.15 After School Special; 18.03 Movie: 'Captain Sinbad'; 19.30 Show-Time; 20.30 CNN News; 20.50 Health Week; 21.05 Week in Review; 21.50 Movie: 'Oxford Blues'; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

* * * * * * * *

ZONDAG
DIVERSEN
LANDBOUWSTATION SANTA ROSA: 08.00-12.00 uur verkoopdag fluitplanten.

* * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30

uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool); 23.30 orgelconcert door Jos van der Kooy.
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds. G.J. Dekker.
PIEDRA PLAT: 17.30 uur ds. G.J. Dekker.

* * * * * * * *

KAPEL MARINIERSKAZERNE SAVANETA
09.30 uur kerkdienst.

* * * * * * * *

Beperking buitenlandse voetballers

ORANJESTAD — Het bestuur van de Arubaanse Voetbal Bond (AVB) zal aan de algemene ledenvergadering van 27 maart voorstellen het aantal buitenlandse voetballers per wedstrijd te beperken.

Voor de aanstaande competitie 1993 mogen maximaal vijf buitenlandse spelers in een wedstrijd uitkomen. Voor de competitie 1994 wordt het aantal verlaagd naar vier spelers en voor de competitie 1995 naar drie spelers. Hierna wordt het aantal van drie spelers per wedstrijd gehandhaafd.

Op 17 maart vergadert het AVB-bestuur met de clubs die in de amateur-liga uitkomen. Op deze vergadering zullen de leden worden gekozen voor een commissie die de amateur-competitie van dit jaar gaat organiseren. Deze vergadering is om 20 uur in het ASU-kantoor aan de Smithboulevard 44.

Jaarvergadering Aruba Beach Club

ORANJESTAD — De jaarlijkse algemene ledenvergadering van Aruba Trade and Industry Association (ATIA) vindt plaats op vrijdag 26 maart om 19.30 uur in de vergaderzaal van Aruba Beach Club.

Tijdens deze vergadering treedt de president van Aruba Investment Bank (AIB), mr. J. Schoolmeesters, als gastspreker op. De agenda telt tien punten, waaronder discussie over de economische situatie van Aruba, de wet openingsuren winkels, de particuliere sector in de Toetsingconferentie en contact met de regering.

Inzamelactie door YMCA

ORANJESTAD — De YMCA begint binnenkort met haar jaarlijkse inzameling van fondsen om haar gemeenschapswerken, vanuit haar gebouwen in San Nicolas en Dakota, te kunnen voortzetten.

In de komende dagen zullen vrijwilligers van de YMCA het publiek benaderen om een bijdrage. Zij hebben een identificatie-bewijs bij zich, zodat alle donateurs kunnen controleren of hun geld in goede handen terecht komt. Personen die niet benaderd worden, kunnen uit eigen beweging hun bijdrage geven door de YMCA te bellen op 23072 of het bedrag te storten op de YMCA-rekening 251500.3 bij de Aruba Bank.

Sea Premier strandt voor Harbourtown

ORANJESTAD — Door een hevige windvlaag liep gisteren de onder Libereaanse vlag varende containerboot Sea Premier ter hoogte van Harbourtown vast aan de grond. Na een uur werd de boot losgetrokken en kon veilig de haven van Oranjestad binnenvaren. De Sea Premier kwam van Kingston, Jamaica, met een lading van vijftig auto's en doet na Aruba Curaçao aan.

Met de loods aan boord en de APA-sleepboten Cudarebo en Andicuri werd getracht het schip de haven binnen te brengen. Kort nadat het de ingang van de haven was binnengevaren, werd het schip met de voorsteven door een windvlaag getroffen en dreef richting strand in plaats van het rif.

De voorsteven kwam hierdoor vast te zitten. De hulp van de Smit International sleepboot Olivierse, gestationeerd bij Coastal, werd ingeroepen. Deze hoefde echter niet in actie te komen, aangezien bij aankomst in Oranjestad bleek dat de twee APA-sleepboten de Sea Premier inmiddels hadden binnengesleept.

Kapitein van het schip en de loods maken hun rapport op over het gebeuren, terwijl de verzekering laat onderzoeken of de boot enige schade heeft opgelopen. Het slepen van de boot trok veel publiek.

Marlboro naar baseballtoernooi in Rotterdam

ORANJESTAD — De Arubaanse baseballkampioen, Marlboro Sport Club, vertrekt op 19 juni naar Rotterdam voor deelname aan het vijfde internationale baseballtoernooi 'Rotterdam Baseball World Port Tournament'.

Ook Canada, Major League Baseball, Nederland en Baltimore zullen vertegenwoordigd zijn. Tussendoor worden vriendschappelijke wedstrijden gespeeld tussen twee selecties van in Nederland wonende Arubaanse en Curaçaose baseballers.

Het toernooi wordt gehouden in de periode 26 juni tot 5 juli en Marlboro keert op 6 juli naar Aruba terug. De Arubaanse kampioen nemen enkele spelers van andere clubs als versterking mee. Supporters die de reis willen meemaken, kunnen nadere informatie verkrijgen bij Antillana de Viajes.

Inenting tegen varkensziekte

ORANJESTAD — De veterinaire dienst maakte gisteren bekend dat het vaccin tegen de varkensziekte op Aruba is aangekomen en dat de inenting volgende week van start gaat.

Aan deze inenting zijn geen kosten verbonden voor de eigenaren. Tot nu toe hebben dertig eigenaren met totaal 509 varkens zich voor inenting bij de veterinaire dienst gemeld. Eigenaren die nog niet gemeld hebben, kunnen dat nog doen door de veterinaire dienst te bellen op 21720 of 21623.

Vijf jaar voor aanval door vader

ORANJESTAD — Vijf jaar gevangenisstraf luidde het vonnis tegen R.K. die op Tweede Kerstdag zijn één-jarige zoon met een mes in de keel sneed en met de dood bedreigde. Daarna mishandelde hij twee personen die dit wilde voorkomen. Twee weken geleden eiste de officier van justitie mr. Lie-A-Kwie in deze zaak drie en een half jaar gevangenisstraf.

Bij behandeling van de zaak bemerkte rechter mr. H. van der Griendt geen spoor van spijt bij verdachte over het gebeurde. Duidelijk bleek ook dat verdachte met voorbedachte rade had gehandeld.

Van der Griendt beschouwt iemand die met twee messen loopt als een gevaarlijk persoon, waarbij hij de mogelijkheid niet uitsluit dat verdachte wederom in een dergelijk misdrijf zal vervallen. De gemeenschap moet voor een dergelijk persoon beschermd worden. Uit het rapport van de psychiater bleek dat verdachte verantwoordelijk is voor zijn daden.

Liever heimwee dan Holland

=door René van Nie=

DE MAN STOND tot aan zijn middel in het water en staarde over zee. Zo nu en dan haalde hij diep adem waarbij zijn borstkas zich spande en zijn gezicht rood aanliep. Daarna liet hij de lucht langzaam ontsnappen en kreeg zijn uiterlijk weer een normaal aanzien. Als normaal in dit geval stond voor een schraal figuur en witter dan wit bovenlijf.

Ik schatte hem diep in de zestig en plaatste hem in de regio Haarlem, Alkmaar. Niet in de provincie of grote stad, maar ergens daartussen. Een half uur geleden was hij aan komen lopen om niet ver van me in het water te gaan staan en zwijgend richting Venezuela te staren. Al die tijd had ik hem gadegeslagen, want de oude baas intrigeerde me. Mijn geloer had ik gecamoufleerd door wat heen en weer te zwemmen en vaak kopje onder te gaan. Tijdens het boven water komen keek ik dan proestend even in zijn richting.

Toen ik het een beetje gênant begon te vinden om nog langer in zijn buurt te blijven riep hij opeens. "Dit was altijd mijn droom, mijnheer". Ik dacht eerst nog dat hij tegen iemand anders sprak, maar er was in een straal van honderd meter geen mens te bekennen dus kwam ik overeind en antwoordde weinig origineel: "Ja, prachtig hè".

Hij reageerde niet op mijn woorden, maar vervolgde: "En nou sta ik op de plek van mijn dromen en vraag me af hoe het daar is achter de horizon". Zijn hand ging omhoog en hij wees in de verte. "En toch verlang ik er niet meer naar om daar te gaan kijken, wil U dat wel geloven van me?"

Voor het eerst keek hij me aan en ik zag een paar treurende ogen. Ik wilde het best geloven, knikte hem toe en bracht filosofisch, "Het gras is niet groener aan de andere kant van de heuvel", in het midden. We stonden enkele meters van elkaar af en zwegen. Blijkbaar hadden mijn woorden indruk gemaakt en liet hij alles op zich inwerken.

Maar hij vervolgde meer vanuit zijn eigen gedachtenwereld met: "Ik heb wat afgedroomd in mijn leven. Al vanaf mijn jonge jaren droomde ik van een zeiltocht over de wereldzeeën. Onbewoonde eilanden, palmen en kokosnoten, hagelwitte stranden, bruine mensen en bontgekleurde vogels". Hij lachte toonloos om zijn eigen woorden en zei: "Maar ja, hoe gaat dat in een mensenleven! Je trouwt, krijgt kinderen, alles is duur en zaken gaan voor het meisje, nietwaar?"

"Ja", was alles dat ik wist uit te brengen.

Hij zuchtte en maakte weer een sprong in het verleden. "Tien jaar geleden ging ik met pensioen en of de duvel ermee speelde, kreeg mijn vrouw een erfenis. Niet groot, maar ruim voldoende om een casco van veertien meter lang te kopen en af te bouwen. Een schitterende stalen romp met een vorm als van een zeemeermin. We zetten het schip in de achtertuin van onze woning in Nijkerk en gingen aan de slag".

Ik zag het voor me, man en vrouw, na een leven van hard werken eindelijk tijd voor zichzelf en een droom die in vervulling ging.

"Elke centimeter ging door mijn handen, mijnheer. Schuren, plamuren, verven, nieuwe [illegible] keuken, slaapbanken en een logeerruimte waar je U tegen zei. Alles aan het schip was pikobello en hagelnieuw met de beste radio's, kompassen, zeekaarten tot zelfs televisie aan toe en geschikt om overal ter wereld programma's te ontvangen".

Hij viel stil na die waterval van woorden en sloot zijn ogen. Om een of andere duistere reden ging er een rilling door me heen want er was iets in zijn stem dat het ergste deed vermoeden.

"Zeven jaar lang hebben we aan ons schip gebouwd mijnheer. En eerlijk gezegd het waren zeven prachtige jaren. Aan het eind, toen alles al zo'n beetje vorm kreeg, zaten we vaak in de kajuit en stippelden we onze route uit. U kent dat wel, zoals je een vakantiegids in huis haalt tijdens koude wintermaanden en je verheugt op de komende zomer aan de Franse kust".

Zijn gezicht klaarde op bij die herinneringen en hij vervolgde: "En toen was het schip klaar, dat was op 26 juni en hadden we de hele zomer om proef te varen want een wereldreis kan je niet zo maar aangaan zonder voorbereiding, dat zal U begrijpen".

Ik knikte omstandig dat ik het begreep.

"Ja, 26 juni", herhaalde hij dof en opeens begonnen zijn ogen te tranen, waarna hij heel diep zuchtte en schor vervolgde, "en op 27 juni overleed mijn vrouw".

Ik kreeg kippevel en het warme zeewater voelde me opeens koud aan. "Wat vreselijk", wist ik nog uit te brengen.

"Ja, dat was vreselijk", bevestigde hij zacht.

We zwegen weer en de stilte leek een eeuwigheid te duren. Opeens rechtte hij zijn rug, zuchtte nog eens diep en maakte aanstalten om weg te lopen, maar hij bedacht zich en kwam terug. "En weet U wat het is, mijnheer, we hadden die wereldreis toch nooit gemaakt misschien, want eigenlijk hield onze droom op toen het schip klaar was. Dat besef je pas later allemaal, toen ik alleen achterbleef en ik die schuit al verkocht had".

Hij wees nu met zijn hand naar de horizon. "Daarom ben ik hier maar eens komen kijken. [illegible] in plaats van ons schip. En ik moet zeggen het is hier heel mooi, mijnheer. Ik kan niets anders zeggen". Hij pauzeerde en keek nog eens goed om zich heen. Van het kristalheldere water naar de blauwe lucht en het hagelwitte strand waarna hij zuchtend besloot. "Al zal het nooit zo mooi kunnen zijn als mijn vrouw en ik al die jaren hadden gedroomd".

Start softbalcompetitie in Caribe Ball Park

ORANJESTAD — De nieuwe competitie van Aruba Softbal Bond in de Watapana League, wordt op donderdag 18 maart in het Caribe Ball Park ingeluid. Het programma begint om 10.15 uur met een defilé, toespraken, uitreiking van plaquette aan de best geüniformeerde ploeg en loting voor de drie wedstrijden die op de openingsdag worden gespeeld.

De eerste wedstrijd begint om 11.15 uur. De *Comision Himno y Bandera* heeft voor deze drie wedstrijden zes trofeeën beschikbaar gesteld; drie voor de winnaars en drie voor de verliezers.

Het publiek heeft op de openingsdag gratis toegang tot de wedstrijden. De competitie wordt hierna voortgezet op 20 zaterdag 20 maart, met twee wedstrijden in het Duracell Ballpark: Tremont Seagrams tegen Blue Stars Rowiginis (13.30 uur, Kwihi League) en Joey's tegen Frisian Flag (15.30, Kibrahacha League).

Op zondag 21 maart, wordt in Caribe Ballpark gespeeld: Tremont Seagram's tegen La Confianza (10 uur, Kwihi League), Caribe tegen Lee Tai Trading (12 uur, Kwihi League), Pueblo Supermarket tegen Shell Barlock (14 uur, Kibrahacha League) en Athletics Amstelito tegen Joey's (16 uur, Kibrahacha League).

Amateurboksen in Savaneta

ORANJESTAD — Op zaterdag 20 maart wordt na lange tijd weer een amateur boksprogramma in het Savaneta Entertainment [illegible] nierskazerne, gepresenteerd.

Er worden acht wedstrijden gespeeld tussen boksers uit Aruba, Curaçao en de marinierskazerne Savaneta. De eerste wedstrijd is om 20 uur en kaarten zijn reeds in voorverkoop bij Café The Paddock, Café the Plaza, Jimmy's Place, Joey's, Double Seven, Zeerovers en de gezinstoko van de marinierskazerne.

Surinaamse atlete bewijst zich

Nelli Cooman plaatst zich voor WK-finale zestig meter

TORONTO — Nelli Fiere-Cooman heeft zich vrijdag op de eerste dag van het WK indoor-atletiek geplaatst voor de finale van de 60 meter. Zij deed dit met een tijd van 7,28 seconden. Daarvoor, in de halve finales van dezelfde 60 meter, werd de Rotterdamse in de vierde serie derde in 7,34 seconden. Fiere-Cooman plaatste zich voor de finale nadat zij vrijdagavond in het Skydome in Toronto met haar halve-finaletijd (7,28 seconden) de zevende beste tijd registreerde. De snelste acht atletes kwalificeerden zich voor de eindstrijd.

■ *TORONTO — Het WK-atletiek is van start gegaan met winsten in de series op weg naar de finalestrijd voor Gail Devers en Irina Privalova (zie foto). De van Surinaamse afkomst Nelli Fiere-Cooman, vertegenwoordigt Nederland op de atletiekwedstrijden. Zij is de enige Nederlandse sprintster, die op de korte afstanden zich kwalificeerde voor de finalestrijd.*

De Amerikaanse Gail Devers, Olympisch kampioene op de 100 meter, won de halve finales in 6,95 seconden. De Russische wereldrecordhoudster Irina Privalova werd tweede, terwijl Tarnapolskaja uit de Oekraïne de derde plaats bezette.

AFGESCHREVEN

Cooman, atlete van Surinaamse afkomst, straalde na de classificatie. Na de tweede halve eindstrijd bleek haar tijd toch voldoende voor een plaats bij de laatste acht. "Ik zit er in", schreeuwde zij, "iedereen heeft mij afgeschreven maar ik heb het toch weer gehaald." Ze bedoelde duidelijk daarmee dat ze iets te bewijzen heeft. In Nederland leek de sprintster namelijk te zijn afgeschreven door onder andere bondbestuurders, nadat zij een aantal mindere resultaten boekte in Europa.

De tweevoudig wereldkampioene van 1987 en 1989, haalde in haar vierde start bij een WK opnieuw de eindstrijd. Cooman werd in de eindstrijd met de toch wel verrassende ontknoping zevende in 7,29 seconden.

Van de Nederlandse, die in de ochtenduren in de ijzig koude Canadese stad in actie kwamen, haalde alleen Cooman de volgende ronde. De wereldkampioene 60 meter van 1987 en 1989 kwalificeerde zich eerst voor de halve eindstrijd door in haar serie in 7,34 derde te worden. Ester Goossens (400 meter), Jacqueline Poelman (60 meter) en Leon Haan (800 meter) werden al in de series voor de halve finales uitgeschakeld.

De Surinaamse die tegen de Amerikaanse 100-meter-kampioene van Barcelona Gail Devers liep, toonde zich tevreden. "Mijn start was goed. Doordat ik eind vorig jaar lang ziek ben geweest, heb ik nog een trainingsachterstand. Dat was ook de reden waarom ik niet meedeed aan het NK in Den Haag."

Vrijdagavond, in de series vóór de halve finales, was Cooman optimistisch: "Ik denk altijd positief en daarom reken ik toch wel op de finale." Haar 7,34 was de achtste tijd van de 29 loopsters. Nationaal kampioene Jacqueline Poelman was in de eerste serie, in 7,22 seconden gewonnen door wereldrecordhoudster Privalova, kansloos. De Groningse eindigde als zevende in die serie met een tijd van 7,46.

RECORD

Ester Goossens maakte vrijdagmorgen haar uitzending naar Toronto waar door op de 400 meter haar nationale record van 53,10 seconden van het NK in Den Haag terug te brengen naar 52,73.

De 21-jarige studente fysiotherapie uit Linschoten had de pech dat de series waren vervallen en direct drie halve finales werden gelopen, waaruit de nummers een en twee zich plaatsten. Haar tijd had in de eerste halve eindstrijd goed geweest voor een plaats in de finale.

Na Cooman werd Robin van Helden in de avonduren finalist op de 1500 meter. De Dordtenaar, die momenteel zijn dienstplicht vervult op een van de topsportplaatsen die het ministerie van Defensie beschikbaar heeft gesteld, liep een bekeken race. Hij had zijn plan goed getrokken: "Op zo'n klein baantje moet je niet gaan passeren, daarom was ik fanatiek weggegaan en had meteen de tweede plaats gepakt. Het tempo lag, omdat de Fransman Damian bleef doortrekken, goed. De eerste kilometer heb ik heel gemakkelijk gelopen."

Van Helden voelde zich gesterkt door de 800 meter die hij vorige week zaterdag in Karlsruhe in de persoonlijke recordtijd van 01.47,99 had gewonnen. Hij had het in zijn race toch niet op zijn spurtsnelheid willen laten aankomen. "Een 1500 meter vreet behoorlijk aan je krachten. Ik moest hier bij de eerste drie eindigen om meteen zeker te zijn van een plaats in de finale." Die derde plek veroverde Van Helden in 03.42,62 mede door zijn routine. Van de vier lopers die vrijwel gelijktijdig op de eindstreep afkwamen, wierp hij als enige zijn borst naar voren.

Laurens Looije maakte zijn eerste toernooi bij de senioren mee. De Zoetermeerder, die tot zijn zichtbaar genoegen als wereldkampioen polsstok hoogspringen bij de jeugd werd aangekondigd, haalde de begeerde finale niet. De kwalificatie-eis van 5,50 meter, dezelfde hoogte als waarop sedert 27 februari zijn nationale record staat, had hem geen angst ingeboezemd.

Stella Jongmans zal in de uitslagen 800 meter van het vierde WK-indoor als gediswalificeerd staan. De Haagse wrong zich na nog geen 200 meter tussen haar tegenstandsters door en wist op dat moment dat zij uitgesloten zou worden. "Ik kreeg een duw en ging meteen door. Het was fout, maar er zat niets anders op. Ik zat met Mutola en Masterkova bij de sterkste loopsters. Die hadden geen belang bij een snelle race. Daarom wilde ik zelf het tempo maken en probeerde zo snel mogelijk op kop te komen. Dat ging niet helemaal correct."

Jongmans was niet de enige van de tien Nederlandse deelnemers voor wie het doek viel. In de ochtenduren had Leon Haan zich niet kunnen plaatsen voor de halve finales van de 800 meter en was Jacqueline Poelman gesneuveld in de series van de 60 meter. De Groningse krijgt zaterdag echter nog een herkansing op de 200 meter.

Oud-voetballer in de boeien

RIO DE JANEIRO — Josimar, voormalig voetballer van Brazilië, is donderdag door de politie van Rio de Janeiro in de handboeien geslagen. De speler raakte slaags met agenten, nadat hij was betrapt op het bezit van cocaïne.

Josimar maakte naam tijdens de wereltitelstrijd in 1986 te Mexico, waar hij twee keer fraai scoorde. Hij was pas op het laatste moment geselecteerd. Toen hij op het evenement verscheen, had hij niet eens een club.

Een woordvoerder van de politie deelde mee dat een kleine hoeveelheid cocaïne in de auto van Josimar was gevonden. De oud-international zat samen met een vriend in het voertuig. Op het politiebureau werd de gewezen ster bezit van cocaïne en verzet bij arrestatie ten laste gelegd. Na het betalen van een borgsom mocht hij weer vertrekken.

Josimar speelde in juli 1989 voor de laatste keer voor Brazilië. Hij was toen al op zijn retour. Na het succesvolle optreden in Mexico werd zijn loopbaan besmet door uiteenlopende incidenten. Hij wisselde met de regelmaat van de klok van club. Volgens mededelingen in de Braziliaanse media werd hij recentelijk op een veld in Bolivia gesignaleerd.

Seles niet naar Key Biscayne

KEY BISCAYNE — Monica Seles heeft donderdag afgezegd voor het met 4,25 miljoen gulden gedoteerde tennistoernooi van Key Biscayne, ook wel het vijfde grand slam-evenement genoemd. De nummer een van de wereldranglijst is nog onvoldoende hersteld van de griep.

Seles liep de virusinfectie drie weken geleden op in Parijs. De in het voormalige Joegoslavië geboren en in Florida wonende tennisster was als eerste geplaatst. De organisatoren van Key Biscayne hebben nu Tracy Austin een wild-card gegeven.

De 30-jarige tweevoudig US Open-winnares keerde na vier jaar afwezigheid onlangs in Indian Wells terug in het wedstrijdcircuit. Ze werd daar in de derde ronde uitgeschakeld door Stephanie Rottier. Austin kreeg behalve het toelatingsbewijs ook de kans op revanche. Ze treft haar negentienjarige Nederlandse bedwingster in de eerste ronde.

AGENDA SPORT

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
Zwembad:
...en van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; ...sdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vrijdag van 20.00-22.30 uur; zaterdag van 14.00-17.00 uur en zondag van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARRIO JANWE
Dammen:
elke donderdag van 15.00-18.00 uur damles en -training voor de jeugd vanaf acht tot achttien jaar.
Schaakvereniging Janwé:
elke zaterdag van 09.00-12.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf zeven tot 23 jaar.

DAMACOR BOWLING CLUB
(Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

RUST & BURGH
(Schaakvereniging Curaçao)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

* * * * * * * *

ZONDAG
ATLETIEK
(Road Runners Club Kòrsou)
06.30 uur check-in;
07.00 uur start 5-km Klip Kleun bij Toko Abrahamsz aan de Kaya Nathan waar ook de finish is.

* * * * * * * *

VOETBAL / LISSABON — Rodolfo Reis, trainer van de Portugese club Tirsense, is door de tuchtcommissie van zijn voetbalbond voor een jaar geschorst. Reis, oud-international voor Portugal, had zich ontoelaatbaar agressief gedragen ten opzichte van een scheidsrechter. Bovendien was het niet de eerste keer dat hij zich aan dergelijk wangedrag schuldig maakte.

Clerc houdt Baljakin op remise

Harm Wiersma uitdager na winst in driekamp

SURHUISTERVEEN — Harm Wiersma heeft vrijdag de dam-driekamp met Baljakin en Clerc in Surhuisterveen gewonnen en mag nu wereldkampioen Alexei Tsjizjov uitdagen. De Nederlander won de kandidaten-match zonder op de slotdag zelf in actie te komen.

Baljakin had zijn laatste partij tegen Clerc moeten winnen om een barrage tegen de oud-titelhouder uit het vuur te slepen. De Wit-Rus, nog wel spelend met wit, slaagde daarin niet en kwam niet verder dan remise.

Oud-wereldkampioen Wiersma mag eind dit jaar tegen titelverdediger Tsjizjov een tweekamp van twintig partijen spelen met als inzet de wereldtitel dammen. De remise in de laatste partij van de driekamp tussen de Wit-Rus Baljakin en Clerc, kwam tot stand na 52 zetten.

De 39-jarige Fries was niet aanwezig bij de slotpartij, die vier uur duurde. Wiersma hoopte dat zijn landgenoot Clerc niet al te veel risico's zou nemen, hoewel Clerc zelf had aangekondigd op revanche uit te zijn voor zijn eerder geleden nederlaag tegen Baljakin. Clerc liet in de openingsfase al merken elke winstpoging van Baljakin te willen neutraliseren, al leek hij in het middenspel enigszins in de problemen te komen.

"Ik hoop dat ik in Friesland tegen Tsjizjov kan spelen. Maar dan zal er wel het een en ander rondom de match moeten worden georganiseerd voor het publiek", stelde Wiersma. Hij wil daarover in ieder geval met de werelddambond contact opnemen.

De dammer vond zijn zege in deze kandidatenmatch verdiend. "Ik heb met name in de partijen tegen Baljakin steeds ruim voordeel gehad. Dat dat maar een overwinning opleverde, vond ik uiteindelijk wel wat weinig".

Uitslagen beslissingsdriekamp kandidaten WK-dammen in de negende en laatste ronde: Baljakin (Wit-Rus)-Clerc (Ned) 1-1. Eindstand driekamp: 1. Wiersma (Ned) 7 punten uit zes wedstrijden; 2. Baljakin 6 punten en 3. Clerc 5 punten.

Acht miljoen gulden gespendeerd

LONDEN — Kevin Keegan, manager van de Engelse eerste-divisieclub NewCastle, heeft deze week voor bijna acht miljoen gulden aan spelers gekocht. Het doel is op korte termijn te promoveren naar de Premier League.

Vrijdag haalde de oud-international voor 4,6 miljoen aanvaller en jeugdinternational Andy Cole van Bristol City. Donderdag al werden middenvelder Scott Sellars en verdediger Mark Robinson voor ruim drie miljoen gulden aangetrokken.

NewCastle is vrijwel zeker van promotie. De lijstaanvoerder van de eerste divisie heeft vier punten voorsprong op nummer twee West Ham en veertien op Portsmouth en Swindon, respectievelijk drie en vier. De beste twee komen volgend seizoen in de hoogste afdeling uit.

Rottier wint weer van Austin

KEY BISCAYNE — Stephanie Rottier heeft de come-back van Traccy Austin opnieuw gedwarsboomd. De 19-jarige Zeeuwse, nummer 55 van de wereldranglijst, won vrijdag in de eerste ronde van het prestigieuze tennistoernooi in Key Biscayne (Florida) met 6-3 en 6-1. Rottier had Austin ook vorige maand, in de derde ronde in Indian Wells, al verslagen.

Austin speelde in Florida haar tweede toernooi sinds 1983 toen ze door allerlei blessures het circuit moest verlaten. De inmiddels 30-jarige Amerikaanse won in haar carrière twee keer de open Amerikaanse titel.

In het toernooi in Key Biscayne, mede vanwege de hoge dotering (5,5 miljoen gulden) wel betiteld als het vijfde Grand-Slamtoernooi, kwam ook Miriam Oremans een ronde verder. Ze versloeg de Amerikaanse Allen: 6-4 en 6-3. Voor Manon Bollegraf (twee keer 4-6 tegen de Duitse Singer) en Jan Siemerink (twee keer 5-7 tegen de Fransman Raoux) was de eerste ronde eindstation.

Doelman redt Dortmund

HAMBURG — Kaiserslautern heeft vrijdag een verdiend punt (0-0) behaald tegen titelkandidaat Dortmund. De thuisclub, eerder dit seizoen in Europees verband verslagen door Ajax, had de beste kansen op de overwinning. Doelman Klos van Dortmund redde echter de 0-0 voor zijn formatie.

Hamburger SV won overtuigend met 3-0 van FC Koln, dat in degradatie-gevaar verkeert. Het was de eerste overwinning van de Hamburgers in zes duels. Bij Koln werd doelman Illgner uit het veld gestuurd. Von Heesen maakte twee doelpunten, Eck zorgde voor de openingstreffer.

PSV bijna rond met Ingesson

EINDHOVEN — De overgang van Klas Ingesson van KV Mechelen naar PSV is definitief. De meervoudig Zweedse international ondertekent maandag een contract voor drie jaar. Donderdag bereikte manager Ploegsma van de landskampioen een principe-akkoord met de middenvelder en hij verwacht geen problemen meer.

Eerder al bereikte PSV overeenstemming met John Cordier, voormalig geldschieter van KV Mechelen, over het transferbedrag. De oud-voorzitter van de voormalige Belgische topclub bezat de eigendomsrechten van de Zweed. KV Mechelen wilde de international wel kwijt, omdat de speler zwaar op de begroting drukte.

Ingesson is de eerste versterking voor PSV voor het volgende seizoen. Trainer Wersterhof ziet in hem de ideale man om fysieke kracht aan het middenveld toe te voegen. Daaraan ontbrak het de lijstaanvoerder uit Eindhoven vooral bij internationale wedstrijden, vond de trainer

Schaaktoernooi wordt nachtmerrie

Jan Timman verliest opnieuw in Linares

LINARES — Het grootmeesterstoernooi van Linares lijkt op een nachtmerrie voor Jan Timman. De Nederlander, die onlangs door de voorzitter van de wereldschaakbond FIDE werd gepolst voor het eventueel spelen van de titelstrijd, verloor opnieuw. Na de twaalfde ronde van het sterk bezette evenement vertoeft hij dan ook met slechts vijf punten in de onderste regionen. Ditmaal moest hij zijn meerdere erkennen in de Oekraïner Vassili Ivantsjoek, die met wit speelde.

Wereldkampioen Gari Kasparov kwam weer een stapje dichterbij de hoofdprijs. Hij ontsnapte in de partij tegen de Let Alexej Sjirov met remise en is, in het bezit van negen punten, nog steeds ongeslagen. Zijn aartsrivaal Anatoli Karpov kon de partij tegen zijn jonge landgenoot Vladimir Kramnik niet in de eerste zitting tot een beslissing brengen.

Behalve Karpov kan ook Visnawathan Anand nog hopen op de eindzege. De Indiër bracht met een verwoestende aanval zijn totaal op acht punten. Evgeni Barejev was nu zijn slachtoffer. De Rus dreigde onvermijdelijk schaakmat te worden gezet en gaf na 31 zetten op.

Kasparov kreeg het halve puntje vrijdag allerminst cadeau. Sjirov was vastbesloten zijn befaamde opponent de eerste nederlaag in bijna een jaar toe te brengen. De jonge Let begon met wit agressief tegen Kasparov's favoriete Koning-Indische verdediging en bleek zijn huiswerk goed te hebben gedaan. Kasparov verzonk met het hoofd in de handen in diep gepeins.

De wereldkampioen probeerde tegenspel te krijgen door een toren te offeren voor een loper. In tijdnood kwam na 40 zetten een eindspel op het bord met voordeel voor Sjirov: twee torens tegen een toren en loper. Kasparov had weliswaar twee extra pionnen, maar hun positie was zwak en zijn verdediging was daarentegen majestueus.

Uitslagen twaalfde ronde: Sjirov (Let)-Kasparov (Rus) 0,5-0,5; Karpov (Rus)-Kramnik (Rus) afgebroken; Ivantsjoek (Oek)-Timman (Ned) 1-0; Anand (Ind)-Barejev (Rus) 1-0; Kamsky (VS)-Ljubojevic (Joe) 0,5-0,5; Beljavski (Oek)-Salov (Spa) afgebroken en Gelfand (Wit-Rus)-Joesoepov (Rus) 0,5-0,5.

De stand na twaalf rondes: 1. Kasparov 9 punten; 2. Anand 8 ptn; 3. Karpov 7,5 + 1 afgebroken; 4. Sjirov 7,5; 5. Kramnik 6 + 1 afgebroken; 6/7/8. Ivantsjoek, Salov 5,5 + 1 afgebroken; 8/9. Barejev en Timman 5; 10/11. Kamsky en Beljavski 4,5 + 1 afgebroken; 12/13. Gelfand en Joesocpov 4,5 en 14. Ljubojevic met 3,5 punten uit twaalf wedstrijden.

Olympisch voetbaltoernooi

Fifa komt terug op eigen leeftijdregel

ADELAIDE — De wereldvoetbalbond Fifa wil voor het Olympische toernooi in 1996 in Atlanta drie spelers per ploeg toelaten, die ouder zijn dan 23 jaar. Dat verklaarde Fifa-voorzitter Joao Havelange dinsdag in Adelaide tijdens het toernooi om het wereldkampioenschap voor landenteams niet spelers tot 20 jaar.

Havelange zei, dat voor de kwalificatiewedstrijden wel een strikte leeftijdsgrens van 23 jaar in acht moet worden genomen. Voor de Olympische eindronde met zestien teams zouden per ploeg drie 'vrije' spelers per land geselecteerd kunnen worden.

De Fifa heeft zelf de grens van 23 jaar ingesteld uit vrees het toernooi om de World Cup te beconcurreren. Sinds het matig verlopen Olympische evenement in Barcelona vorig jaar zomer, waar het aantal toeschouwers bij de voetbalduels ver achterbleef bij de verwachtingen, is de wereldvoetbalbond in discussie met het Internationale Olympisch Comité (IOC).

Havelange verklaarde voorts dat de Fifa probeert vaart te zetten achter de plannen een vrouwentoernooi met acht ploegen op het programma van de Olympische Spelen in Atlanta te krijgen. De Amerikaanse organisatoren ontvingen vorige maand een plan van de Fifa, waarin wordt voorgesteld dezelfde officials, stadions en andere faciliteiten bij de vrouwen te gebruiken als bij de mannen.

Op die manier zijn de kosten minimaal. Havelange, die op 22 april in Atlanta een gesprek heeft met het organisatiecomite, zei dat IOC-voorzitter Juan Antonio Samaranch instemt met de voorstellen van de Fifa.

Canada heeft nieuwe held

TORONTO — Bruny Surin is de nieuwe held van Canada. Na de tweede dopingaffaire Ben Johnson bracht de 25-jarige Canadees zijn landgenoten in verrukking door wereldkampioen op de 60 meter indoor te worden.

Surin, die zich op het WK in Toronto had voorbereid met een groot aantal wedstrijden in Europa, bevestigde zijn leidende positie op de ranglijst van het seizoen. Alleen de Namibiër Frank Fredericks kon hem redelijk partij bieden: 6,50 tegen 6,51.

INGEZONDEN

Onbeleefd

VINDT U Curaçao ook zo onbeleefd worden? Elke videoband uit welke videowinkel dan ook moet je altijd eerst terugspoelen voordat je hem kunt draaien.

Naam en adres bij de redactie bekend
Curaçao

Autoperikelen

STEL JE VOOR je bent december/januari van het eiland, of je hebt pech met corrupte automonteurs, bepaalde onderdelen laten op zich wachten etc. en je moet je autobelasting betalen. Helaas kom je dan te laat in februari.

Dan is er een mentaal zieke ambtenaar die heeft uitgevonden dat de eigenaars van de tienduizend auto's die niet op tijd betaalden, stuivertje moeten gaan verwisselen wat betreft hun nummerplaten. Dat wil zeggen je moet een andere nummerplaat gaan regelen vertelt men je op Groot Kwartier na 1½ uur staan wachten, met een bepaald genoegen dat je naar het Keuringslokaal moet om je papieren te veranderen, alwaar je voor dit simpele feit rustig ¾ uur in de brandende zon moet staan, dan mag je naar de verzekering om het kentekennummer te veranderen (½ uur wachten). Dan terug naar Groot Kwartier alwaar je langs drie loketten heen mag, weer urenlang.

Wat een perverse ambtenaar zeg, die dit spelletje uitgevonden heeft. Simpeler zou het zijn dat je dan maar een boete moet betalen, maar niet ¾ à één dag rond moet rijden vol ergernis bij al die overheidsinstellingen waar nog steeds incompetent gewerkt wordt.

M. SOMMER
Curaçao

Aandacht voor overlast scholen Groot Kwartier

WILLEMSTAD - De scholen in de buurt van Groot Kwartier worden al geruime tijd herhaaldelijk geplaagd door het ongewenste bezoek van 'chollers' en jonge vandalisten. De lokalen worden in de nachtelijke uren of in de weekeinden opengebroken; lesmateriaal en andere benodigdheden worden meegenomen of vernield en in vele gevallen wordt een enorme troep achtergelaten. Om zich persoonlijk van de situatie te vergewissen, bezocht gedeputeerde Hendriks Abraham onlangs samen met het plaatsvervangend hoofd van Selikor en vertegenwoordigers van het R.K.Schoolbestuur en de Oudercommissie een aantal scholen in de wijk. Door de leerkrachten werd uitgelegd hoezeer het probleem het onderwijs geven bemoeilijkt en de gedeputeerde beloofde maatregelen te zullen nemen om de overlast te beperken. Daarbij wordt gedacht aan meer en betere verlichting en het opruimen van de mondi rond de scholen, waarin de boosdoeners zich veelal ophouden.

INGEZONDEN

Toekomst kruidentuin

NADAT VORIGE week enige bezorgde vrienden de actie 'Wat doen we voor Dinah?' opzetten, begint de toekomst van de kruidentuin Paradera van Dinah Veeris er iets rooskleuriger uit te zien. "De planten zijn er niet best aan toe", vertelde de kruidenspecialiste desgevraagd, maar toezeggingen tot hulp van diverse kanten sterken haar in haar vastbeslotenheid om opnieuw te beginnen, en de verlorengegane plantensoorten in de mondi bijeen te zoeken, zodra de put geslagen is.

Het bleef niet bij de toezeggingen. Bedragen werden gestort op de rekening bij Banco di Caribe en de rekening groeit. Het bedrag dat op een nieuwe rekening overgeschreven kan worden, stemt tot hoop: de week waarin de benodigde vierduizend gulden bijeengebracht zou worden, is nog niet voorbij; en aan alle voorwaarden, om de 'vrienden van Dinah' te helpen is voldaan, zodat de botanische tuin Paradera alsnog gered kan worden.

Rekeningnummer 'Vrienden van Dinah' cq 'Wat doen we voor Dinah?': Banco di Caribe 816-4106-4 ten name van Dinah Veeris.

Naam en adres bij de redactie bekend
Curaçao

Aruba: No Way

MIJN ADVIES aan iedere zeiler is: Aruba vermijden. Ik zeilde mijn Hans Christian 48T van Marina Del Rey, Californië, naar de Med via het Panama Kanaal. We maakten veel tussenstops, waarbij die op Aruba wel zeer uitzonderlijk was.

Vijf mannen kwamen aan boord met zware, zwarte schoenen en begonnen onmiddellijk met het demonteren van de boot. Zij draaiden panels los die normaliter nooit zouden zijn aangeraakt. Ze hielden geen rekening met wat zij deden en hoeveel schade zij de boot berokkenden.

Toen ze geen drugs konden vinden, werd een hond aan boord gebracht die zijn neus in elke hoek stak. Maar ze vonden niks. Er was niets verdachts of geheimzinnigs aan ons, ik had adequate identificatie, evenals mijn zoon. De mannen behandelden ons als criminelen en wij vonden het dan ook niet verwonderlijk dat er maar twee andere cruiseboten in de haven lagen.

Het duurde vier uur voordat we de boot weer in haar oorspronkelijke staat hadden teruggebracht.

Gerard S. Franken
Los Angeles, CA

Geluidstechnici?

DE LAATSTE tijd wordt er weer veel gesproken en geschreven over radio- en televisiestations, zelfs is er weer een nieuwe bij gekomen. Voor mij mogen ze als paddestoelen uit de grond komen, op iedere hoek van de straat één, als er maar een geluidstechnicus wordt bij geleverd. De bestaande stations, een enkele daargelaten, hebben programma's waarvoor je constant naar de knop moet rennen om het geluid te regelen.

Bij vele stations, ook Tele-8, is het geluid abominabel slecht. Veel gebrom en geslis en niemand die daarop let. Wat nog ergerlijker is dat, luisterend naar radio of tv de geluidknop op een bepaalde hoogte wordt gezet en na het uitspreken van de reclame of nieuws er een strijdkreet door de ether schalt waar je niet goed van wordt. Je wordt verplicht naar je radio/tv te rennen om het geluidsniveau weer te regelen.

Goed voorbeeld is het programma van Hubert Hoogvliet in *Aktividat*, waar door een zwaar gebrom het luistergenoegen totaal wordt ontnomen. Ook het gepraat van de omroeper dat steeds dieper en dieper doorklinkt en op een gegeven ogenblik niet meer te verstaan is, is zeer hinderlijk.

Vergunningen worden lukraak uitgegeven, waardoor er veel radio- en tv-pollutie is, maar van geluidsregeling heeft niemand gehoord. Velen hebben een toestel waar geen *remote control* op zit, waardoor je gedwongen wordt naar de volumeregelaar te stappen om dat verdraaide geluid weer op normale sterkte te zetten. Radio Paradise is volgens mij de enige die een geluidsmodulator heeft en gebruikt. De andere doen het maar op hun slofjes, want er wordt toch niet geprotesteerd.

Nu mooi wèl, heren. Het wordt tijd dat andere radiostations ook een modulator aanschaffen om het luistergenoegen van hun luisteraars te plezieren. Gelukkig zit er op ieder toestel nog een apart knopje, juist: de uitknop.

WILL CASIMIRI
Curaçao

Een feestdag

JA, WANT HET is een feest vandaag, waarom? Het volgende: in juni 1992 werd ik benaderd door een school om op *parttime* basis praktijkles te geven. Natuurlijk wilde ik dat wel doen, daarvoor werd ik door het RK Schoolbestuur, na een officiële sollicatatieprocedure, binnen korte termijn aangenomen. Aangezien het schooljaar in augustus aanving, was de spoed in deze zaak mij en het schoolbestuur wel duidelijk.

Maar toen, een werkvergunning. Want al had ik wel een werkvergunning voor mijn officiële baan, dit was toch weer iets anders. In juli leverde ik mijn papieren in bij de heer Jansen op het gezaghebberskantoor. En, ik weet echt niet meer hoe ik er bij kwam, maar ik rekende op zo'n zes weken wachten voor de uitslag. Nu vandaag, na vele malen bellen en informeren, krijg ik dan toch mijn werkvergunning. Het schooljaar is inmiddels alweer meer dan halverwege en als we alles 'netjes' gedaan hadden, had een hele klas jongeren zomaar weer een jaar verloren.

Wat is nou eigenlijk mijn vraag in deze zaak? Mijn vandaag uitgereikte werkvergunning is geldig tot 12 februari 1994. Oftewel nog precies elf maanden. Het gaat over een vaste aanstelling bij het RK Schoolbestuur. En ook de opleiding is ingeschat op een langere duur dan enkel elf maanden. In ieder geval duurt een schooljaar tot augustus. Daarom begrijp ik niet dat een werkvergunning voor zo'n korte periode wordt toegezegd.

Ik kan eigenlijk wel weer meteen beginnen met een aanvraag voor verlenging en dat terwijl ik de afgelopen maanden alleen maar mensen aan de telefoon gehad heb bij Arbeidszorg, Vreemdelingendienst, gezaghebberskantoor die het gewoon veel te druk hebben met al die werkvergunningen te verwerken.

Wie beslist nou eigenlijk hoe lang een werkvergunning mag gelden en op welke gronden? Stuur het antwoord maar naar de *Amigoe*, ik benervan overtuigd dat er meer mensen nieuwsgierig naar zijn.

MARTIEN DRIESSEN
Curaçao

***

Het Duitse chemieconcern BAYER wil in mei werktijdverkorting invoeren voor meer dan 3.000 werknemers in de bondsrepubliek wegens de slechte internationale economische situatie. Er werken in totaal 57.000 mensen bij de Duitse vestigingen.

Mandela niet naar begrafenis van vermoorde kinderen

PIETERMARITZBURG - Toegenomen spanningen in de provincie Natal hebben ANC-leider Nelson Mandela gedwongen af te zien van het bijwonen van de begrafenis van zes kinderen die tien dagen geleden in een hinderlaag werden gedood.

Dit hebben functionarissen van het Afrikaans nationaal congres (ANC) vrijdag gezegd. Mandela's belangrijkste politieke rivaal, Zuluieider Mangosuthu Buthelezi, zou de begrafenis ook bijwonen, hetgeen hem en Mandela de gelegenheid zou geven elkaar te ontmoeten. Na een gesprek met de politie had Mandela volgens de ANC-zegslieden echter besloten niet te gaan wegens de opgelopen spanning in het district Table Mountain buiten Pietermaritzburg.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

****

LANDFILL TE LAGOEN
open van maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

****

POSTSLUITING
maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur, gewone stukken om 16.30 uur.

****

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

****

GALERIA DI ARTE BONAIRE
(Kaya Grandi 70)
openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

****

POLITIECLUB
(Weg naar Willemstoren)
open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

****

SLACHTHUIS LVV
(tel.: 4393)
open van maandag t/m vrijdag van 06.00-14.30 uur. In verband met planning van te voren aantal slachtdieren bij keurmeester melden.

****

DIERENARTS
(Kaya Karibe, Nort di Saliña)
spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 13.30-14.30 uur. Voor **spoedgevallen** gelieve tel.: 4255 te bellen.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE
Bonaire Animal Shelter Foundation
(Lagunweg 26. Tel.: 4989)
openingstijden maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.

****

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Bld. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

****

WACHTREGELING DOKTOREN
12 maart 1993 vanaf 18.00 uur tot 15 maart 1993 om 08.00 uur:
Dokter Octavio Cervantes. Tel.: 8900 of 14. Voor **spoedgevallen** kan contact worden opgenomen met de EHBO-afdeling van het Sint Franciscus Hospitaal; zaterdag van 10.00-11.00/15.00-16.00 uur en zondag van 19.00-20.00 uur.

Spaarfonds vist achter het net

Ex-procuratiehouder verkoopt omstreden huis voor 1,1 miljoen

KRALENDIJK — Het huis van ex-procuratiehouder Daan de K. werd op donderdag 5 november 1992 niet geveild. Rechter mr. J.Th. Wit meende dat een vrijwillige verkoop aanzienlijk meer geld zou opleveren dan de door de stichting Spaarfonds HMK/HMB geëiste veiling. Op 1 maart 1993 kreeg rechter Wit gelijk. De ex-procuratiehouder kreeg ruim 1.1 miljoen gulden voor zijn huis.

De stichting Spaarfonds, die een hypotheek verleende van ruim vier ton, kreeg tot nog toe geen cent. In een door de notaris mr. G.C.A. Smeets uitgegeven afschrift van de verkoopakte, staat dat het verkochte huis niet bezwaard is door een hypothecaire lening.

Een opmerkelijk vervolg van een rechtszaak die op 5 november 1992 diende en waarbij rechter Wit de stichting Spaarfonds HMK/HMB op straffe van een dwangsom verbood het huis te laten veilen. Toch stelde de stichting dat er sedert 31 december 1991 een achterstallige betaling bestond van 59.463 gulden, aangezien de ex-procuratiehouder Daan de K. niet aan zijn verplichtingen voldeed. Volgens advocaat mr. drs. E.R. Blaauw geen zaak om van wakker te liggen, want Daan de K. had immers een vordering van tachtigduizend gulden. Niet op de stichting Spaarfonds, maar de Gerharts Holding n.v.

Rechter Wit kwam er tijdens de rechtszaak in november 1992 niet uit en dat zei hij ook. "Een niet in de materie ingevoerde buitenstaander, zoals het gerecht, kan op korte termijn onmogelijk een duidelijk beeld krijgen van deze zaak". Hij gaf derhalve geen toestemming tot veiling. Wit schortte het vonnis op en beloofde uitspraak in januari 1993. Die uitspraak kwam er nooit en in trouwens voor de aangevraagde veiling van 5 november 1992 niet meer nodig.

Ex-procuratiehouder Daan de K. verkocht namelijk op 1 maart 1993 zijn huis aan het uit New York afkomstige echtpaar Alan en Janie Gross Townsend voor een bedrag van US$ 618.000. Voor de overdrachtsbelasting overeenkomstig met één miljoen 118 duizend en 580 gulden. In de akte die notaris mr. Chris Smeets opmaakte, staat echter onder artikel 12 dat de verkoper verplicht is de kopers een recht van eigendom te verschaffen dat niet bezwaard is met zakelijke rechten, hypothecaire inschrijvingen of beslagen.

AANKLACHT

Dat is dus duidelijk wel het geval. Dat was een aanleiding voor mr. Bert Nijland, voorzitter van de stichting Spaarfonds HMK/HMB, vanmorgen een aanklacht wegens poging tot verduistering c.q. oplichting bij de lokale recherche te deponeren. Volgens de jurist heeft Daan De K. volledig gehandeld in strijd met de voorwaarden, zoals die zijn neergelegd in de notariële akte van 7 juli 1989.

Vrijdagmiddag al heeft de stichtingsvoorzitter aan notaris mr. Alfred Knuf opdracht gegeven onverwijld over te gaan tot executie van de hypotheek-akte. Dat betekent dus dat het huis weer opnieuw geveild zal gaan worden.

Een muisje met een staartje, want nu woont in dat huis het Amerikaanse echtpaar Gross, dat kennelijk niet weet dat zij een huis hebben gekocht voor 1.1 miljoen gulden waarop een hypotheek rust van 411.133,43 gulden.

Terug naar de vrijheid

■ *KRALENDIJK — Vier karetschildpadden en een loggerhead zijn afgelopen donderdag teruggezet in de zee rond Bonaire. De beesten hebben enkele maanden een gastvrij onthaal gevonden bij Marcultura. De loggerheadschildpad is afkomstig uit Nederland en werd geschonken door de Turtle Club. De logeerpartij bij Marcultura heeft het beest goed gedaan, want op het moment dat de schildpad werd teruggezet in zijn natuurlijke element, woog hij 110 kilo.*

De andere schildpadden werden indertijd op sterven na dood afgeleverd bij Marcultura. Zij werden verzwakt uit de zee opgevist, niet meer in staat voor zichzelf te zorgen. Donderdag herkregen zij hun vrijheid en verdwenen in de golven.

Op de foto de te waterlating van Okke de loggerhead door directeur van Marcultura Robert Hensen en zijn personeel.

Luciano Benetton wipt even aan

KRALENDIJK — Maandag zal de eigenaar van de Benettonwinkels, de Italiaan Luciano Benetton, een bliksembezoek brengen aan Bonaire. Hij maakt momenteel een reis over de wereld waar hij in meer dan tachtig landen zijn 5500 winkels bezoekt. De Benettonketen is al herhaaldelijk in het wereldnieuws geweest. Niet alleen door de produkten, maar vooral door de opvallende manier van reclame maken.

Zo publiceerde Elseviers Magazine afgelopen februari een dubbele pagina met een naaktfoto van Luciano Benetton, waarin hij oproept om de niet meer gedragen kleren bij zijn zaken in te leveren. De verzamelde kleding zal uitgedeeld worden aan mensen in nood. De actie vindt plaats in samenwerking met Caritas in Brazilië, Denemarken, Nederland, Egypte, Mexico, Turkije en Zwitserland. En in samenwerking met het Rode Kruis in Argentinië, Frankrijk, India, Oostenrijk, Portugal en Zuid-Afrika.

Ook Bonaire zal komende maand aan de actie meedoen, zegt Marisela Croes. Zij opende twee jaar geleden de eerste Benettonwinkel op Bonaire.

Directeur Gerharts Holding:

Aangiften over fraude steeds genegeerd door OM

KRALENDIJK — Hugo Gerharts, directeur van de Gerharts Holding n.v. en de Bonaire Trading Company (BTC), zegt het vertrouwen in het Openbaar Ministerie (OM) te verliezen. Anderhalf jaar geleden deed hij reeds aangifte van verduistering en frauduleus handelen van zijn ex-procuratiehouder Daan de K., maar het OM heeft hem laten weten het te druk te hebben voor de behandeling van deze zaak. Toch gaat het om een door Gerharts aangegeven verduistering van bijna 250.000 gulden.

Op 3 maart 1993 besloot Gerharts — na een eerder mondeling contact — opnieuwe officier van justitie mr. D.C.I. van Delft in kennis te stellen. In dat schrijven benadrukt Gerharts opnieuw, dat advocaat Ton Theeboom voor hem persoonlijk en voor het bedrijf al lange tijd geleden aangifte heeft gedaan van verduistering en frauduleus handelen van de in de 1990 op staande voet ontslagen ex-procuratiehouder. Volgens de waarnemend officier van justitie Walter Coffie zijn de aangiften tegen Daan de K. niet geseponeerd, maar er is 'gewoon geen tijd, want het parket heeft het te druk'.

Gerharts zegt dat zijn exwerknemer het eiland gaat verlaten. Maar hij acht het niet billijk dat iemand, die systematisch frauduleuze handelingen heeft verricht en zich onrechtmatig geld heeft toegeëigend, kan gaan en staan waar hij wil.

Gerharts: "Het is bewezen dat hij zich gelden heeft toegeëigend van het bedrijf en ook is bewezen dat hij geld aan het bedrijf onttrok en dat boekte op mijn persoonlijke rekening." Ook zegt Hugo Gerharts dat uit de boeken is gebleken dat zijn ex-procuratiehouder op slinkse wijze de belasting heeft ontdoken.

Gerharts: "Ik zeg dat omdat de regering en de justitionele autoriteiten zich in de pers altijd opwerpen als beschermers tegen het witwassen van ontdoken belastinggelden uit Nederland. Het betreft hier het ontduiken van de Antilliaanse belastingen. Maar dat is toch niet minder erg?"

Volgens Hugo Gerharts heeft de (kleine) Bonaireaanse gemeenschap een eigen mening over het OM. Zij zien daarin het bewijs van de *white collar crime*. Zij zelf worden immers al opgepakt als ze honderd gulden hebben gestolen, zegt Hugo Gerharts.

Competitie Lawn Tennis Bond

KRALENDIJK —Maandag 15 maart begint de nieuwe competitie voor de Bonaire Lawn Tennis Bond (BLTB). Voorzitter Elsio Cecilia heeft bekendgemaakt dat bij voldoende interesse in vijf categorieën gespeeld zal worden. Dat is de categorie tot tien jaar en telkens met twee jaar oplopend tot achttien jaar.

INGEZONDEN

Jeugd en misdaad

STEEDS WEER, als de examenkandidaten MAVO op Curaçao zich buigen over de voor hen bedachte opstelonderwerpen, bekruipt mij de lust aan het Schoolonderzoek mee te doen. Zo ook nu: een van de opdrachten luidde *De Jeugd helpt bij de misdaadbestrijding*.

Er was een hele organisatie aan voorafgegaan, maar nu was de jeugd klaar om het op te nemen tegen de voortwoekerende criminaliteit op Curaçao. In het diepste geheim had een team van specialisten, zowel op het gebied van misdaadbestrijding als volksgezondheid, onderwijs en reclassering, aangevuld met psychiaters, milieudeskundigen en een speciaal voor dit doel getraind team van Selikòr, het actieplan ontworpen, doorgepraat met de vakbonden en voorgelegd aan de wijkraden, zodat ook de politiek volledig op de hoogte was.

Volledige medewerking was toegezegd door het ABC-busbedrijf, de Kamer van Koophandel, de Dokmaatschappij, het Toeristenbureau, het Bank- en Verzekeringswezen, DMO en Plataforma Otrobanda. In het diepste geheim — nogmaals — werden de CRI, FBI, DEA en CIA gepasseerd om het nodeloos opwekken van gevoelens van afgunst te voorkomen.

Vandaag was het zover: in onopvallende legertrucks en pantserwagens rolde de Taskforce over de Nieuwe Havenweg richting Punda, terwijl een zwerm helikopters de groene en rode baretten dropten van Oostpunt via Seaquarium van Van der Valkbeach tot Knip en Westpunt.

De Taskforce was met uiterste zorg samengesteld uit optimaal gemotiveerde en zorgvuldig geselecteerde jongeren, de militante jongeren van zeven en acht jaar werd een katapult met ieder 25 steentjes verstrekt, terwijl de negen- en tienjarigen de beschikking kregen over pistolen met bijbehorende munitie. De elf- en twaalfjarigen kregen ieder een karabijn, terwijl de uzi's werden uitgedeeld aan de dertien- en veertienjarigen. Ze moesten de leeftijd van vijftien en zestien hebben bereikt om een machinegeweer in ontvangst te nemen en natuurlijk werden de laser-mitrailleurs toebedacht aan de oudste groep, de zeventien- en achttienjarigen.

Helaas was er een denkfoutje in het plan geslopen: toen iedereen tot de tanden bewapend was, bleek een dertigtal kinderen niet ingedeeld te zijn: zij hadden de leeftijd van zes jaar nog niet bereikt. Hun weinig opvallende camouflage-uniformen zaten hen wat ruim, waardoor ze tegen de bedoeling in tóch een beetje opvielen. Bovendien waren alle wapens uitgedeeld, op dertig kistjes handgranaten na. Dus de oplossing lag voor de hand.

Uiteindelijk waren deze jongeren minstens even gemotiveerd tegen de voortwoekerende criminaliteit als de ouderen: de zeventien- en achttienjarigen mochten dan de criminelen haten omdat die wel eens het ventiel van hun brommer hadden losgedraaid, voor de jongsten was het onverdraaglijk dat, juist als zij appeldams wilden gaan pikken, de georganiseerde misdaad hen voor was en voor deze jongsten slechts de onrijpe overbleven.

Zo had iedere leeftijdsgroep zijn eigen motieven om de internationale maffia eens afdoend aan te pakken. En zo móét dat ook! Waar blijft het avontuur, waarnaar elk fris meisje en elke stoere knaap hunkert?

Tot slot: u hoeft mijn verhaal niet te geloven: als de maffia dat maar doet!

A. TE LINDE
Curaçao

Twee maten

'S MORGENS VROEG voor de Toekomstconferentiebegon, noemde de leider van de Curaçaose delegatie in een radio-interview de Hollanders *ladronnan* (dieven). Dezelfde persoon klaagt na de conferentie, dat premier Lubbers met het mes op tafel confereert. Wie kaatst moet de bal verwachten, *manera makambanan ta bisa*.

Om nog even verder in te gaan op die kwalificatie 'dieven', als Mendes goed had opgelet tijdens de rekenlessen op de middelbare school, dan zou hij van 'negatieve' dieven hebben gesproken, namelijk dieven die geld brengen in plaats van stelen.

Binnen zijn eigen partij wordt het verdonkeremanen van aanzienlijke geldsommen niet alleen toegejuicht, maar zelfs met een *award* beloond.

U herinnert zich ongetwijfeld de 200.000.000,00 gulden aan premies bestemd voor het ambtenarenpensioenfonds, die op slinkse wijze voor andere doeleinden werden gebruikt. Die manipulatie veroorzaakte een permanent verlies van 16.000.000,00 gulden per jaar aan rente, omdat de hoofdsom van 200.000.000,00 gulden voorlopig niet en waarschijnlijk nooit zal kunnen worden terugbetaald.

Partijgenoot Isebia reikte aan de bedrijver van dit huzarenstukje een *award* uit. *Remember* Maxwell?

Het wordt hoog tijd dat er orde op zaken wordt gesteld en dat is veeleer een kwestie van willen dan van kunnen.

PIET W. SYBRANDY
Curaçao

Gepensioneerden leiden talloze bedrijfjes

Penshonado-regeling volgens K.v.K. veel 'te liberaal'

KRALENDIJK — Het onder politiebegeleiding terugbrengen van de Europese Nederlander Arie de B. heeft de Kamer van Koophandel bezorgd gemaakt over het toelatingsbeleid van de overheid voor mensen die gebruik willen maken van de zogenaamde pensionadoregeling. De B. gebruikte Bonaire en de regeling voor gepensioneerden als ontsnappingsmogelijkheid voor de financiële en belastingtechnische chaos in zijn Nederlandse bedrijf.

K.v.K.-voorzitter Aubrey Sealy meent dat door dit soort nieuws Bonaire in opspraak kan komen en in diskrediet gebracht wordt. De regeling heeft de vorm van een wet en is daardoor in feite een landsaangelegenheid. Maar Sealy wijst erop dat een groot aantal aspecten van de regeling toch onder het eilandgebied valt. Dat is bij voorbeeld de vergunning voor de vestiging van bedrijven.

In de wet is opgenomen dat er onder bepaalde voorwaarden economische activiteiten ontplooid mogen worden. Het beleid dat de overheid voert, is naar de mening van de Kamer echter te liberaal. Dit heeft negatieve effecten op het lokale bedrijfsleven. Ernstiger acht K.v.K.-voorzitter Sealy het dat bedrijven, die geleid worden door malafide ondernemers het Bonaireaanse bedrijfsleven een slechte reputatie bezorgen.

Het bestuur van de K.v.K. blijkt niet ontevreden met de besprekingen die zijn gevoerd tussen de Inspectie der Belastingen en het Bestuurscollege, maar attendeert er wel op dat dit uitsluitend het fiscale aspect betreft. Voor de Bonaireaanse K.v.K. is echter het economische aspect van groter belang, nu blijkt dat door pensionado's een groot aantal vergunningen is aangevraagd voor de vestiging van een of meer bedrijven.

Het bestuur van de K.v.K. adviseert de overheid om bepaalde sectoren van het bedrijfsleven voor te behouden aan Bonaireanen of daarmee gelijk te stellen ingezetenen. Een tweede advies van de K.v.K. is om geen enkele diectievergunning meer uit te geven alvorens de betrokken pensionado metterwoon op het eiland is gevestigd. Dat houdt dan in, aldus het advies van de K.v.K., dat er geen toezeggingen worden gedaan. Allereerst zal een antecentenonderzoek moeten plaatsvinden. Hierbij zegt de K.v.K. te denken aan inschakeling van Interpol of de Binnenlandse Veiligheids Dienst.

Tweede fase luchthaven wacht op financiering

KRALENDIJK — Enkele maanden geleden is de Antillen n.v. begonnen met de renovatiewerkzaamheden van de Bonaireaanse luchthaven. Niet alleen de landingsbaan, maar ook het platform moest dringend vernieuwd worden. Deze eerste fase van het luchthavenproject wordt door Nederland gefinancierd.

Deze eerste fase is echter maar een onderdeel van de werkzaamheden die uitgevoerd moeten worden. Het zijn de meest urgente verbeteringen die aangebracht moeten worden om de luchthaven internationaal te houden. Voor de tweede fase van het luchthavenproject is echter nog geen Nederlandse toestemming verkregen.

Tijdens de UPB-persconferentie beaamde Booi dat het Bestuurscollege zich bewust was van het economische belang van een goed functionerende luchthaben. Daarom wil het ook de Nedrlandse regering attenderen. In principe is er wel een toezegging geweest voor de totale financiering, maar Nederland wenste de uitvoering in fasen goed te keuren.

Gezien de gevorderde werkzaamheden is het echter noodzakelijk dat de goedkeuring van de tweede fase loskomt, wil het eiland niet met vertraging geconfronteerd worden. In de tweede is als voorwaarde van de KLM ook de uitbreiding van het platform opgenomen.

Onvrede bij bewakingsdienst

KRALENDIJK — In het radiopraatje van de Partido Boneriano Sosial heeft Rodger Gijsbertha geattendeerd op de onvrede die er momenteel heerst bij een grote groep werknemers van de Servisio Sentral di Vigilansia (SSV). Het zijn de employees die in 1988 in dienst traden bij de Bewakingsdienst.

Volgens Gijsbertha is de onvrede een gevolg van hun promotie tot bewakingsambtenaar eerste klas. De employees menen daar aanspraak op te moen maken wegens het afleggen van een examen voor die rang. Twee jaar na hun indienstreding zou er een cursus voor bewakingsambtenaar worden georganiseerd. Door een onachtzaamheid van overheidszijde werd de cursus echter pas in juli 1992 gegeven. Degenen die de cursus met succes hadden voltooid komen in aanmerking voor een hogere rang en een daarbij behorende salarisverhoging.

Het fractielid van de Paboso in de eilandsraad zegt een dringend beroep te doen op het Bestuurscollege om deze zaak met terugwerkende kracht te regelen. Gebeurt dat niet, dan vreest Gijsbertha dat bij de SSV de aak uit de hand dreigt te lopen.

Nieuwe kliniek voor dierenarts

KRALENDIJK — Het gebruik van de dokterkliniek te Noord di Salina voor de kliniek van de dierenarts zal spoedig tot het verleden behoren. Reden daarvoor zijn de voortdurende klachten van buurtbewoners en het gebrek van een wachtzaal.

De kliniek voldoet al geruime tijd niet. De situatie is er onhygiënisch, hoewel er ook kleine operaties worden verricht. Voor de nieuwe kliniek van de dierenarts zal geen financiering aangevraagd worden in Nederland. Tijdens de laatste persconferentie van de UPB beaamde gedeputeede Ramoncito Booi dat de kliniek uit eigen middelen gebouwd zal worden.

Eerder was er sprake van dat de dierenarts met zijn kliniek ondergebracht zou worden in het gebouw waar ook het slachthuis is gevestigd. Daar heeft de overheid echter vanaf gezien. De nieuwe kliniek zal wel in de omgeving van het slachthuis en het dierenasiel gebouwd worden.

VN-voedselboot bereikt Sudans havenstad Juba

JUBA - Na een barre tocht over de Witte Nijl is voor het eerst een schip met hulpgoederen van de Verenigde Naties (VN) erin geslaagd Juba te bereiken, de hoofdstad van zuid-Sudan die wordt belegerd door het Volksleger voor de bevrijding van Sudan (SPLA).

Naar het wereldvoedselprogramma van de VN (WFP) vrijdag vanuit Nairobi meedeelde, kon "El Mugren" donderdag aanleggen in Juba, waar honderdduizenden mensen vastzitten en dringend behoefte hebben aan voedsel en medicijnen. De hoeveelheid hulpgoederen was met 350 ton betrekkelijk bescheiden, maar het feit dat El Mugren erin was geslaagd de Nijl af te zakken tot aan Juba was een hele prestatie die hulpverleners in de stad enige hoop gaf dat een grootschalige hongersnood vermeden kon worden.

Paus aan VN :Alles doen voor vrede Bosnië-Hercegovina

NEW YORK - Paus Johannes Paulus II heeft de Verenigde Naties opgeroepen zich met alle middelen in te spannen voor een beëindiging van de oorlog in het voormalige Joegoslavië.

Geen offer en inspanning mag achterwege blijven, aldus de paus in een boodschap die kardinaal Roger Etchegaray, voorzitter van de pauselijke raad voor gerechtigheid en vrede, vrijdag heeft overhandigd aan de secretaris-generaal Boutros Boutros-Ghali van de VN. De paus schrijft dat de wereld al maanden "een machteloze getuige" is van het drama in Bosnië-Hercegovina.

Hoechst-fabriek dicht:vervuiling

FRANKFURT - Het Duitse chemische concern Hoechst AG heeft vrijdag bekendgemaakt dat een van haar installaties circa duizend liter giftige chemicaliën heeft gelekt.

Het is de vierde maal in drie weken dat uit een van de Hoechst-installaties giftige stoffen lekken. Volgens het concern heeft het Duitse ministerie van Milieu vrijdag bevolen de installatie Kalle-Albert in Wiesbaden te sluiten, nadat een mengsel van synthetische hars was vrijgekomen, waarvan een deel in de Rijn is terechtgekomen.

Nieuwe minister ondervraagd

■ *WASHINGTON - De nieuwe minister van Justitie van de Verenigde Staten, Janet Reno (midden), beantwoordt vragen van journalisten bij het verlaten van het Witte Huis, samen met de democratische senator Joseph Biden (links). Deze is voorzitter van de senaatscommissie voor juridische zaken. De senaat gaf men 98 stemmen voor en geen tegen zijn zegen aan de benoeming van Reno tot minister van Justitie.*

Twee Israëli's en Palestijnse tiener

Drie doden bij nieuw geweld in Israël

JERUZALEM - Israëlische soldaten hebben vrijdag de stoffelijke overschotten gevonden van twee vermoorde joden en schoten elders in Israël een zeventien-jarige Palestijn dood. De Israëlische premier Yitzhak Rabin vertrok vrijdag naar de Verenigde Staten, voor zijn eerste bezoek sinds het aantreden van president Bill Clinton afgelopen januari.

Tot de twee gevonden lichamen behoorde dat van een 24-jarige soldaat die sinds donderdag als vermist was opgegeven. Het lichaam van de jongen, die door kogelschoten is gedood, werd gevonden op de weg naar Tel Aviv, vijftien kilometer buiten Jeruzalem. Het tweede slachtoffer was een 51-jarige joodse kolonist. Haar lichaam werd gevonden in het busje waarmee ze Palestijnse arbeiders dagelijks naar joodse nederzettingen bracht. Drie Palestijnen die als vrouwen waren verkleed, drongen haar auto binnen en hakten de vrouw letterlijk aan stukken, aldus een politiewoordvoerder.

De organisatie van joodse kolonisten Emunim riep onmiddellijk na het bekendworden van de moorden op tot demonstraties om de regering-Rabin ten val te brengen. Het hoge aantal van inmiddels zes doden onder joden deze maand deed de politie besluiten auto's met Palestijnen te doorzoeken, zowel in Israël als in de bezette gebieden.

Het Palestijnse slachtoffer viel in de stad Hebron op de bezette westelijke Jordaanoever waar Israëlische soldaten vrijdag slag leverden met stenen gooiende jongeren. De zeventien-jarige jongen die trachtte weg te vluchten, had geen gehoor gegeven aan een oproep stil te staan, aldus een verklaring van het leger.

Twintig miljard voor omscholing

Tientallen VS-bases gaan dicht, duizenden werkloos

WASHINGTON - De Amerikaanse minister van Defensie Les Aspin heeft vrijdag aangekondigd dat de Verenigde Staten in totaal 59 militaire bases en installaties zullen gaan sluiten waarvan 31 in de VS en 28 in Europa.

In eigen land gaan 31 militaire bases dicht, terwijl Les Aspin 130 andere militaire installaties wil inkrimpen of samenvoegen in de VS. De totale operatie zal waarschijnlijk duizenden werknemers (militair en civiel) hun baan kosten. Met de aangekondigde sluiting en inkrimping van bases en installaties heeft minister Les Aspin in feite het startschot gegeven voor een veldslag met het Amerikaanse congres en de betrokken staten en landen.

In de Verenigde Staten werd vrijdag met ontzetting gereageerd op Aspins aankondiging. Ernest Hollings, senator van de Amerikaanse staat South Carolina, verklaarde dat alleen al de sluiting van de marinebasis in Charleston met in totaal 8.300 militaire en 9.100 burgelijke werknemers "desastreuse economische gevolgen zal hebben voor de gehele regio". Op de lijst van de te sluiten bases in de VS zou de marinebasis Alameda en verscheidene marine-installaties rond San Francisco staan. Californie zal acht grote bases verliezen, terwijl de luchtmachtbasis in Florida eveneens op de nominatie staat te worden gesloten. Door de sluitingen zullen in de Verenigde Staten in totaal 24.000 militairen en 57.000 burgers hun baan verliezen.

Van de bases of installaties die in de nabije toekomst worden gesloten bevinden zich veertien in Duitsland, vier in Nederland en acht in Griekenland. Het ministerie van Defensie heeft de ontruiming van nog eens 32 Europese militairebases nog in onderzoek. Hier zijn momenteel 4.580 militairen gestationeerd. "De aangekondigde inkrimping maakt onderdeel uit van het Amerikaanse programma dat voorziet in de terugtrekking van strijdkrachten uit Europa", aldus het Amerikaanse leger-communique dat in Stuttgart werd uitgegeven. Het vrijdag aangekondigde voornemen volgt op twee andere series sluitingen van militaire bases in 1988 en in 1991.

VN ingelicht over vertrek uit non-proliferatieverdrag

IAEA wil met Noord-Korea 'Iraakse' fout niet begaan

NEW YORK - Communistisch Noord-Korea heeft de VN-Veiligheidsraad vrijdag officieel op de hoogte gebracht van zijn besluit uit het zogenoemde Non-proliferatie verdrag (NPV) te stappen. Dit is kennelijk het gevolg van het feit dat het IAEA strenger het nucleaire doen en laten van Noord-Korea in de gaten houdt.

In een brief gericht aan de voorzitter van de Veiligheidsraad, Terence O'Brien, stelt de Noordkoreaanse minister van Buitenlandse zaken, Kim Yong Nam, dat zijn land deze beslissing heeft moeten nemen, gezien de uitzonderlijke positie waarin het zich bevindt. In de brief staat voorts dat Noord-Korea gedwongen is om uit het nucleair verdrag te stappen "omdat de hoogstaande belangen van de republiek in gevaar zijn".

Het Internationaal atoomagentschap IAEA lijkt in zijn huidige conflict met Noord-Korea een daadkracht te tonen die enkele jaren geleden nog ontbrak. Toen leed het IAEA groot gezichtsverlies nadat duidelijk was geworden dat de VN-organisatie niet had gemerkt dat Saddam Husayn werkte aan een eigen kernwapen ondanks talloze inspecties in Irak. Kennelijk wilde het IAEA dat geen twee maal laten gebeuren en het agentschap heeft zich dan ook ingespannen het toezicht op een andere 'paria', Noord-Korea, te verscherpen.

VERSLECHTERD

De relatie tussen Noord-Korea en het IAEA is snel verslechterd sinds het atoomagentschap uit Wenen aandrong op inspectie van twee installaties nabij Yongbyong. Vorig jaar nog was het lang verwachte besluit van Pyongyang om in principe inspecties toe te laten door het westen begroet met een menging van opluchting en verbazing. De Noordkoreaanse autoriteiten waren er toen al herhaaldelijk van beschuldigd een eigen atoombom te ontwikkelen. Daarvoor is of plutonium of verrijkt uranium noodzakelijk en het Atoomagentschap vermoed[t] dat in Yongbyong, ten noorden van de hoofdstad, pluto[-]nium wordt gemaakt. Noord[-]Korea erkende onlangs overigens dat het bij wijze van experiment een kleine hoeveelheid plutonium had geproduceerd. Maar de communistische anutoriteiten bleve[n] ontkennen dat ze werke[n] aan een eigen atoomwapen.

Nu Noord-Korea uit het verdrag is getreden, mene[n] deskundigen dat de Veiligheidsraad (V-raad) ook za[l] besluiten tot sancties tege[n] Noord-Korea. Aan het effe[ct] van strafmaatregelen word[t] echter getwijfeld omdat de autarkische communistisch[e] staat zich al vrijwel van de buitenwereld heeft afgesloten. Daarnaast is het ma[ar] de vraag of China wil mee[-]werken aan strafmaatregele[n] tegen een van zijn laatst[e] resterende bondgenoten.

LUCHTAANVAL

Gespeculeerd is wel op ee[n] mogelijke luchtaanval o[p] Yongbyon, naar voorbeel[d] van het beruchte bombardement waarmee Israël al ve[r] voor de Golfoorlog ee[n] Iraakse kerncentrale in puin schoot. Dat Washington zich zou wagen aan zo'n aanval op Yongbyon is echter uiterst onwaarschijnlijk. Bombardementen bieden gee[n] oplossing voor geheime productie- en opslagplaatsen. Bovendien zou een aanval gemakkelijk kunnen resulteren in een hervatting van de Koreaanse oorlog van veertig jaar geleden, die resulteerde in de huidige wapenwedloop.

SEOUL PARAAT

Later zaterdag werd bekend dat Zuid-Korea zijn leger in staat van paraatheid heeft gebracht naar aanleiding van het opzeggen van het internationale Non-proliferatieverdrag door Noord-Korea. Minister van Defensie Kon Young Hae riep de Amerikaanse strijdkrachten in Zuid-Korea op om zich eveneens op eventualiteiten voor te bereiden in verband met de Noordkoreaanse stap. Noord-Korea nam het ongebruikelijke besluit om uit het verdrag te treden, nadat het Internationale atoomagentschap IAEA in Wenen Noord-Korea had gevraagd om voor 25 maart twee nucleaire installaties te mogen inspecteren. Vermoed wordt dat de installaties worden gebruikt voor de vervaardiging van atoomwapens.

Toestand Belgische politicus Van der Biest nog zorgwekkend

Ex-minister was voorbereid op eventuele moordaanslag

BRUSSEL - De toestand van het Belgische Kamerlid en gewezen minister Alain van der Biest, die met zwaar schedelletsel in een Luiks ziekenhuis ligt, is nog steeds zorgwekkend. Onduidelijk blijft wat Van der Biest precies is overkomen. Hij hield zelf al lange tijd rekening met de mogelijkheid dat hij uitgeschakeld zou worden.

De omstandigheden waaronder de socialistische politicus buiten kennis is geraakt, zijn op zijn minst verdacht te noemen. Een aanslag ligt voor de hand. De Belgische kranten, die vrijdag nagenoeg alle met het nieuws over Van der Biest openden, houden daar ernstig rekening mee. Een feit is dat Van der Biest zelf ernstig rekening hield met een aanslag omdat hij weet zou hebben van enkele voor zijn partij "kwalijke" dossiers. Begin januari in een documentaire die de Franstalige Belgische televisie (RTBF) aan hem wijdde, zinspeelde Van der Biest daarop. Hij waarschuwde echter dat hij alles wat hij wist op cassettes had staan, die hij aan vrienden had gegeven. "Als ik een ,ongeluk' krijg, zullen mijn vrienden het geheugen van anderen opfrissen".

De vraag is dus of Van der Biest zoveel afwist van bepaalde zaken dat hij het zwijgen moest worden opgelegd. In de eerste plaats is dat wel de moord op PS-topman Andre Cools, die in de vroege morgen van 18 juli 1991 werd doodgeschoten op de parkeerplaats voor de flat van zijn vriendin. De daders van die moord zijn nog steeds spoorloos. Vorig jaar echter beschuldigde een Italiaan onderwereldfiguur, Carlo Todarello, Van der Biest ervan dat hij het brein achter de moord op Cools was. Twee van zijn kabinetsmedewerkers zouden voor 28 miljoen gulden aan waardepapieren hebben gestolen. De opbrengst was voor de moordenaars van Cools.

SMEERGELD

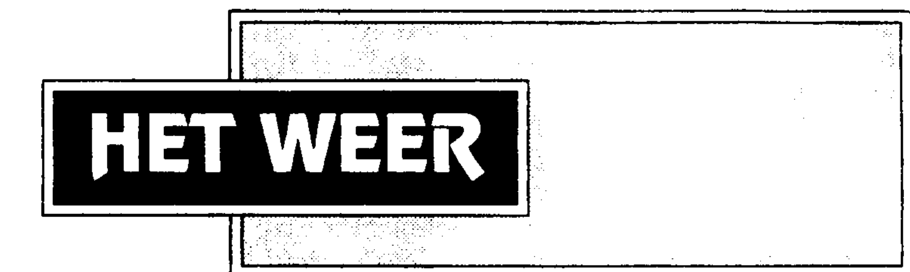
Vanwege de kasbon-affaire werd de parlementaire onschendbaarheid van Van der Biest in juli 1992 ingetrokken. Todarello heeft intussen zijn beschuldigingen ingetrokken. Voor van der Biest was daarmee de zaak niet afgedaan. Zijn naam dook ook op in het "Agusta-dossier", naar de Italiaanse helikopterfabrikant die in 1989 een contract voor de levering van 46 anti-tank heli's in de wacht sleepte. De Agusta's waren duurder dan de concurrentie maar de fabrikant beloofde compensatie-orders. Op het vliegveld van Bierset, op het grondgebied van Grace-Hollogne, zou een distributiecentrum voor onderdelen van de Agusta's komen. Die tegenorders stellen intussen amper wat voor. Hier en daar wordt dus de conclusie getrokken dat Agusta de order met smeergeld, onder meer voor de PS, won.

Die steekpenningen voor de PS zouden niet in de partijkas zijn beland. De Luikse zakenman Leon Deferm zou die naar Costa Rica hebben gesluisd. De jongste lezing is dat Cools daar zo woest over was dat hij dreigde de smeergeldaffaire publiek te maken. Om zijn mond te snoeren werd hij vervolgens gedood.

Hoe het ook zij, Van der Biest is misschien hetzelfde lot ten deel gevallen als zijn vroegere baas. De 49-jarige Van der Biest gold lang als de beschermeling van het PS-kopstuk, dat tot zijn plotselinge dood veel in de melk had te brokkelen in het Luikse leven, ook al was hij geen PS-voorzitter meer.

Belgen omgekomen in Somalia

BRUSSEL - Drie Belgische militairen zijn vrijdag in Somalia omgekomen en twee andere zwaargewond geraakt toen zij met hun jeep op een landmijn reden. De voorlichtingsdienst van het Belgische leger heeft dat bekend gemaakt. Het incident gebeurde in Hoosingo, 160 kilometer ten westen van Kismayu. Er zijn 850 Belgische militairen actief in het gebied rond Kismayu. Ze nemen deel aan de actie Restore hope. Woensdag kwam voor het eerst een Belgische militair in Somalia om het leven.

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenavond 18:00 uur:

Overwegend half bewolkt en vandaag droog. In de komende nacht en morgenochtend bestaat er kans op een enkele lichte bui.

Vooral vandaag nog vrij krachtige tot krachtige, af en toe harde tot stormachtige overwegend oostelijke wind (tussen vijftien en 38 knopen).

WEEROVERZICHT:

Tussen een hoge-drukgebied boven de Atlantische Oceaan en een lage-drukgebied boven het noorden van Zuid-Amerika zal ook vandaag nog boven de Benedenwindse eilanden een krachtige luchtstroom staan. Naar verwachting zullen de luchtdrukverschillen in de loop van morgen geleidelijk aan kleiner worden, zodat de krachtige wind langzaam maar zeker zal beginnen af te nemen. Van tijd tot tijd zal de aangevoerde lucht iets vochtiger worden, maar eventuele neerslag zal echter als gevolg van de sterke wind slechts van lichte intensiteit en korte duur zijn.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	**Het weer**	**Max**	**Min**	**Neerslag Mm**
Aruba	half bewolkt	32	26	0.0
Bonaire	half bewolkt	--	--	0.0
Curaçao	licht bewolkt	32	26	0.0
St Eustatius	zwaar bewolkt	28	24	0.0
St Maarten	zwaar bewolkt	31	25	sp
Amsterdam	licht bewolkt	16	02	0.0
Atlanta	sneeuw	09	-1	31.8
Bogotá	zwaar bewolkt	18	11	sp
Caracas	geheel bewolkt	28	17	0.0
Kingston	regenbui	31	27	sp
Miami	geh bwlkt na onweer	27	19	29.2
New York	sneeuw	04	-1	4.3
Paramaribo	zwr bwlkt na rgnbui	31	22	1.4
Port-of-Spain	reenbui	33	23	1.7
San Juan	licht bewolkt	31	23	0.0

Noordkoreaans nucleair complex

■ *WASHINGTON - Deze archieffoto toont het nucleaire complex van Yongbyon in Noord-Korea. Daar zou Noord Korea druk bezig zijn met het ontwikkelen van een kernbom. Het nog orthodoxe communistische land verbaasde vriend en vijand met de mededeling dat men zich terugtrekt uit het Non-proliferatieverdrag waarmee het zich meteen onttrekt aan eventuele inspecties door het Internationale atoom energie bureau (IAEA) in Wenen.*

(AFP-satellietfoto)

Geholpen door wankel Rusland

Dollar houdt niveau vast

AMSTERDAM - De dollar heeft vrijdag op de Europese wisselmarkten het niveau van de afgelopen dagen weten vast te houden, gesteund door de ontwikkelingen in Rusland waar de positie van Boris Jeltsin zeer wankel lijkt. De centrale banken van Frankrijk, Spanje, Zweden, Finland en Portugal hebben met ieder hun eigen reden de koers van hun munteenheid met steunaankopen op peil moeten houden.

De dollar noteerde tegen het eind van de handel op de wisselmarkt in Amsterdam f 1,8710 tegen een slot donderdag van f 1,8720. Door de onzekerheden rond de positie van Jeltsin wilden de handelaren niet van hun veilig geachte dollarposities af, maar wilden ook niet bijkopen om maar niet met te grote posities het weekeinde in te gaan.

De Franse Centrale Bank heeft vrijdag tot twee maal toe de frank moeten steunen. De koers van de frank stond onder druk omdat grote partijen in de markt hun posities in franken wilden afbouwen met de verkiezingen van 21 maart in het vooruitzicht. De frank sloot uiteindelijk op f 33,040 per honderd tegen f 33,100 op donderdag.

De Finse centrale bank moest steunaankopen verrichten nu de status van Finse overheidsleningen door het bureau Standard and Poor's is verlaagd. Portugal kwam op de markt door geruchten dat de president van de Portugese Centrale Bank was afgetreden na een meningsverschil met de regering.

Het Britse pond noteerde tegen het slot van de handel f 2,6815 tegen f 2.6830 donderdag.

De voorzitter van de RUSSISCHE vereniging voor de olie-industrie, Vladimir Medvedjev, voorspelt een afneming van de olieproduktie tot 200 a 230 miljoen ton in 1995 als Moskou geen maatregelen treft. De produktie zou daarmee lager uitvallen dan het binnenlandse verbruik. In 1992 produceerde Rusland 395 miljoen ton. Medvedjev riep de regering vrijdag op niet alleen een beleid voor de olie- en gasindustrie te ontwikkelen, maar ook actie te ondernemen om het energieverbruik te verminderen.

***

Rusland gaat KAZACHSTAN olie en olieprodukten verkopen tegen 40 procent van de wereldmarktprijs, aldus het Russische persbureau Interfax. Volgens de overeenkomst moet Kazachstan Rusland drie miljoen ton tarwe leveren voor een lagere prijs dan op de wereldmarkt geldt. Kazachstan, dat per jaar ongeveer 27 miljoen ton ruwe olie produceert, voorziet dit jaar een invoer van 12 miljoen ton van andere leden van het Gemenebest van onafhankelijke staten (GOS).

Buitenlands bedrijf stuwt winst ABN Amro omhoog

AMSTERDAM - ABN Amro heeft in 1992 boven verwachting gepresteerd, mede dankzij een forse toename van het brutoresultaat in het buitenland. De nettowinst steeg met 9,6 procent van f 1.536 miljoen tot f 1.684miljoen. Het resultaat voor de gewone aandeelhouders, na aftrek van het dividend voor de houders van preferente aandelen, verbeterde zelfs met 10,9procent tot f 1.512miljoen. Bij de presentatie van de halfjaarcijfers, eind augustus vorig jaar, voorspelde topman mr. R. Hazelhoff voor geheel 1992 nog een winstgroei met vier à zeven procent.

Hoewel de winst per aandeel minder spectaculair groeide dan de nettowinst - met 5,6 procent van f 5,22 tot f 5,51 - en de beurskoers in reactie op de cijfers met f 1,20 daalde van f 55 tot f 53,80, toonde Hazelhoff zich vrijdag in een toelichting tevreden: "In het licht van de tegenvallende economische ontwikkelingen, de prestaties van banken in de ons omringende landen en de winstgroei bij de concurrent - Rabobank - vind ik het resultaat alleszins acceptabel." Rabobank maakte vorige week vrijdag een stijging van de nettowinst bekend met niet meer dan een procent tot f 1,02 miljard.

Het brutoresultaat van ABN Amro steeg met 8,5 procent tot f 3.965 miljoen. De buitenlandse activiteiten leverden daaraan een sterke bijdrage: Het brutoresultaat steeg met 37,6 procent van f 1,06 miljard tot f 1,46 miljard. Die groei kwam nagenoeg uitsluitend voor rekening van de dochterbedrijven in de Verenigde Staten die twee keer zoveel winst maakten als in 1991 (f 811 miljoen tegenover f 404 miljoen). Deze aanwas werd voor een derde veroorzaakt door de consolidatie van het vorig jaar overgenomen Talman Home Federal Savings and Loan Association. Ook aan de autonome winstgroei leverde Talman een stevige bijdrage. De bank profiteerde volgens Hazelhoff van een zeer fraaie rentemarge, de opleving van de Amerikaanse economie - vooral in het midden- en kleinbedrijf - en gestegen provisie-inkomsten.

Naast Noord-Amerika presteerde ABN Amro goed in het Verre Oosten, waar van recessieverschijnselen (nog) geen sprake is. Binnen Europa daalden de resultaten in Frankrijk en Duitsland. In Zweden profiteerde de bank van de crisis waarin de grote Zweedse banken verzeild zijn geraakt. Ook in Groot-Brittannië was er volgens Hazelhoff sprake van een "zeer behoorlijke winststijging". Via dochter UK Securities pikte de bank tevens een graantje mee van de sterk toegenomen handel op de Londense beurs in Nederlandse en Duitse effecten.

In Nederland ging het ABN Amro minder voor de wind. Het brutoresultaat daalde 3,4 procent tot f 2,5 miljard. Volgens Hazelhoff is dit optisch bedrog, omdat er in 1991 sprake was van een eenmalige bate van bijna f 200 miljoen uit de verkoop van belangen in R. Mees + zonen en Hudig-Langeveldt. Geschoond voor deze bate nam het brutoresultaat in Nederland met 4,4 procent toe.

De totale baten stegen vorig jaar met 8,5 procent tot f 12,3 miljard. De bank profiteerde van een hoger kredietvolume en een licht hogere rentemarge, die de interestbaten met bijna 11 procent omhoog duwde tot f 8,15 miljard. De provisie-inkomsten stegen met 12,8 procent tot f 3,13 miljard, onder meer als gevolg van een groei van de provisies betalingsverkeer met bijna 16 procent.

Volgens Hazelhoff mag daar geenszins uit worden afgeleid dat het betalingsverkeer de bank per saldo geld oplevert: "Het betalingsverkeer is op geen stukken na kostendekkend. Vorig jaar hebben we er f 500 miljoen op toegelegd." In de visie van de bank is dat onacceptabel: "We gaan ervan uit dat alle activiteiten afzonderlijk geld moeten opleveren. Anders loop je het gevaar dat nieuwkomers zich op de winstgevende activiteiten storten, terwijl wij met verliesgevende onderdelen blijven zitten."

De ABN Amro-topman refereerde daarmee aan nieuwe financiële marktpartijen zoals Aegon-dochter spaarbeleg, die door middel van een hoge rente spaarders van de banken afpikken: "Zij hebben onze zwakke plek ontdekt: gratis diensten in ruil voor een lagere rentevergoeding." Hazelhoff deed de activiteiten van spaarfondsen af als "geprutś in de marge".

Mocht deze vorm van concurrentie toenemen, dan zal dit volgens de bankier vooral ten koste gaan van cliënten met een krappe beurs: "Dat dwingt ons de drempel voor rekeninghouders op te trekken, zodat we alleen nog maar interessant zijn voor modale werknemers en de categorie daar vlak onder."

Afgezien van het betalingsverkeer en het effectenbedrijf, die beide goede resultaten lieten zien, daalden de andere baten met 16,3 procent tot ongeveer f 1 miljard. Opmerkelijk was de sterke toeneming van de baten uit de valutahandel met ruim 43 procent tot f 597 miljoen, voornamelijk dankzij de forse koersfluctuaties binnen het Europese Monetaire Stelsel. Volgens Hazelhoff heeft de groei grotendeels betrekking op wisseltransacties. Aan speculatie heeft de bank zich nauwelijks gewaagd. "We vinden het niet zo hoffelijk om te speculeren tegen Centrale Banken van landen waarin we zelf actief zijn."

Evenals de baten stegen ook de lasten met 8,5 procent tot f 8.318 miljoen. Die toeneming werd mede beïnvloed door de acquisities van Talman, Hoare Govett en CM Capital Markets. De kosten werden positief beïnvloed door de fusie, die tot nu toe 2.230 arbeidsplaatsen overbodig maakte. In 1993 zullen de fusiebaten de kosten volgens de ABN Amro-topman met f 200 à f 300 miljoen overtreffen.

De specifieke voorzieningen voor debiteurenrisico's lagen in 1992 op een iets lager niveau dan in 1991.

Financieel Nieuws

Koersen over breed front terug

AMSTERDAM - De aandelenkoersen op de Amsterdamse effectenbeurs zijn vrijdag over een breed front duidelijk teruggevallen doordat beleggers massaal hun stukken verkochten om de winst op te strijken na de forse koersstijgingen in het begin van de week. Daardoor zakte de CBS-koersindex met 2,9 punten tot 217,4 terwijl de EOE-index eveneens behoorlijk naar beneden ging: met 5,20 punten naar 313,66. De omzet in aandelen bedroeg net iets meer dan f 1 miljard.

De dalende tendens werd vrijdagmorgen al versterkt door de negatieve stemming op de belangrijkste buitenlandse beurzen. Donderdag was de Dow Jones-index in New York ruim twintig punten gezakt terwijl de FTSE-index in Londen halverwege de dag op min dertig stond. In Frankfurt, waar de Dax-index eveneens lager stond, heerste een nerveuze stemming als gevolg van de uiterst onstabiele politieke situatie in Moskou. De dreigende ontwikkelingen in Rusland werkten later op de dag ook door op Wall Street. De Dow Jones-index schoot kort na de opening meer dan vijftig punten omlaag waarop de door computers gestuurde handel meteen werd stopgezet. In Londen zakte de FTSE-index gestaag verder naar een min van meer dan veertig punten.

In Amsterdam bleven de gevolgen niet uit. De stemmingindex die aan het eind van de ochtend 0,9 punten had ingeleverd, stond na de opening van de handel in New York al snel op een min van 1,7 punten. Uiteindelijk sloot deze index 1,6 punt lager op 104,2.

Kenmerkend voor de stemming op Beursplein 5 waren de koersen van de vijf internationals. Koninklijke Olie verloor f 2,10 op f 158,60, Unilever ging f 1,90 achteruit op f 215,10 terwijl Philips vier dubbeltjes moest inleveren op f 23,30 en KLM zes stuivers kwijtraakte op f 26. Akzo moest een verlies van f 3,90 slikken en sloot op f 149,70.

Ook DSM moest fors achteruit met f 2,40 op f 78,20 en Gist-Brocades werd een gulden goedkoper op f 41,20. "technisch herstel", zo luidde de verklaring van een handelaar in chemiefondsen. Ook de meeste andere hoofdfondsen konden zich niet onttrekken aan de dalende trend. Het staal- en aluminiumbedrijf Hoogovens ging f 2,70 terug op f 24,70, detailhandelsconcern Ahold noteerde een verlies van f 2,60 op 93,80 en Stork moest twee kwartjes achteruit op f 30,50.

Ook de financiële waarden verloren terrein. Amev miste zes dubbeltjes op f 754,30, ING boekte min f 1,50 op f 63,50 en ABN-Amro stond f 1,20 lager op f 53.80. De koers van het laatstgenoemde fonds veranderde nauwelijks na het nieuws dat de winst per aandeel 5,6 procent was gestegen. Een percentage dat bij beleggers een beetje tegenviel.

Twee fondsen die aan de flauwe stemming wisten te ontsnappen waren de fusiepartners Bols en Wessanen. De koers van de stukken liep vrijdagmorgen iets verder uiteen met een stijging van twintig cent voor het drankenconcern en f 1,40 voor het voedingsmiddelenbedrijf. "Of de koers van Wessanen is te hoog of die van Bols te laag," zo oordeelde een handelaar. Hij verwachtte in de loop van de dag een correctie die er inderdaad ook kwam. De koers van Bols groeide uiteindelijk met een gulden naar f 49,30 en die van Wessanen met niet meer dan f 1 op f 105,40.

Op de lokale markt liep Sarakreek klappen op na de bekendmaking van een zwaar verlies over het afgelopen jaar. De koers van het fonds, dat in Amerikaans onroerend goed belegt, dook ruim twintig procent omlaag. Op de parallelmarkt trok Simac techniek zestig cent aan op f 10,50. Een dag eerder was het fonds met het bericht gekomen dat de winstgroei over 1992 op tien procent was uitgekomen.

Ook de optiebeurs kende een nerveuze stemming. De koersen stonden onder hoge druk. Tegenover een lichte vraag naar call-opties stond een hoog aanbod van putopties. "De lagere koersen werden klaarblijkelijk aangegrepen om eerder gemiste kansen alsnog goed te maken," zo luidde het commentaar op de optiebeurs.

Op de obligatiemarkt werd de vrijdag aangekondigde staatslening goed ontvangen. Het nieuwe stuk was meteen goed voor een omzet van meer dan f 1 miljard terwijl in de oude staatslening de handel op ongeveer f 700 miljoen uitkwam, aldus een handelaar. Hij noemde de jongste obligatie "weinig bijzonder en spectaculair, maar wel een die men wil hebben." De totale omzet op de obligatiemarkt bedroeg ruim 3,86 miljard.

VOETBAL / NIJMEGEN — Jan Pruyn blijft ook het volgend seizoen trainer van NEC. Hij verlengde donderdag zijn contract met een jaar. Pruyn is momenteel bezig aan zijn tweede seizoen als oefenmeester bij de eerste divisieclub uit Nijmegen.

Wall Street beperkt verlies

NEW YORK - De koersen op effectenbeurs van New York zijn vrijdag over een breed front gedaald als gevolg van een negatieve obligatiemarkt en de politieke onrust in Rusland.

Nadat de Dow Jones-index van dertig industriële fondsen donderdag al meer dan 20 punten was gedaald, moest de Dow vrijdag weer 29,20 punten naar beneden tot 3427,80. Maar daarmee wist de Dow het verlies nog redelijk te beperken. Want kort na de opening schoot de Dow al meer dan 50 punten naar beneden, waarna de regel van kracht werd dat computergestuurde programma's werden uitgeschakeld.

De obligatiemarkt viel meer dan een heel punt naar beneden op de stijging van de producentenprijzen. Die vormen een indicatie over de inflatie en de stijging was groter dan verwacht. De onzekerheden rond de positie van de Russische president Jeltsin met de mogelijke gevolgen voor de wereldeconomie, waarop de Europese beurzen al nerveus hadden gereageerd, vormden vrijdag een verdere stimulans om op grote schaal verkoopprogramma's op gang te brengen.

Handelaren waren overigens niet verbaasd over de daling van vrijdag. Na de sterke stijging begin deze week werd de dalingen van donderdag en vrijdag meer als een technische correctie gezien dan een structurele teruggang.

De dollar sloot vrijdag in New York op f 1,8710. Donderdag was dat nog maar f 1,8670. Door de woelingen in Rusland gaat de dolar weer als veilige vluchthaven fungeren.

Dasa: Geen vertraging bij Fokker-transactie

MÜNCHEN - er is geen sprake van nieuwe vertraging bij de afronding van de transactie, waardoor Deutsche Aerospace (Dasa) de meerderheid verwerft in Fokker. Dit heeft Dasa vrijdag verklaard naar aanleiding van berichten daarover. Volgens het Duitse bedrijf is de gedetailleerde uitwerking van de contractteksten nu bijna klaar.

Dinsdag noemde minister Andriessen van Economische Zaken het nog een complete verrassing dat de commissarissen van Daimler-Benz, de moedermaatschappij van Dasa, nog geen goedkeuring hadden gehecht aan de transactie. Maar Dasa verklaarde dat deze commissarissen, zoals al langere tijd is voorgenomen, binnenkort hun beslissing zullen nemen. Een mogelijke uitstel van de jaarvergadering van Fokker is volgens Dasa uitsluitend een interne zaak van Fokker en heeft geen invloed op de komst van Dasa als grootaandeelhouder van de Nederlandse vliegtuigbouwer.

Uitstel van een beslissing door Daimler-Benz zou Fokker erg ongelegen komen gezien de verslechterende financiële situatie van het bedrijf.

Grote groep landen vraagt Clinton om spoed met 'Uruguay'

GENÈVE - Zevenendertig landen hebben in een brief hun ongerustheid uitgesproken over de trage gang van zaken bij de onderhandelingen over een vrije wereldhandel. In een brief aan de Amerikaanse president Bill Clinton, de voorzitter van de Europese Commissie, Jacques Delors, en de Japanse premier, Kiichi Miyazawa, eisen de landen dat de onderhandelingen in het kader van de Uruguay-ronde, die in 1990 hadden moeten zijn afgerond, snel hervat worden om een akkoord te bereiken.

Een overeenkomst zou volgens de 37 landen het vertrouwen in de economie kunnen herstellen waardoor de recessie uiteindelijk verdwijnt. De briefschrijvers zijn ongerust over de hoge werkloosheid en de roep om protectie. "We maken ons grote zorgen over het klimaat dat zich aan het ontwikkelen is", zegt een Argentijnse vertegenwoordiger. Vooral het feit dat er geen beslissingen worden genomen, zit hem dwars.

De brief, die verspreid werd door de Argentijnse president Carlos Menem, kreeg de steun gekregen van een nogal gemengde club. Naast rijke landen zoals Australië, Finland en Zweden hebben ook ontwikkelingslanden als Pakistan, Peru en Tanzania hun handtekening onder het stuk gezet. Juist deze landen hebben veel te verliezen als er geen overeenkomst wordt bereikt. Vooral de VS, de Europese Gemeenschap en Japan zijn de belangrijkste onderhandelaars bij de Uruguay-ronde. Het gevoel bestaat dat juist deze drie staten nauwelijks geïnteresseerd zijn in een serieus gesprek door binnenlandse problemen.

Volgens diplomaten is de oproep van de landen opmerkelijk. Van de 108 landen die zich hebben aangesloten bij de onderhandelingen over een vrijhandelsakkoord, heeft ruim een derde de brief ondertekend. Vooral het huidige beleid van de nieuwe Amerikaanse president Clinton maakt ze onzeker.

MENSEN

Het Britse concern United Biscuits, in Nederland eigenaar van VERKADE, onderhandelt over de verkoop van de chocoladefabrikant Terry's, zo heeft de krant Financial Times vrijdag gemeld. De belangrijkste kandidaat is het VS- concern Philip Morris, eigenaar van de Zwitserse chocoladeproducent Jacobs Suchard.

■ President Clinton spreekt aan boord van het vliegdekschip USS Theodore Roosevelt met marinepersoneel. Het schip verliet op 11 maart de haven van Norfolk (Virginia). Clinton staat voor de moeilijke opgave om de strijdkrachten duidelijk te maken waarom, hoe en waar hij omvangrijke bezuinigingen voor defensie gaat doorvoeren.

Symbolische straf geëist tegen Franse huurling

Een Franse openbare aanklager heeft donderdag tegen de huurling **Robert (Bob) Denard** een symbolische, voorwaardelijke straf geëist voor diens aandeel in een mislukte poging tot staatsgreep in 1977 tegen president Mathieu Kerekou van Benin.

Voor een Parijse rechtbank achtte de procureur bewezen dat Denard, die met zijn troepenmacht in verscheidene Afrikaanse landen heeft ingegrepen, deel heeft genomen aan een criminele samenzwering. Hij vond echter een symbolische straf van drie jaar of "maximaal vijf jaar voorwaardelijk" op zijn plaats. Dit omdat Denard zich begin februari eigener beweging heeft aangegeven.

De 63-jarige veteraanhuurling, die jaren achtereen als deelnemer opdook in tal van Afrikaanse conflicten, zette zijn donkere bril af en pinkte een traantje weg toen de procureur zei dat getuigen hem een "ware patriot en een loyale wapenbroeder" hadden genoemd. Ook wees de procureur erop dat 16 jaar zijn verlopen en de "internationale wereldorde aanzienlijk veranderd is".

De aanklager liet intussen duidelijk blijken verlegen te zijn met "deze vreemde zaak" waarin de Franse geheime diensten "die zich per definitie langs de rand bewegen van wat wettelijk geoorloofd is", een rol spelen.

Bob Denard leidde in 1977 een invasie van het toen marxistische Benin, maar gaf de poging op toen zijn strijdgroep op de luchthaven van Cotonou op hevige tegenstand stuitte.

Drie militairen van het leger van Benin en twee huurlingen kwamen bij het treffen om.

Twee jaar geleden werd Denard voor de couppoging bij verstek tot vijf jaar veroordeeld. Hij kreeg echter de belofte van een nieuw proces, toen hij vorige maand vrijwillig zijn ballingschap in Zuid-Afrika opgaf.

De advocaat van de drie gedode militairen uit Benin noemde denard "een man die doodt voor geld, iemand, die anders dan hij zich voorgeeft, niet aan de kant van verdrukte volken staat, maar veeleer aan de kant van puissant rijke dictators als Mobutu van Zaïre of Omar Bongo van Gabon".

Tijd voor spelletje

■ *MUQDISHO - Een Somalische peuter kijkt naar een Amerikaanse soldaat die op patrouille is in de hoofdstad Muqdisho. Er is tijd voor een spelletje met het kind dat van krijgsheren en milities geen weet heeft. De terugtrekking van Amerikaanse militairen is ondertussen begonnen.*

(AFP-satellietfoto)

Bisschop Rotterdam psychisch oververmoeid

Mgr. Bär met ontslag

ROTTERDAM - Bisschop R.Ph. Bar (64) van Rotterdam is zaterdag afgetreden. De vertegenwoordiger van de Heilige Stoel in Nederland, mgr. H. Lemaitre, heeft zaterdag tegenover vicaris-generaal mgr. J.G.M. Zuidgeest van het bisdom bevestigd dat paus Johannes Paulus II hem ontslag heeft verleend.

Bar, lid van de orde der Benedictijnen, ging half februari "oververmoeid" met ziekteverlof. Hij was sinds oktober 1983 bisschop van Rotterdam. Daarvoor was hij acht jaar als vicaris-generaal aan dat bisdom verbonden geweest. In 1982 benoemde paus Johannes II hem tot hulpbisschop van Rotterdam. Bar die ook bisschop voor de Nederlandse strijdkrachten en mediabisschop was, verblijft in de abdij van de benedictijnen Chevetogne in de Belgische Ardennen. Dat is ook zijn 'thuis', daar is hij 39 jaar geleden in de orde ingetreden.

Het bisdom Rotterdam is nu het derde vacante bisdom in Nederland. Vorig jaar mei verleende de paus bisschop H. Ernst van Breda om leeftijdsredenen ontslag. Bisschop Gijsen van Roermond nam in januari dit jaar om gezondheidsredenen met onmiddellijke ingang ontslag. Mgr Bar heeft na rijp beraad, vooral medisch, besloten zijn ontslag te vragen, aldus Zuidgeest. In zijn verzoek aan de paus sprak mgr Bar over 'psychische oververmoeidheid'.

Het vertrek van mgr. Bar is een zwaar verlies voor het bisdom Rotterdam, schrijft kardinaal dr. A.J. Simonis namens de bisschoppenconferentie.

Parkinson is dood: bureaucratie leeft voort

Cyril Northcote Parkinson, een van de beroemdste historici en auteurs van deze eeuw, is op 83-jarige leeftijd overleden in Canterbury (Engeland). Hij werd vooral bekend met zijn als aanklacht tegen de bureaucratie.

De bekendste van Parkinsons 'wetten' luidt eenvoudigweg: het aantal medewerkers neemt in elke organisatie toe, onafhankelijk van het feit of ook het werk toeneemt.

De in het Engelse Barnard Castle geboren Parkinson publiceerde als journalist, historicus, satiricus en romancier meer dan 60 boeken. Maar wereldberoemd werd hij met zijn in 1958 verschenen "wetten van Parkinson". De centrale these daarin luidt: "Arbeid is net als rubber rekbaar, om de tijd te vullen die ervoor beschikbaar is". Parkinson baseerde zijn theorie op ervaringen bij de Britse marine in de oorlog. Verwonderd stelde hij daarbij vast dat het aantal medewerkers voortdurend toenam, hoewel de admiraliteit steeds minder schepen en zeelieden te leiden had.

Hij verwerkte dit fenomeen in een wiskundige formule en becijferde de jaarlijkse toeneming van het aantal medewerkers in ka toren op 5,17 à 6,56 proce Om deze theorie werd in hele wereld gelachen, ma zij zorgde ook voor verw ring.

Parkinson zag als o zaak van het fenomeen d elk afdelingshoofd zijn a tal medewerkers wil en t cht uit te breiden, maar zi ook inspant om het aant ondergeschikten van zijn r alen beperkt te zien. O neemt hij alleen mensen a die hem niet boven het ho zullen groeien. Concurrent worden naar de zijlijn gem noeuvreerd, bestreden of opg zadeld met onzinnige take De groep medewerkers p beert dan weer voor zichz werk te vinden.

Daaruit concludeert Pa kinson: niet iedereen d werkt, verricht zinvol arbeid. En als troost voor ondergeschikten voegde h daaraan deze sub-theorie to iedere afdelingsleider wor net zolang bevorderd tot h zij een functie bereikt wa hij/zij niet tegen opgewass is.

Later terugblikkend li Parkinson weten zich ge illusies te maken of er ie met zijn intelligente kriti zou worden gedaan. Ge raagd naar het resulta ervan, antwoordde hij droo "nul komma nul".

Implantaat anticonceptie zorgt voor problemen

De Nederlandse organisatie **Women's Health Action Foundation** is ongerust over het veelal in ontwikkelingslanden toegepaste anti-conceptiemiddel Norplant. Norplant is een synthetische vorm van het hormoon progesteron. Het komt uit zes staafjes die de vrouw in de bovenarm krijgt geïmplanteerd. De staafjes blijven vijf jaar werkzaam en kunnen alleen met een chirurgische ingreep verwijderd worden.

Het in de Verenigde Staten ontwikkelde middel, dat in 26 landen geregistreerd is, wordt vooral toegepast in programma's voor geboortebeperking. Volgens de Women's Health Action Foundation wordt er op zekere schaal misbruik van gemaakt. Artsen willen de staafjes lang niet altijd op verzoek van de vrouwen verwijderen. Ze moeten nogal eens wachten tot de vijf werkzame jaren voorbij zijn.

Volgens een woordvoerster van de organisatie hebben veel vrouwen die de "staafjes-pil" gebruiken ook last van menstruatieproblemen en andere bijverschijnselen. Verder worden beschermende maatregelen tegen aids door de gebruiksters niet zo gauw meer genomen.

De organisatie heeft de ervaringen van vrouwen met Norplant te boek laten stellen in een boek dat maandag wordt aangeboden aan minister Pronk voor ontwikkelingssamenwerking. Tegelijk komt het die dag in zeven andere landen uit.

Turk loco-burgemeester in Denemarken

Een **Turkse immigrant**, de veertigjarige Hussein Tas, is woensdag tot loco-burgemeester gekozen van de Deense stad Farum ten noorden van Kopenhagen. Hiermee wordt hij de eerste immigrant die een dergelijke functie bekleedt in Denemarken, zo meldt het gemeentehuis van Farum.

"Men moet immigranten verplichten de Deense taal te leren, hun verantwoordelijkheid in de samenleving in te vullen en hun plicht te doen, omdat dat de enige reële weg is naar integratie", vindt de nieuwe loco-burgemeester.

Met multiple sclerose vaak naar alternatieve genezer

Mensen met **multiple sclerose** (ms) stappen veel vaker naar alternatieve genezers dan andere chronisch zieke patiënten. Van de honderd onderzochte ms-patiënten hadden er 68 ooit gebruik gemaakt van alternatieve behandelingen.

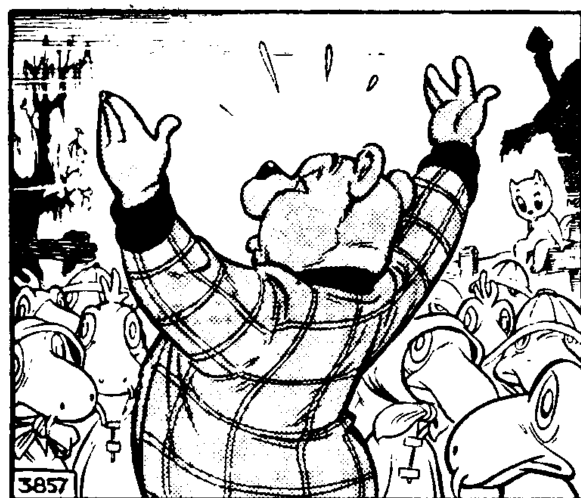
Van de totale bevolking heeft 20 twintig procent ooit zo'n contact gehad, en van de reumapatienten 43 procent. Meer dan de helft van de ms-patiënten is overigens ontevreden over de resultaten van de alternatieve behandeling.

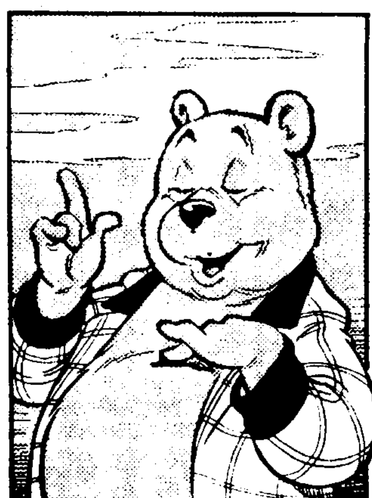
Dat blijkt uit een onderzoek van de Wetenschapswinkel van de Vrije Universiteit Amsterdam. Opdrachtgever was het Landelijk Platform Multiple Sclerose in Den Haag. Nederland telt rond de 10.000 ms-lijders.

Het hoge aantal ms-patiënten dat naar alternatieve genezers stapt, is volgens de onderzoekers te verklaren door het feit dat ms een aandoening is die een zeer grote lichamelijke en psychische belasting betekent. Genezing is nog niet mogelijk.

Bij ms raken meerdere delen van het centraal zenuwstelsel ontstoken. Op die plaatsen komen littekens. Door beschadiging van de zenuwbanen kunnen lichaamsfuncties uitvallen met als gevolg verlammingen, gevoels- en gezichtsstoornissen. De eerste verschijnselen treden gewoonlijk tussen het 20e en 30e levensjaar op.

Heer Bommel en de nozellarven
door Marten Toonder

3857 — Toen heer Bommel enige tijd naar het landschap gekeken had, bemerkte hij plotseling dat er zich een kleine menigte om hem heen verzamelde.

Het waren Drasglomers, die voor dag en dauw op weg waren naar hun vreugdelooswerk in de kwelders en slikken. Het nijvere volkje hield bij het zien van de struise vreemdeling echter de pas in om hem met stroeve blikken op te nemen.

"Eh... goede morgen", zei heer Ollie verrast. Hij kreeg geen antwoord en hoewel dit hem een weinig ontmoedigde bedacht hij, dat een korte redevoering geen kwaad zou kunnen.

"Mijn naam is Bommel", sprak hij op aangename toon. "Ik ben begaan met uw lot in dit achtergebleven gebied. Het is wel erg, bedoel ik. Wat een vochtigheid en wat een armoede, als u begrijpt wat ik bedoel. Maar ik ben een heer voor wie geld geen rol speelt en ik heb een plan".

Hij pauzeerde even, doch omdat iedereen bleef zwijgen vervolgde hij haastig: "Ik eh... ik zal hier een Cultuurcentrum bouwen... hm.. een gebouw, u weet wel: voor de opvoeding en zo. Een Ollie B. Bommel Centrum, zó hoog dat het door de wolken steekt. Op het dak daarvan zult u de zon kunnen zien!"

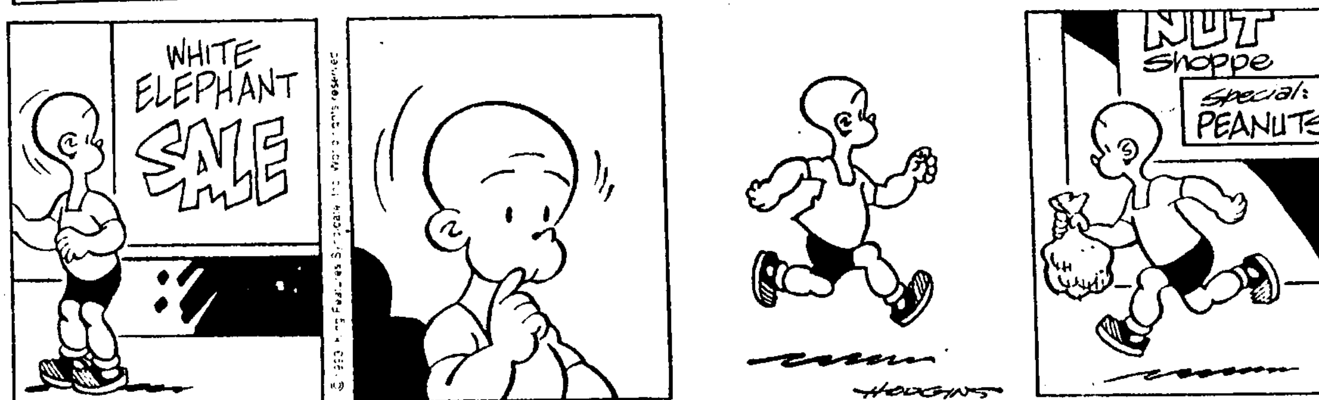
Het zwijgen hield aan.

"Een mooi gebouw", hernam heer Ollie onzeker. "Hoog! Hm... op de plek waar ik hier voet aan wal heb gezet, dan is het meteen een mooi monument..."

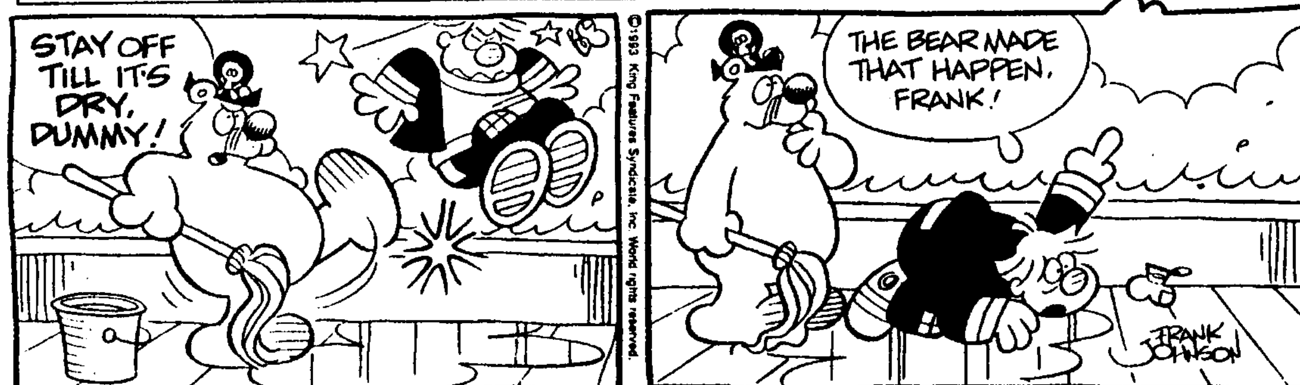
De Drasglomers wendden zich onbewogen af en terwijl hier en daar het woord 'bralbuil' gehoord werd, sopten ze voort naar hun werkzaamheden.

"Een drassige plek voor zo'n hoog gebouw", zei Tom Poes. "en hoe wilt u aan bouwstoffen komen?"

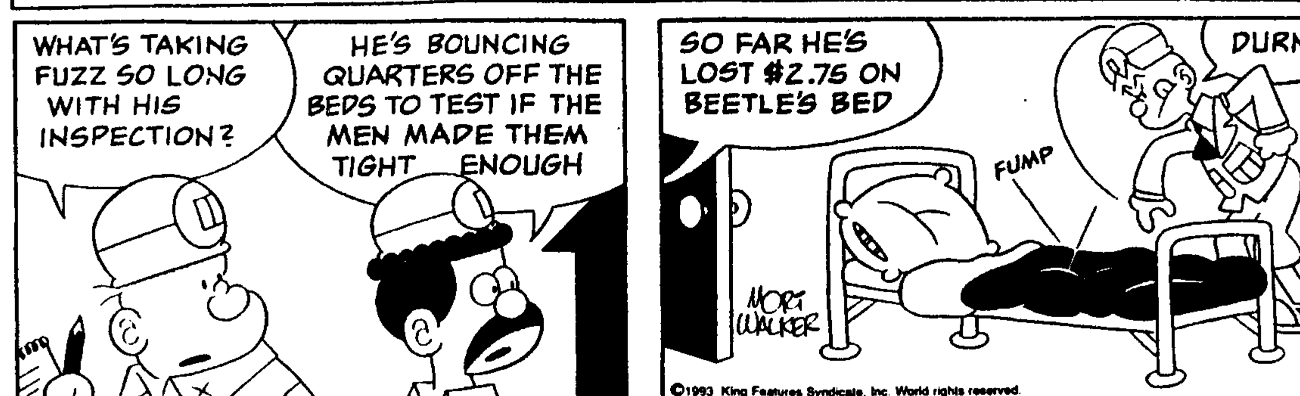
HENRY ® By Dick Hodgins

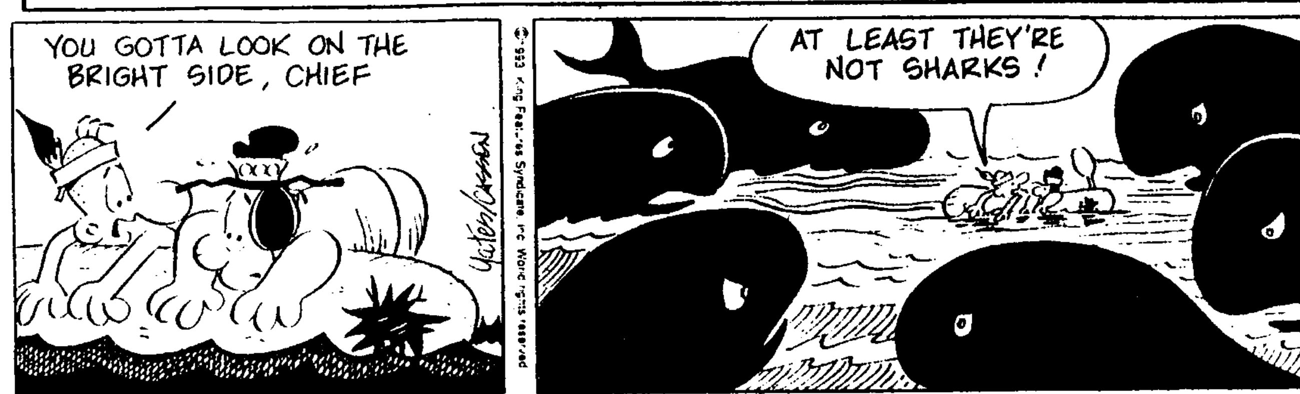
BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

...CHTDIENST ARTSEN
...ënten van de artsen van Bandabao ...de district) kunnen in spoedgevallen ...foon 641658 bellen en dan het ...woordapparaat afluisteren. De ...ënten van de andere districten kunnen ...r spoedgevallen de artsenpraktijk van ...n eigen huisarts bellen en het ...woordapparaat zal dan mededelen wie ...dienstdoende arts is.

...DERARTS
(...bulere patiënten)
... de dienstdoende arts belt U tel.: ...00/625100.

...RENARTS
... spoedgevallen gelieve te bellen: ...000 (Veterinaire Dienst) voor de dienst-...nde arts.

...ENIGING VAN TANDARTSEN
...r de dienstdoende arts gedurende het ...eekeinde en op feestdagen gelieve tel.: ...2222 op te bellen.

...TRO MEDICO STA ROSA
... Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; ...ningstijden zaterdag en zondag van ...00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

...T GELE KRUIS WIJKVERPLE-...NG
...nta Maria 17. Tel.: 682344, 682947, ...2412 en 682574. Fax: 681000; geopend ...af zeven uur 's morgens tot vijf uur ...middags; spreekuur wijkgebouw Bonam: ...dere dinsdag van 09.00-11.00 uur. Tel.: ...71865; Suffisant: tel.: 687707; Montagne ...o: tel.: 673711; Kaya Fensu: tel.: ...6577; Mamayaweg: tel.: 657508; voor ...ormatie omtrent zuigelingen- en peuter-...ureaus kan men terecht op consultatiebu-...au Brievengat. Tel.: 373584.
...or de *wachtzuster* gelieve tel.: 603661 ...bellen.

...ICHTING VAN HET WIT GELE ...RUIS VOOR GEZINSVERZOR-...ING 'KWIDO PA FAMIA'
... Maria 17. Tel.: 680222; spreekuren ...andag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

...TRALE WIJKVERPLEGING
...ntoor Gosieweg 15. Tel.: 692231/...2232; geopend van 07.00-17.00 uur. ...or de zuster van de wacht gelieve tel.: ...1847, pagenummer 669-0368, te ...llen.
...ntoor Bandabao, Groot Sta Martha 141. ...l.: 642555; geopend van 14.00-17.00 ...r. Voor de wachtzuster gelieve tel.: ...1847, pagenummer 669-0368 te bellen.

...RAAMKLINIEK RIO CANARIO
...chottegatweg Noord 43, tel.: 44510, ...91343, 691683 en 691838; voor infor-...atie over prenatale zorg en zorg gedu-...nde en na de bevalling.
...onsultatiebureau zuigelingen: iedere donde-...dagmiddag van 13.30-16.00 uur.
...onsultatiebureau peuters: iedere dins-...agmiddag van 12.30-14.45 uur.

...TICHTING WIJKVERPLEGING BAN-...ABAO
...ntein 35, tel.: 648077/648387; open van ...aandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; ... 17.00 uur bereikbaar: zuster Van Her-...jnen. Tel.: 642798 b.g.g. 601760.
...onsultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

...UNDASHON LECHI DI MAMA ...ORSOU
...oor informatie tel.: 672289, 375023 of ...75542.

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST ZATERDAG

Punda:
Antiliana, Kaya Flamboyant 1-A. Tel.: 376200/376208.
Otrobanda:
Santa Maria, Winston Churchillweg 155. Tel.: 680800.

ZONDAG

Punda:
Cerrito, Winkelcentrum Promenade. Tel.: 376155/376689.
Otrobanda:
Goede Hoop, Jan Noorduynweg 15. Tel.: 682857.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

(van 10.00-14.00 uur)
13 maart: R.A. de Windt, Uteweg 53.
14 maart: S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.

HEEFT U hulp nodig, bel SOS-lijn 127.

NOODGEVALLEN/VERMISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag bereikbaar.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

ZONDAG

TOERISTENSCHIP
08.00-18.00 uur *Royal Princess* (SJU).

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
11.00-18.30 uur *Seawind Crown* (AUA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30. 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30 uur dienst.
16.30 uur dienst.
17.00 uur
Muizenberg/Stenenkoraal
10.00 uur dienst.
Buena Vista
10.15 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur rev. A.C. Reijnders; *collection Nos T'ei Pa Otro.*
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds. H.B. vander Steen; *collecte Nos T'ei Pa Otro.*
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds. J.W.B. Smit/Haasnoot; *collecte Nos T'ei Pa Otro.*

VOLLE EVANGELIE GEMEENTE YUBIA BENDITA

zondag om 10.00 uur dienst (tevens crèche en zondagsschool) - Weg naar Bullenbaai z/n. (tel.: 681922).

****

Colofon AMIGOE
Curaçao: tel. 672000, fax. 674524
Aruba: tel. 24333, fax. 22368

Wega di Number Kòrsou

8 5 7 3 9 6 10 1 4 2

2258
4016
7769

18.35 Captain Planet and the Paineteers
19.05 WCW Main Event Wrestling
20.00 Movie: 'Mad Max' (1980; Mel Gibson).
22.00 National Geographic Explorer
24.00 Network Earth
24.30 Paid Program.

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG

21.00 Figure Skating
22.00 Empty Nest
22.30 Mad About You
23.00 Sisters.

ZONDAG

12.00 Roswell Street Baptist Chuch
13.00 Paid Program
13.30 Georgia High School AAAA Women's Championship
14.00 College Basketball (L)
17.30 Georgia High School AAAA Men's Championship
19.00 News
19.30 NBC News
20.00 Figure Skaling World Championships (T)
21.00 I Witness Video
22.00 Movie: 'Kuffs' (1992; Christian Slater)
23.00 News
24.35 Mama's Family
01.05 New WKRP in Cincinnati.

TBS (kanaal 89)

ZATERDAG

15.05 Movie: 'Cannonball' (1976; David Carradine)
17.05 Movie: 'Young Warriors' (1983; Richard Roundtree)
19.05 WCW Saturday Night Wrestling
21.05 Movie: 'The Blue Lightning' (1986; Sam Elliot/Robert Culp)
23.05 Movie: 'Travis McGee: The Empty Copper Sea' (1983; Sam Elljott/ Gene Evans)
01.05 Movie: 'Ravagers' (1979; Richard Harris)
03.05 Movie: 'The Omega Man' (1971; Charlton Heston)
05.05 Movie: 'TheLast Man on Earth' (1964; Vincent Price)
06.50 Three Stooges.

ZONDAG

13.50 Movie: 'Walking Tall, Part 2' (1975)
15.50 Movie: 'Final Chapter: Walking Tall' (1977)

USA (kanaal 83)

ZATERDAG

15.00 Movie: 'Tainted Blood' (1993; Raquel Welch)
18.00 Joan Rivers' Gossip! Gossip! Gossip!
18.30 Bosom Buddies
19.00 Swamp Thing
19.30 Beyond Reality
20.00 Matrix
21.00 Movie: 'Going Berserk' (1983; John Candy/Joe Flaherty)
23.00 Silk Stalkings
24.00 My Bloody Valentine
02.00 Movie: 'Student Bodies' (1981; Kristen Riter)
04.00 Movie: 'Cannibal Women in the Avocado Jungle of Death' (1988; Adrienne Barbeau)
06.00 Welcome Back, Kotter.
06.30 Welcome Back, Kotter.

ZONDAG

12.00 Swamp Thing
13.00 WWF All American Wrestling
14.00 MacGyver
15.00 Movie: 'The Accused' (1988)
17.00 Joan Rivers' Gossip! Gossip! Gossip!
17.30 Just the Ten of Us
18.00 My Two Dads
18.30 Bosum Buddies
19.00 Beyond Reality
19.30 The Hitchhiker
21.00 Movie: 'Drive Like Lightning' (1991; Steven Bauer)
23.00 Matrix
01.00 Hollywood Insider
01.30 Paid Program.

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

ZATERDAG

17.30 Telefiesta met tante Irma
18.00 Studio Sport
18.57 Tempu pa Dios
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling
20.00 Telenotisia
20.30 Teatro Klasiko: *Watusi*
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 Estreno: *Nightbreaker* (met o.a. Martin Sheene/Emilio Estevez)
23.30 Sluiting.

ZONDAG

09.30 Directe uitzending Europees voetbal
13.00 Deporte Tele-8
14.00 Matinee
16.00 Sena di Señor
17.00 Much'i Ben
17.50 Wega di Number Kòrsou
18.00 Di Bishita Ku.....
19.00 Cocktail Special
20.00 Telenotisia
20.30 Shete Dia
21.00 TeleCuraçao Special: *Carbon Copy*
22.00 Superstars of Wrestling
23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

ABC (kanaal 77)

ZATERDAG

21.00 ABC Movie Special
23.00 The Commish
24.00 ABC News.

ZONDAG

12.00 Business World
12.30 This Week With David Brinkley
13.30 News Conference
14.00 NASCAR Racing Atlanta 500 (L)
18.00 Auto Racing International Race of Champions (L)
19.00 News
19.30 ABC News
20.00 America's Funniest Home Videos
20.30 America's Funniest People
21.00 Day One
22.00 Movie: 'Lies and Lullabies' (Susan Dey)
23.00 ABC News.
02.10 Movie: 'Indiscreet' (1958).

AE (kanaal 73)

ZATERDAG

16.00 Movie: 'The Hired Hand' (1971; Peter Fonda)
18.00 Comedy on the Road
19.00 Caroline's Comedy Hour
20.00 TravelQuest
20.30 Bob Vila's Home Again
21.00 Movie: 'Charley Varrick' (1973; Walter Matthau/Joe Don Baker)
24.00 Caroline's Comedy Hour
01.00 Movie: 'Charley Varrick' (1973; Walter Matthau/Joe Don Baker)
03.00 Comedy on the Road
04.00 Caroline's Comedy Hour
05.00 16.00 Movie: 'The Hired Hand' (1971; Peter Fonda).

ZONDAG

12.00 Movie: 'Showdown' (1963)
13.30 Movie: 'Movie: 'High Society' (1955)
15.00 Movie: 'Sex and the Single Girl' (1964)
17.00 Movie: 'Rebel Without a Cause' (1955)
19.00 In Search Of...
19.30 In Search Of...
20.00 Real West
21.00 Movie: 'Night Moves' (1975; Gene Hackman)
23.00 Miss Marple
24.00 Movie: 'Brideshead Revisited' (Pt 7 of 12).

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG

21.00 Dr. Quinn, Medicine Woman
22.00 Raven
23.00 Hat Squad.

ZONDAG

12.00 Charlie Gaddy Reports
12.30 Les Robinson North Carolina State Basketball
13.00 College Basketball Big East Tournament champ. (L)
15.00 College Basketball (L)
18.30 When the Bell Rings
19.00 CBS News
19.30 Road to the Final Four NCAA Tournament Selection show (L)
20.00 60 Minutes
21.00 Murder, She Wrote
22.00 Movie: 'Men Don't Tell' (1993; Judith Light)
24.15 CBS News
24.30 Amen
01.00 Entertainment Tonight.

WAARSCHUWING
De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.
Op de schietbaan HATO:
DONDERDAG 18 MRT. 07.00 UUR TOT 13.20 UUR.
Op de schietbaan WACAO:
WOENSDAG 17 MRT. VAN 06.00 UUR T/M DONDERDAG 18 MRT. 07.00 UUR
Onveilig zeegebied ± 4000 mtr. uit de kust.

GOBIERNU DI KORSOU
Servisio pa Asuntu Sosial
Karchi di Dòkter

E funshonario publiko enkarga ku guía di Servisio pa Asuntu Sosial di Gobiernu di Kòrsou ta partisipá tur hende ku ta bini Servisio pa Asuntu Sosial pa renobá nan karchi pa tresé nan karchi bieu. E karchi bieu lo haña un prolongashon di fecha te ora e karchi nobo ta kla. E sistema di hasi sita ta ser implementá pa hende grandi tambe.

E funshonario menshoná,
Mr. E.A. Vlieg.
Dept. R.P.

UNIVERSITEIT VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN
In het kader van het postacademisch onderwijs organiseert de Faculteit der Rechtsgeleerdheid op maandag 29, dinsdag 30 maart en donderdag 1 april 1993 telkens van 19.00 - 22.00 uur een cursus

BANKRECHT
verzorgd door
prof. mr. S. Perrick
hoogleraar geld- en effectenrecht te Rotterdam en advokaat en notaris te Amsterdam.

Aan deze PAO-cursus kunnen uitsluitend afgestudeerde juristen deelnemen.
Belangstellenden gelieve zich uiterlijk 22 maart aan te melden.

De aan de cursus verbonden kosten bedragen Naf 250,- inclusief onderwijsmateriaal. Betaling kan geschieden door overmaking van het cursusgeld via ABN/AMRO Bank rekening no. 1339826, Maduro & Curiel's Bank N.V. rekening no. 881341 of op de Giro rekening no. 545848.

Aan hen die de cursus volledig volgen wordt een certificaat uitgereikt.

Dr. A.B. van Rijn
Decaan van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid.

Universidat Nashonal di Antia
Universiteit van de Nederlandse Antillen

OPENBARE VERKOOP
Op dinsdag 6 april 1993 des voormiddags om 11 uur zal ten overstaan van notaris mr. M.L. Alexander, diens waarnemer of opvolger, te zijnen kantore aan de Gaitoweg ... worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen:

een perceel grond gelegen in het tweede district van Curaçao, bekend als "Klein Davelaar", ter grootte van 805 m², kadastraal bekend als afdeling vijf, sectie 15 nummer 229, met het daarop gebouwde, plaatselijk bekend als Uranusstraat 12.

De veilingvoorwaarden liggen 8 dagen voor de dag van de veiling ter inzage op voormeld notariskantoor en bevatten onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen ... van zijn bod en de bijkomende kosten.

Notariskantoor Alexander & Partners
Gaitoweg 2, Curaçao,
tel. 37411.

ÑAPA

ZATERDAG 13 MAART 1993

AMIGOE

Weekend Bijlage Amigoe

INTERVIEWS

Actrice uit soap opera op vakantie

REPORTAGES

Geiten wel of niet in het park?

Symposium van Rotaract

ROTARACT organiseert op 20 maart aanstaande een symposium met de titel: *Mismatch on the labour market: supply v.s. demand.* In verschillende landen is het reeds zo dat werkgevers, werknemers en overheid gedeelde verantwoordelijkheid dragen voor beleid en uitvoering van de arbeidsvoorziening. Dit betekent dat partijen met elkaar in overleg treden wanneer het gaat om het vervullen van vacatures, scholing van werkzoekenden, het verlenen van werkvergunningen aan buitenlandse arbeidskrachten, ontslagen, enz. Ook Nederland behoort tot deze landen. Het tripartite orgaan, Centraal Bestuur voor Arbeidsvoorziening, wordt voorgezeten door de heer Rients de Boer, die geen onbekende is op Curaçao. Ruthsella Jansen was namens Rotaract onlangs te gast bij het Centraal Bureau in Rijswijk en hield een interview met de Boer over de ervaringen in Nederland met de getripatiseerde arbeidsvoorziening en de mogelijkheden hiervan op Curaçao.

"DE AMBIANCE spreekt mij wel aan. Ik voel me op Curaçao gewoon thuis", zegt Rients de Boer. In 1985 werd hij door de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Jan de Koning, benaderd om als zelfstandig adviseur een projectgroep te leiden die de tripartisering van de arbeidsvoorziening moest voorbereiden. Er lagen toen twee adviezen van werknemers, werkgevers en kroonleden bij de SER die unaniem aanbevolen om de slecht functionerende arbeidsvoorziening te herstructureren. Het was de bedoeling om werkgevers, werknemers en de overheid op volstrekt gelijkwaardige basis verantwoordelijk te maken voor beleid en uitvoering van arbeidsvoorzieningsorganisatie.

= door Ruthsella Jansen =

Rients de Boer in gesprek met Ruthsella Jansen

RIENTS DE BOER (55) trad op 31-jarige leeftijd in dienst van het Nederlands Economisch Instituut. Via dit instituut werd hij voor drie jaar uitgezonden naar Curaçao. Na het vervullen van enkele ambtelijke functies is De Boer in 1985 met een eigen adviespraktijk begonnen. Hij is bijna jaarlijks op Curaçao en beschouwt het eiland als zijn tweede vaderland. Hij heeft samen met een aantal andere medewerkers uit Nederland en Curaçao gewerkt aan het opzetten van de Nationale Rekeningen. Daarnaast heeft hij advieswerk verricht voor de directeur Economische Zaken, de Raad van ministers en de minister- president. De binding die hij al 20 jaar met het eiland heeft, heeft hem veel vrienden en bekenden opgeleverd, zowel in de politiek, vakbeweging als onder de werkgevers.

Drs. Rients de Boer ziet voordelen voor Curaçao

Tripartite arbeidsvoorziening verbetert werkverhoudingen

De Boer: "Het was een geweldige klus, want je weet van tevoren dat er tegenstrijdige belangen in het spel zitten. Het heeft ook even geduurd, zoiets doe je niet in één nacht. Het wetsontwerp en de memorie van toelichting heeft drie jaar in beslag genomen. Vervolgens heeft het twee jaar geduurd voordat het geheel parlementair afgerond was. In feite is twee jaar tijd betrekkelijk kort als men ervan uit gaat dat het tot op dat moment nooit eerder vertoond was dat zo'n grote uitvoeringsorganisatie onder getripartiseerd bestuur ging functioneren. Het ging om een budget van Hfl. 1.9 miljard en 6000 mensen. Tripartite organisaties hadden tot dan toe slechts een adviserende rol".

Wat is nu de kern van de filosofie achter tripartisering?

"Het is gebleken dat een openbare arbeidsvoorziening in de vorm van een overheidsorganisatie niet goed functioneert. Dit komt door een aantal oorzaken; in de sterke hiërarchie en centralistische besluitvorming. Een tweede oorzaak is het gegeven dat de overheid geen toegang heeft tot de arbeidsmarkt. Daar hebben werkgevers en werknemers het voor het zeggen."

"Arbeidsvoorziening heeft als taak een betere arbeidsallocatie te bewerkstelligen. Wil je als een makelaar vraag en aanbod dichter bij elkaar brengen dan moet je zorgen dat de partijen die op de markt opereren, ook die organisatie dragen. Naast de overheid die natuurlijk ook verantwoordelijk is voor de arbeidsmarkt moeten werkgevers en werknemers medeverantwoordelijk zijn."

"Dit betekent dat zij ook bestuursverantwoordelijkheid moeten krijgen. Dat is in de kern het belangrijkste. De tripartite arbeidsvoorzieningsorganisatie is begin 1991 operationeel geworden."

Hoe ziet de structuur van de organisatie eruit?

"Er is een Centraal Bestuur voor Arbeidsvoorziening, drie werkgevers, drie werknemers en drie overheidsvertegenwoordigers onder leiding van een onafhankelijke voorzitter zonder stemrecht. Er zijn 28 Regionale Besturen die op dezelfde wijze tripartite zijn samengesteld. Daar wordt de overheid vertegenwoordigd door gemeentelijke autoriteiten, veelal wethouders. De hoofdlijnen van de organisatiestructuur worden door het Centraal Bestuur bepaald. Verder zijn de Regionale Besturen volstrekt autonoom bij de invulling van hun organisatie bij voorbeeld, het bepalen van het aantal arbeidsbureaus. Het beleid wordt door het CBA geformuleerd en hiervoor wordt overleg gepleegd met de RBA's. De beleidslijnen zijn richtinggevend voor de RBA's. CBA bepaalt bij voorbeeld dat 75% van de activiteiten gericht moet zijn op werklozen. Of op het aandeel van allochtonen dat bemiddeld moet worden. Binnen de richtlijnen mogen RBA's de nadere invulling zelf bepalen. De financiering van de RBA's gaat via een objectieve verdeelsleutel. Er is dus sprake van een grote mate van decentralisatie. Het beheer van de organisatie, dus personeelsvoorziening, automatisering en het financieel beheer is volstrekt centraal. RBA's rapporteren in hoofdlijnen aan CBA en CBA legt vervolgens verantwoording af aan de Minister en het Parlement."

"De tripartisering heeft in ieder geval bijgedragen aan verbetering van de arbeidsverhoudingen. Werkgevers en werknemers hebben altijd een soort haat- liefdeverhouding. Uiteindelijk moeten ze met elkaar samen werken. Ze hebben elkaar nodig. In Nederland wordt daar heel volwassen mee om gegaan. Ze weten dat het eind van het verhaal een compromis moet zijn. Samenwerking brengt ze op dat pad verder. Op het gebied van arbeidsvoorziening hebben zij een gemeenschappelijk belang. Werkgevers willen goed geschoold en gemotiveerd personeel; werknemers willen een goede baan. Dat zijn twee kanten van dezelfde medaille. Als je goed geschoold bent en er is werk, dan vervul je een goede baan. Dat gemeenschappelijke doel is zo evident voor beide partijen dat ze over een aantal nadelen die de samenwerking met zich meebrengt heen stappen."

"Binnen de tripartite organisatie moeten werkgevers en werknemers ieder voor zich zich verantwoordelijk maken voor dingen waar ze van nature geen belang bij hebben. Groot probleem in Nederland aan de aanbodzijde is het vinden van werk voor de allochtonen. Werkgevers willen de juiste persoon op de juiste plaats en hebben daarbij minder belangstelling voor specifieke doelgroepen. Overheid en ook werknemers hebben de neiging om naar dat rechtvaardigheidsaspect te kijken. Werkgevers gaan in beleidsplan accoord om minderhedenbeleid uitgevoerd te krijgen. Binnen het compromis gaan ze hiermee accoord. Iedereen moet zo eens van tijd tot tijd over zijn eigen schaduw heen stappen."

"In de praktijk zie je dat werkgeversorganisaties in het bestuur tot dit compromis komen, maar dat individuele bedrijven zich er eigenlijk weinig van aantrekken. Er zijn weliswaar grote projecten, bijv. bij banken die in hun personeelsbeleid rekening houden met werkgelegenheid voor allochtonen. Maar al bij al loopt het niet zo'n vaart."

"Het is een aanloopprobleem, doordat datgene wat organisaties afspreken niet alle leden bindt. Er is altijd een zekere afstand tussen organisaties en individuele leden. Het moet ook een zorg voor de organisaties blijven om hier werk van te maken. Overigens werknemers hebben dat probleem ook. In het minderhedenbeleid zijn er ook problemen met mensen op de werkvloer. Dit komt vaak door de cultuur binnen een bedrijf. Mensen op de werkvloer die het niet willen. De organisaties proberen middels de ondernemingsraden om dit soort gedachte uit te bannen. Tegelijk ervaren ze dat ze hun eigen leden niet echt in de hand hebben. Het blijkt een van de zwakkere elementen in deze bestuursvorm; het maatschappelijke middenveld, dat zegt namens leden te spreken, maar wat waar is, daar zit afstand tussen. Door de bank genomen zijn de organisaties toch wel representatief. Maar het blijft een punt van zorg."

De wet op arbeidsvoorziening is onder een belangrijke voorwaarde aangenomen, nl. dat er na vier jaar een evaluatie plaats zou vinden. Hoe kijkt u daar tegen aan?

"Prima, van harte mee eens geweest. Zelf voorgesteld met de projectgroep om dat te doen. Je kunt in een tekenkamer iets bedenken en daar heilig in geloven, de praktijk moet uitwijzen of dat waar is. Zeker bij zo'n ingrijpende verandering moet je de moed hebben om na vier jaar een stapje achteruit te doen en te evalueren en werkt dat nu? Voldoet het aan de verwachtingen die wij met elkaar aan het begin van de rit hebben geformuleerd? Als het wel zo is gaan we door. Kan zijn dat je op bepaalde punten belangrijke koerswijzigingen door moet voeren. Het kan ook zijn dat je met elkaar tot de conclusie komt dat het niet werkt. Dan denk ik dat het aan het parlement is om daar conclusies aan te verbinden. Dat moet je aandurven vind ik. Dus ik ben er erg voor."

Het is niet mijn bedoeling dat u op de evaluatie vooruit loopt. Maar wat is uw indruk, hoe zal het resultaat van de evaluatie zijn? "Als ik het mag baseren op de ervaringen van de afgelopen twee jaar, dan denk ik dat het positief is. Er wordt nu veel meer bemiddeld dan voor de tripartisering, doordat we nu veel betere wegen hebben naar de markt. Talloze voorbeelden, we komen bij de werkgevers over de vloer. Consulenten worden op bedrijfsbezoek gezonden. Heel vroeger was het zo. De afgelopen 20 jaar niet meer. Er werd alleen naar de aanbodkant gekeken en de moeilijke gevallen dood geknuffeld. En vergaten dat als je wilt bemiddelen je een werkzoekende moet hebben, maar ook een werkplek."

"Onze organisatie is een makelaar en dan moet je met de andere kant ook goede relaties hebben en dat waren we volstrekt vergeten. Dat het op grote schaal terug komt dat is positief. Grosso modo positief, maar ik denk wel dat we nu al kunnen zeggen dat we op een aantal onderdelen veranderingen moeten aanbrengen in het model. Ik denk hier aan het financieel beheer. Werkgevers en werknemers zijn van mening dat je dat het beste kunt doen op basis van de wet op de jaarrekening van ondernemingen, dus je kunt je beheer dienstbaar maken aan de organisatie. Binnen dit vaderland bestaat ook de comptabiliteitswet en volgens dat systeem wordt bij de overheid de boekhouding gedaan. We hebben toentertijd een mengvorm gemaakt. Dachten toen de hoogste wijsheid bereikt te hebben. Het blijkt in theorie wel zo te zijn, praktisch stuit je op tal van problemen. Daardoor raakt de relatie tussen de overheid en deze organisatie op dat punt wat verstoord."

"We moeten voor één bepaald systeem kiezen, niet de mengvorm. Een belangrijk punt is dat we naast bemiddeling ook aan scholing doen. Mensen die niet direct bemiddelbaar zijn en die niet meer in aanmerking komen voor het reguliere onderwijs, worden via korte of langere cursussen op praktische wijze weer geschikt gemaakt voor de arbeidsmarkt. Of ze worden omgeschoold naar een ander vak. De relatie tussen bemiddeling en scholing en daar achter onderwijs, dat moet zonder meer blijven. Maar ik sluit niet uit dat wij over twee jaar er een andere vorm aan moeten geven dan dat we tot nu toe gedaan hebben. Het is te gecompliceerd. Als je ziet hoe we relaties moeten onderhouden met onderwijssysteem, met onze eigen scholingsinstituten.Het is organisatorisch en bestuurlijk een hele ingewikkelde weg. Maar in het algemeen is de tripartisering tot nu toe een goede zaak. Ja, prima zaak."

Ik wil nu overgaan op de situatie op de Curaçaose arbeidsmarkt. U zult ongetwijfeld op de hoogte zijn van de problemen daar. Discussies over de werkloosheid, gebrekkig geschoolde werkzoekenden, het aantrekken van buitenlandse arbeidskrachten houden de gemoederen steeds bezig. Aan de andere kant worden wij geconfronteerd met overheidstekorten, waardoor er maatregelen getroffen moeten worden. De discussie rondom de overheidstekorten dreigen de discussie rond de arbeidsmarktproblematiek te overtreffen. Het een en ander houdt echter verband met elkaar. Het wordt namelijk voor de overheid steeds moeilijker om financieel en organsitorisch gezien al haar taken te blijven uitvoeren. Hierbij denk ik bij voorbeeld aan de arbeidsvoorziening. Is dit een goed klimaat voor het invoeren van de tripartisering?

"Ik begin met te stellen dat ik al de problemen die jij nu schetst herken. Niet alleen omdat ik de Curaçaose situatie ken, ze gelden ook voor Nederland. Ook hier is er voortdurend discussie of we al of niet buitenlanders moeten toelaten. Wij geven overigens de vergunningen af en niet de gezaghebber zoals het bij jullie is geregeld. En ook wij hebben voortdurend die discussies over overheidstekorten en een budget dat wij voortdurend moeten bewaken. Ik kan mij een wat beter klimaat voorstellen."

"Ik denk aan de andere kant, en dit is mijn visie op een kleine-eiland-economie, dat het in veel sterkere mate geboden is dat jullie een goed arbeidsmarktbeleid gaan voeren. De ervaring heeft geleerd dat er geen apart ontwikkelingsmodel voor kleinere eiland-economieën bestaat. Wij komen allemaal uit op de een of andere vorm van een marktmodel. Er blijken geen andere wegen naar welvaart te leiden; Kijk naar Oost-Europa, Afrika, een heleboel landen in Azië die het anders geprobeerd hebben. Als je dan naar kleine eilandeconomieën kijkt, kijk dan naar de relatieve voordelen die zij in zo'n marktordening in de wereld hebben."

"En Curaçao beschikt over betrekkelijk weinig mogelijkheden qua grondstoffen, behalve het klimaat, een goede haven en vormen van toerisme. Wil je je dan ver-

Vervolg op pag. 8

Eindredaktie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

President Suharto werd zoals verwacht deze week weer herkozen.

Vredesakkoord betekent geen einde aan geweld

Afghanistan bezwijkt aan onderlinge machtsstrijd

KABUL - Al drie weken staat de Afghaanse hoofdstad Kabul te schudden op zijn grondvesten als gevolg van de raketten-regen die op de stad neerdaalt. Nadat de Mujaheddin vorig jaar de communistische regering hadden verdreven, is hun 'heilige oorlog' verworden tot een ordinaire machtsstrijd. Hoewel de partijen deze week in principe instemden met voorstellen van omringende landen om vredesbesprekingen te beginnen, lijkt het einde nog lang niet in zicht. Buitenlandse diplomaten zien er geen gat meer in en proberen het vege lijf te redden nadat hun ambassades tijdens 'de derde slag om Kabul' onder vuur waren komen te liggen. Zelfs de Turkse ambassade sloot vorige week haar deuren. En dat terwijl Ankara bij eerdere gevechten in Kabul deze post altijd bemand liet.

= door Aad Luymes (ANP) =

Tijdens de zware strijd van vorig jaar augustus hadden alle functionarissen van de Verenigde Naties de hoofdstad al verlaten. Vorige week trok ook de vluchtelingenorganisatie van de VN zich terug uit het oosten en zuiden van het land na de moord op een aantal VN-medewerkers, onder wie een Nederlander.

De stad, die gedurende de al veertien jaar durende burgeroorlog weinig schade had opgelopen, wordt nu alsnog aan flarden geschoten. De ziekenhuizen puilen uit van de gewonden en hebben dringend behoefte aan medicamenten. Honderden, mogelijk duizenden mensen zijn reeds gedood. Tienduizenden zijn op de vlucht geslagen voor het redeloze geweld waar geen einde aan lijkt te komen. "De Mujaheddin zullen nooit instemmen met een bestand", aldus een vrouw die Kabul ontvlucht. "Ze brengen ons terug naar het begin van de jaartelling", voegt een vluchteling er woedend aan toe vanachter zijn handkar met schamele bezittingen.

De Pakistaanse minister Nawaz Sjarif (links) begeleidt de Afghaanse leiders Nabi Mohamadi (midden), Gulbaddin Hekmatyar (rechts) en Syed Gailani (achtergrond) naar de conferentiezaal in Islamabad. Er werd overeenstemming bereikt tussen de strijdende partijen, maar kort daarna barstte het geweld weer los.

SLEUTELROL

Hoofdrolspelers in het Afghaanse drama zijn Ahmed Shah Massud, de minister van Defensie en leider van de belangrijke Jamiat-i-Islami-partij en Gulbuddin Hekmatyar, de radicale leider van de fundamentalistische Hezb-i-Islami. Massud (die tot de Tadzjiekse minderheid behoort) steunt president Burhanuddin Rabbani (ook Tadzjiek) tegen Hekmatyar, die een Pasthun is. Daarnaast speelt de Oezbeekse generaal Abdul Rashid Dostum een sleutelrol.

Met Dostums steun was Massud vorig jaar in staat de communistische regering uit Kabul te verdrijven en een regering te vestigen. En zonder diens hulp bleek de regering in Kabul niet in staat de Hezb-i-Islami definitief te verdrijven die met zijn Shi'itische bondgenoot Hezb-i-Wahdat al maanden de stad bestookt.

In de strijd van de afgelopen weken bleef Dostum, die in Noord-Afghanistan verblijft, naar zijn zeggen neutraal. Hoewel een deel van zijn troepen zich nog in Kabul bevindt, namen ze niet aan de gevechten deel toen Massud op 19 januari een offensief opende tegen de Hezb die de stad al maanden bestookt met raketten. In ruil voor zijn eventuele steun eiste Dostum een hoge regeringsfunctie. Vorige week kreeg hij zijn zin toen hij werd benoemd tot viceminister van Defensie.

De vraag rijst of Massud met Dostum niet "Het paard van Troje" heeft binnengehaald. Waarnemers menen dat de machtshonger van Dostum hiermee niet is gestild en dat de generaal niet te vertrouwen is. In het verleden bleek immers dat Dostum er geen moeite mee had van vrienden te wisselen als hij dacht daar beter van te worden. Zo steunde Dostum met zijn Oezbeekse militie jarenlang het communistische regime. Toen duidelijk werd dat dat ten dode was opgeschreven, liep hij begin vorig jaar over naar de Jamiat-i-Islami en nam hij de wapens op tegen zijn vroegere broodheren. Na de machtsovername vochten de Oezbeken en de Jamiat zij aan zij tegen Hekmatyars troepen toen die vorig jaar de stad belegerden.

'COMMUNIST'

Hekmatyar wilde niets te maken hebben met Dostum en stelde het vertrek van deze 'communist' als voorwaarde voor een bestand.

Om een einde te maken aan de rakettenregen van vorig jaar augustus, waarbij 2.500 mensen omkwamen, stemde Massud uiteindelijk in met de eis van Hekmatyar om de Oezbeekse militie te ontbinden.

De benoeming van Dostum tot Massuds rechterhand zal Hekmatyar ongetwijfeld verder tegen de haren instrijken. Ook is Dostum niet geliefd bij de bevolking van Kabul omdat zijn manschappen na de overwinning op de communisten aan het plunderen en verkrachten slogen. Dit zal er zeker toe leiden dat Massud zich verder van de Pasthuns zal vervreemden die etnisch de meerderheid vormen in het land. Het is voor het eerst sinds eeuwen dat de Pasthuns niet aan de macht zijn in Kabul.

De laatste dagen zijn veel Pasthuns die zich eerder neutraal opstelden, positiever gaan denken over de radicale Hekmatyar. Zijn onverzettelijkheid dwingt bij veel stamgenoten respect af. Daarentegen heeft 'De leeuw van Panshir', zoals de bijnaam van Massud luidde omdat hij in de noordelijke Panshirvallei met opmerkelijk succes tegen de Sovjets vocht, veel van zijn charisma verloren. Uit protest tegen de benoeming van Dostum heeft de enige bondgenoot van de Jamiat-i-Islami, de gematigde Ithehad-i-Islami, zijn steun aan de regering opgezegd. En daarmee verloren Massud en Rabbani de laatste bondgenoot die ze nog hadden onder de vroegere verzetsgroepen. Vijf andere gematigde Mujaheddingroepen, alle gedomineerd door Pasthuns, die eerder met de Jamiat een regering vormden, sloten onlangs in Jalalabad een bondgenootschap met de Hezb-i-Islami tegen Rabbini. De Mujaheddinleiders kwamen in Jalalabad een vredesbestand overeen: binnen een jaar moeten er verkiezingen komen en moet de vroegere interimregering worden hersteld. Die werd vorig jaar door de Mujaheddin ingesteld na de verdrijving van de communisten. Nadat Rabbani vorig jaar tot president was gekozen, wist hij geleidelijk de macht aan zich te trekken.

Hij liet zich door een adviserende vergadering voor twee jaar tot president benoemen. Volgens Hekmatyar heeft Rabbani de raadsleden, die nu ook als parlement fungeren, omgekocht en hij eist daarom dat de president aftreedt. "Afghanistan heeft een echte coalitieregering nodig", aldus Hekmatyar, die er overigens nooit een geheim van heeft gemaakt een strikt islamitische staat te willen stichten.

NAAR PRULLEBAK

De regering in Kabul verwees Hekmatyars plan voor verkiezingen echter direct naar de prullebak. "We hebben al een parlement en een president. Iedereen die het Afghaanse probleem wil oplossen, kan zich tot hen richten", aldus Rabbani. Hij stelt bovendien dat er alleen sprake kan zijn van een bestand als de Hezb-i-Islami en diens belangrijkste bondgenoot, de Shi'itische Hezb-i-Wahdat hun zware artillerie inleveren. De Hezb-i-Wahdat heeft het westelijk deel van Kabul in handen vanwaar ze regeringstroepen bestookt.

"De meningen van Rabbani en Hekmatyar liggen ver uiteen", constateerde Ayatollah Mohsini van een gematigde Shi'itische groepering onlangs na een zoveelste mislukte bemiddelingspoging tussen beide heren. Hij schetst een 'nachtmerrie'-scenario dat Afghanistan te wachten staat als de mujaheddinleiders niet snel de strijdbijl begraven, "een langdurige en domme oorlog zoals in Libanon". Maar Mohsini gaat voorbij aan het feit dat het hele land na veertien jaar burgeroorlog met miljoenen doden en vluchtelingen totaal is ontwricht en 'het station Libanon' al lang gepasseerd lijkt. Op het platteland en in de bergdalen zijn lokale heersers op feodale wijze heer en meester. Zij laten zich niets gelegen liggen aan wat voor regering dan ook in Kabul.

Indonesische verkiezingen: niets nieuws onder de zon

Sunitro maakt beste kansen als opvolger van Suharto

door Erik Beijen (ANP)

JAKARTA - De verkiezingen die deze week in Indonesië zijn gehouden voor een president en een vice-president leken zoals gebruikelijk een uitgemaakte zaak. Dat Suharto door het 1.000 leden tellende volkscongres (MPR) als president zou worden gekozen, voor een zesde termijn van vijf jaar, stond bij voorbaat vast. Alle partijen in het MPR hadden Suharto, die Indonesië sinds het neerslaan van een communistische coup in 1965 leidt, genomineerd en er is geen tegenkandidaat. Inmiddels zijn alle groeperingen het ook eens over wie vice-president moet worden: Try Sutrisno (57), de voormalige chef-staf van de Indonesische strijdkrachten, die in februari zijn functie neerlegde om, zoals hij zelf zei: "zich voor te bereiden op zijn pensioen".

TWEEDE MAN

De tweede man na de president bekleedt in Indonesië normaal gesproken slechts een ceremoniële functie. Maar gezien Suharto's leeftijd (71) wordt er nu met meer dan normale belangstelling gekeken naar de man die het vice-presidentschap op zich neemt en 'slechts een hartslag van het presidentschap afstaat'.

Sutrisno is een gelovige moslim die in 1948 op de allerlaagste trede van de militaire ladder begon. In 1974 had hij het geschopt tot adjudant van Suharto, een functie die hij vier jaar lang bekleedde. In 1986 werd hij chefstaf van de landmacht en twee jaar later bereikte hij het hoogst haalbare in het leger: Chefstaf van de Indonesische strijdkrachten.

De afgelopen weken deden geruchten de ronde over onenigheid tussen Suharto en het leger over de keuze van de vice-president. De manier waarop Sutrisno dit jaar de gedoodverfde kandidaat voor het vice-presidentschap werd, was anders dan gebruikelijk. Alles wijst er op dat Suharto door vroegtijdige nominaties in de hoek is gedrukt. Formeel kon de president nog elke voordracht afwijzen of onderhands bewerkstelligen dat de beoogde kandidaat zich zou terugtrekken. Hij zou dan echter grote kans lopen in aanvaring te komen met de machtige strijdkrachten, waaruit hij zelf afkomstig is en waarvan hij opperbevelhebber is.

De eerste partij die Sutrisno nomineerde - in januari -was de Democratische Partij van Indonesië (PDI), de kleinste (christelijke en nationalistische) oppositiepartij. De PDI liet daarbij niet na te onderstrepen dat Suharto niet was geraadpleegd. Op 12 februari kondigden de Indonesische strijdkrachten (ABRI) aan de voordracht van Sutrisno te ondersteunen en twee dagen later sloot de Islamitische Verenigde Ontwikkelingspartij, de grootste oppositiepartij, zich daarbij aan.

Waarom het leger zo vroegtijdig met een voordracht voor het vice-presidentschap kwam is niet duidelijk. Volgens sommige waarnemers wilde het leger zijn centrale rol in het maatschappelijk bestel onderstrepen en de kans verkleinen dat het presidentschap na Suharto in handen komt van een niet-militair. Anderen veronderstellen dat de stap van de strijdkrachten niet gericht was tegen Suharto, maar tegen Golkar, de grootste partij in het

Eind februari sprak de partij formeel zijn steun uit voor de voormalige stafchef en afgelopen vorige week zag Golkar zich gedwongen geruchten tegen te spreken dat zij een tweede kandidaat zou voordragen. "Er is geen andere kandidaat. Wij dragen alleen Sutrisno voor als volgende vice-president".

Vernietigende nederlaag voor sociaal-democraten

Alle aandacht op Bjorn Engholm na verkiezing in deelstaat Hessen

BONN - Na de vernietigende nederlaag van de sociaaldemocratische SPD in de Duitse deelstaat Hessen hebben tal van partijleiders gezegd dat wijzigingen in de partijtop noodzakelijk zijn, evenals een duidelijker oppositierol. De positie van Bjorn Engholm, sinds tien maanden partijleider, is niet langer boven iedere discussie verheven. Op zoek naar verklaringen waren SPD-leiders unaniem dat de landelijke politiek, en niet de plaatselijke, verantwoordelijk is voor het debacle. De SPD verloor ruim acht procent van de kiezers en kwam zondag uit op 36,4 procent van de stemmen.

In de meeste gemeenten ging de sociaaldemocratische meerderheid verloren. Van te voren was gerekend op een afstraffing voor de christen-democratische CDU, die in Bonn een wankele regeringscoalitie aanvoert.

Johannes Rau, een autoriteit binnen de SPD, zei dat de uitslag in Hessen een 'waarschuwing' is voor iedere afzonderlijk lid van de partijleiding. De SPD moet op een lijn komen, zo concludeerde premier Hans Eichel van Hessen. "Er zijn teveel solisten op het podium." Het partijbestuur schaarde zich onmiddelijk achter Engholm, die het volgend jaar in de landelijke verkiezingen zal moeten opnemen tegen bondskanselier Helmut Kohl. Persoonlijke consequenties zijn niet aan de orde, zo zei Engholm zelf.

Dat Engholm mogelijk gevraagd wordt af te treden, is 'absolute onzin', zo verzekerde ook een ander lid van het partijbestuur. De SPD moet volstaan met haar alternatieven duidelijker aan de kiezers te presenteren, zo betoogde vice-partijvoorzitter Oscar Lafontaine. De SPD heeft de laatste tijd echter weinig gedaan om bij de kiezers in de gunst te komen. Het kostte de sociaal-democraten grote moeite om een eensgezind standpunt in te nemen in belangrijke kwesties als de deelname van Duitse soldaten aan VN-operaties, het asielbeleid en een 'solidariteitspact' ten behoeve van het oosten van Duitsland.

De positie van Engholm, ooit de sociaal-democratische 'hoop in bange dagen', is al langer omstreden. Gewone leden van de partij menen dat Engholm er niet in slaagt om zijn sympthieke voorkomen om te zetten in klinkende stemmenwinst. De vermoedelijke uitdager van Kohl laat de debatten in Bonn hoofdzakelijk over aan fractieleider Hans-Ulrich Klose en andere 'zaakwaarnemers', omdat hij zelf te druk is met het besturen van de deelstaat Schleswig-Holstein, waarvan hij premier is.

Mogelijk is de slechte score van de SPD ook een gevolg van het 'Barschel-schandaal', dat kort voor de verkiezingen een nieuwe wending kreeg. Het schandaal ontstond toen bekend werd dat de toenmalige CDU-premier Uwe Barschel van Schleswig-Holstein in 1987 zijn rivaal Engholm liet volgen en bespioneren. Engholm won daarop de verkiezingen, maar onlangs werd pas bekend dat de CDU-politicus die het schandaal in de openbaarheid bracht van de SPD 40.000 mark heeft gekregen. De kwestie heeft de afgelopen dagen alle tijd van Engholm opgeslokt, ook al lijkt zijn persoonlijke integriteit niet ter discussie te staan. De kritiek die ook in eigen kring te horen is, concentreert zich op het verwijt dat Engholm zijn medewerkers niet zorgvuldig uitkiest en 'te hoog boven de wolken zweeft'.

Christoffelpark sluit hekken voor 'kabritu's'

Waarom geiten kunnen stemmen

Het Christoffelpark is sinds 1 januari van dit jaar dicht voor geiten. Stinapa, de stichting die het park beheert, heeft de geitenhouders op Bandabou gesommeerd hun dieren uit het park te verwijderen. Het park is natuurbeschermir.gsgebied en daarom hoort, volgens de Stinapa, de ingevoerde geit er niet thuis.

Politiek zijn er al vragen gesteld over de kwestie. Nelson Lucas, eilandsraadslid voor de PNP, vraagt het Bestuurscollege om opheldering, want volgens zijn informatie is een deel van het park - Zorgvliet en Savoneta - bestemd als weidegrond. Samen met wijkleider (en geitenhouder) Otilio Hooi, deed hij verkiezingsbeloften aan de Bandabouse veehouders, die nu niet nagekomen kunnen worden. De geitenhouders doen hun beklag bij wijkleider Hooi over de situatie.

De stichting Nomeku (Nos Mes Kuminda), neemt het op voor de veetelers. Ze vindt dat de Bandabouse boeren aan hun lot zijn overgelaten. Stinapa, LVV en Nomeku zouden gezamenlijk een alternatief moeten vinden voor de gedupeerde geitenhouders.

= door Jacoline Debrot =

Aan de Christoffelzijde van het park, een beetje achteraf aan een zandweggetje staat het huis van Buchi Doran in de schaduw van wat aangeplante bomen. Het geluid van een muziekdoos komt vanuit de deuropening. Een paar kleinkinderen van Buchi spelen op de stoep. Op het erf scharrelen wat kippen en een aantal geiten. Al vele jaren houdt Buchi Doran er vee op na want zijn pensioen is niet toereikend om zijn vrouw en zes van de tien, nog thuiswonende, kinderen te onderhouden. Buchi werkt. Hij klust af en toe wat bij als metselaar en een deel van zijn inkomsten haalt hij uit de geitenhouderij.

TRADITIE

Geitenhouden op Bandabou is een traditie. "Wie er geen dieren op nahoudt, woont niet op Bandabou", beweert Otilio Hooi, een andere geitenhouder die schuin tegenover landhuis Savonet woont. "Dan zou je immers net zo goed in Punda kunnen wonen", is zijn redenering. Hooi, wijkleider voor de Nationale Volkspartij (PNP), is verontwaardigd over de actie van de parkleiding om het park nu definitief af te sluiten voor grazende geiten.

Onder leiding van de nieuwe parkmanager, Chris Schmitz, maakt Stinapa korte metten met het beleid, waarin geiten in het park oogluikend werden gedoogd. Geiten horen niet thuis in een natuurpark, zegt Stinapa. De Spanjaarden namen de geit enkele eeuwen geleden mee, naar het eiland. Het dier nam wel zijn vaste plaats in als cultureel plaatje, behorend bij het landschap van Curaçao, maar natuurwetenschappelijk gezien is de veelvraat een ramp. Geiten tasten de natuurlijke vegetatie aan en ze zijn een concurrent voor het autochtone Curaçaose hert en andere dieren als vogels, leguanen en konijnen.

Uit recent wetenschappelijk onderzoek, waarbij rotsen werden beklommen die te steil zijn voor geiten, is duidelijk naar voren gekomen dat het eiland er vóór de komst van de geiten heel anders moet hebben uitgezien. De beplanting op die rotsen wijkt af van wat er op de begane grond te zien is. Bromelia's (lokaal bekend staand als teku di palu) en orchideeën groeien er in overvloed en bedekken de bodem. In de rest van het park hebben orchideeën en teku di palu hun toevlucht gezocht tot de bomen, en dan wel op een hoogte waar de geiten er niet bij kunnen.

Daarom moet de geit uit het Christoffelpark verdwijnen. Dat stond al vast bij de opening van het park in 1978 toen Stinapa de taak kreeg het terrein als natuurbeschermingsgebied te beheren. Een taak die de stichting bloedserieus neemt. Stinapa streeft ernaar de beschadigde gebieden te herstellen waar mogelijk en de biodiversiteit te vergroten. De weelde aan flora en fauna voorkomend in het park, beschouwt Stinapa als een erfenis voor het hele Curaçaose volk. De belangen van een paar geitenhouders in het park staan lijnrecht tegenover het algemeen belang.

GEEN BOODSCHAP

Geitenhouder Hooi heeft geen boodschap aan de mening van de natuurbeschermers. Hij werd geboren op Bandabou en heeft nooit ergens anders gewoond. Het park en de andere plantages in de omgeving, Santa Cruz, Lagun, Flip, Knip, kent hij als de binnenkant van zijn hand. Voor zijn plezier door de vrije natuur wandelen, is niet bepaald zijn liefhebberij.

Hooi, een lange benige man en op zijn leeftijd nog een harde werker, staat nog duidelijk het beeld van vroeger voor ogen. Van de plantages, met honderden, soms duizend geiten, koeien, schapen, ezels, noem maar op. Dat de paar honderd geiten die er nu nog over zijn de doodslag zijn voor het park, wil er bij hem niet in. "Alleen als God het laat ophouden met regenen, zal het park eraan gaan", is zijn overtuiging.

Bovendien zit hij met een politieke belofte die hij moet inlossen. Als bario-leider voor de groene partij beloofde hij zijn collega-geitenhouders voor hun belangen op te komen. Hij schermde met de belofte die Doctor Da Costa Gomez volgens hem ooit deed om een deel van het park als weidegebied aan te kopen voor de geitenhouders. Nu komen de mensen die op hem hebben gestemd met de vorige verkiezingen, klagen aan zijn adres.

Foto Ken Wong

■ *Op zoek naar eten buiten het park. De kale heuvels hebben weinig te bieden. In de loop der jaren zijn ze kaalgevreten door de geiten die door de Spanjaarden werden ingevoerd. Voor die tijd moet Curaçao er volgens onderzoek heel anders hebben uitgezien...*

Stinapa neemt het verhaal over de belofte van Doctor da Costa Gomez niet serieus. Zowel de parkmanager (Chris Schmitz), de directeur (Wòti Bakhuis) als de voorzitter Richard Pieternella weten heel zeker dat Zorgvliet en Savoneta als natuurbeschermingsgebied bij het park behoren. Hooi moet beter weten ("en hij weet beter"), volgens Stinapa, want hij is per slot van rekening de enige geitenhouder met wie Stinapa nog een contract heeft.

OUDE DISCUSSIE

Eigenlijk gaat het om een jaren oude discussie, die wat Stinapa betreft, nu is afgesloten. Al vijftien, twintig jaar geleden werd in overleg tussen Stinapa, de geitenhouders en de diensten voor landbouw/veeteelt en natuur/milieubeheer gesproken over de inrichting en afsluiting van het park als natuurpark. Volgens Stinapa is er tijdens al die besprekingen terdege rekening gehouden met de belangen van de geitenhouders: "Politici hebben, volkomen in strijd met de uitgangspunten voor beheer van het park, bewerkstelligd dat acht geitenhouders toestemming kregen om geiten te weiden in het park", verwijst de stichting naar afspraken uit het verleden. "Vandaar het gezegde *Every goat is a vote*"

Het aantal geitenhouders liep met de jaren gestadig terug. Volgens Stinapa werden met de resterende mensen duidelijke afspraken gemaakt over het geitenvrij maken van het Christoffelgedeelte (1984) en is er contractueel vastgelegd dat zij geiten mogen houden in het park (1986). In deze contracten is overeengekomen dat het recht om geiten te weiden in het park niet overdraagbaar is en dat Stinapa zal beslissen waar en hoeveel geiten er in het park gehouden mogen worden. Momenteel is Otilio Hooi de enige overgebleven geitenhouder die nog rechten heeft om er zijn vee te laten grazen. Met hem werd een overeenkomst gesloten dat hij per 1 juli 1993 niet meer dan twintig geiten mag weiden aan de Savonetzijde van het park. De rest van de geitenhouders kreeg per brief te horen dat ze hun geiten voor 1 januari van dit jaar uit het park moesten verwijderen.

...Niet langer in het park...

ILLEGAAL

Zo zou het verhaal moeten eindigen, vindt Stinapa. Ware het niet dat in de loop der jaren buiten de geitenhouders mèt toestemming ook heel wat geitenhouders illegaal hun geiten lieten grazen in het park. "De afrastering (van vier miljoen) werd geregeld vernield en gestolen. Door gebrek aan mankracht en equipment is hierop door Stinapa niet altijd adekwaat gereageerd", zo verklaart Stinapa.

Maar ook aan die situatie maakt Stinapa een eind. Op basis van de Algemene Politieverordening voor Curaçao (AB 1979 nr 31), een verbod op het laten loslopen van dieren op andermans terrein, vangt de parkleiding de geiten en brengt ze volgens procedure naar de politiepost te Barber, waar ze tegen schadevergoeding door de rechtmatige eigenaar kunnen worden opgehaald.

Stinapa vindt dat ze zich ten aanzien van de illegale geitenhouders zeer coulant heeft opgesteld. In overleg met de geitenhouders is de definitieve datum waarop de afrastering gedicht zou worden, verschillende malen herzien. Door Stinapa is materiaal en parkpersoneel aangeboden aan de geitenhouders om behulpzaam te zijn bij het vangen van geiten. Met de dienst LVV is nogmaals overleg gepleegd om te komen tot alternatieve mogelijkheden voor de geitenhouders. Desondanks werd nog herhaalde malen de omheining doorgeknipt en werden binnendringende geiten naar de politie gebracht of over het hek gewipt.

GEDUPEERDEN

De stichting Nomeku (Nos Mes Kuminda) die de belangen behartigt voor de geitenhouders, klaagde vorige week in een persbericht dat de geitenhouders aan hun lot zijn overgelaten. Voor Stinapa houdt het beleid op bij het afsluiten van het park. De geitenhouders zijn de gedupeerden, schrijft Nomeku in een verklaring. De belangengroep zegt geen problemen te hebben met het doel van Stinapa, om het park uiteindelijk geitenvrij te maken, maar wel met de maatregelen om dit doel te bereiken 'vooral vanwege de gevolgen die deze hebben voor de veetelers in dit gebied'.

Erkend wordt dat Stinapa het grazen van geiten in het park jarenlang door de vingers heeft gezien en ook dat er buiten de acht legale geitenhouders vele andere illegaal hun vee laten grazen op het terrein van het park. Maar het is vooral de omwenteling in het beleid van Stinapa sinds eind vorig jaar die Nomeku dwarszit: "Plotseling kon een oude gewoonte - het houden van geiten - niet meer worden voortgezet. Binnen drie maanden moesten de geitenhouders hun geiten verwijderen, zonder dat er een alternatief voor in de plaats kwam."

Joonchi Weeber, adviseur van de stichting, die zich beroepsmatig bezighoudt met culturele gewoonten en gebruiken op Bandabou zegt dat er sprake is geweest van een verkeerde aanpak. Hij spreekt van een Europese benadering door het management van Stinapa. "De geitenhouders werden eind vorig jaar per brief uitgenodigd voor een vergadering. Iemand die de mensen van Bandabou kent, weet dat het op Curaçao niet zo werkt. Je moet al die geitenhouders van persoon tot persoon benaderen. Je kan niet verwachten - zoals in Nederland gebeurt - dat iedereen reageert op zo'n brief en zelfs een telefoontje pleegt, om af te zeggen als ze niet kunnen. Volgens Weeber zijn er op die manier veel geitenhouders overgeslagen in het overleg. Er zijn er in feite veel meer dan de acht die een contract hadden met het Christoffelpark.

OUD GEBRUIK

Weeber, die veel van de geitenhouders kent, geeft toe dat de veeteelt voor de meeste van deze boeren niet de eerste bron van inkomsten is. "Het accent ligt op een oud gebruik. Van de kudde wordt een deel van de geiten verkocht wanneer dat nodig is, de rest is voor eigen consumptie. Geiten houden op Bandabou is gewoon een traditie waar men niet van af wil, vergelijkbaar met andere tradities, zoals tambú."

Nomeku verklaarde in haar persbericht dat het niet reëel is te verwachten dat de geitenhouders zelf in deze omstandigheden zonder hulp en begeleiding komen tot een oplossing. Weeber: "Het is te betreuren dat Stinapa geen alternatief aandraagt. De stichting heeft het besluit meegedeeld, en zegt dat het verder niet 'hun pakkie an is'. Ik denk dat Stinapa een even grote rol kan spelen als Nomeku en de dienst LVV.

De rol van Nomeku is om de geitenhouders te organiseren, vertelt Weeber. Niet alle geitenhouders zijn lid

Vervolg op pag. 10

OOK NELSON LUCAS (eilandsraadslid) houdt het sprookje van Doctor da Costa Gomez in stand. In zijn brief als eilandsraadslid aan de gezaghebber vraagt hij of het Bestuurscollege op de hoogte is van het afsluiten van het terrein van Zorgvliet en 'of het BC de eilandsraad kan informeren waarom Zorgvliet een bestemming heeft gekregen nadat het eiland dit terrein enkele jaren geleden heeft gekocht'.

Lucas, telefonisch vanuit zijn huis: "Ja, ik weet zeker dat de overheid Zorgvliet en Savoneta heeft gekocht om het te bestemmen als weidegrond. Of ik dat zwart op wit kan faxen? Ik heb mijn papieren op kantoor liggen. En ik moet nog een dossier krijgen van de gezaghebber. Daarom heb ik juist vragen gesteld."

"Waarom", vraagt Lucas zich af, "is er zo'n probleem rond de geiten in het park? Het zijn toch beesten? Die horen toch in de natuur. Straks willen ze ook nog konijnen schieten als er een plaag is, of de leguanen en vogels verjagen."

Dat de geit een ingevoerde diersoort is, dat zegt Lucas niets: "Weet je wat ik ervan vind? Om het op zijn Papiaments te zeggen: het is gewoon *ridíkulo*!"

Hoofd van LVV, Chris Winkel: "Van extensieve naar intensieve veeteelt"

CHRIS WINKEL, het nieuwe hoofd van de dienst LVV heeft er alle begrip voor dat Stinapa het Christoffelpark als een natuurpark beheert. "Dat was in 1978 een van de voorwaarden. Ook wij van LVV zijn de mening toegedaan dat het een natuurpark moet worden." Winkel: "Het is erg moeilijk als je jaren bezig bent om een natuurpark te creëren en dan moet toestaan dat er daar geiten worden losgelaten, waar zo nu en dan eens iemand naar kijkt."

Volgens Winkel is het tijd om af te rekenen met de traditionele manier om geiten te houden. Het is een oude gewoonte van geitenhouders om hun dieren 's ochtends naar buiten te laten en ze tegen de avond weer naar huis te halen, waar er hooguit wat water wordt verstrekt.

In deze moderne tijd kan dat niet, geeft het hoofd van de dienst LVV aan. Intensieve veeteelt, het houden van meer geiten per vierkante meter, is volgens hem het enige alternatief. Hij toont aan met cijfers dat op Bandariba, waar het dichter bevolkt is dan op de westzijde van het eiland, geitenhouders al lang zijn overgegaan op intensieve veeteelt.

"Op Bandabou staan er slechts vijftig geitenhouders geregistreerd, en op Bandariba tweehonderd. Natuurlijk kunnen er wel wat niet-geregistreerde personen zijn die vee houden, maar het is zeker niet zo dat er honderden geitenhouders zijn op Bandabou."

Tot nog toe heeft LVV geen contact gehad met de geitenhouders noch met de belangenvereniging, maar als daar behoefte aan is, zou het diensthoofd best bereid zijn de geitenhouders te ondersteunen.

LVV kan:

* de geitenhouders reductie aanbieden op *millfeed* door het zogenaamde noodrantsoenprogramma. Er wordt 2,50 subsidie gegeven op een zak *millfeed* van 17,50 gulden (een zak per zes geiten).

* bemiddelen voor de geitenhouders, bij het vinden van een stuk terrein geschikt voor veeteelt.

* voorlichting geven over de moderne manier van geiten houden.

* in samenwerking met de Ontwikkelingsbank voor particulieren een beknopte begroting maken (een soort van feasibility studie)

* helpen via het programma rasverbetering voor geiten en schapen. De dienst LVV leent haar rammen uit, mits het zeker is dat een geitenhouder beschikt over een afgebakend terrein en de geiten geen ziekte hebben.

LVV heeft geen enkele moeite met een eventueel overleg met de geitenhouders, "maar wij hebben wel onze denkbeelden", aldus Chris Winkel. "De traditionele manier van geitenhouden, door ze maar te laten lopen in de mondi, vinden wij een zeer inefficiënt gebruik van de grond. De geitenhouders van Bandabou zullen hun technieken moeten aanpassen."

Tuinieren in de Tropen

Elisabeth de Montsouris

Leugenachtige tuinvrouwen

ALS EEN SUBTROPISCHE oleander het hier doet, waarom zou een geranium het dan niet doen? Omdat ik hem nog nooit gezien heb? Of is het hier echt te warm? Ik weet het niet, en wat is een betere manier om erachter te komen dan proefondervindelijk? Eigenlijk werd ik gedwongen tot de proef op de som, want zo dol ben ik nu ook weer niet op geraniums, eigenlijk Pelargonium geheten.

Tijdens een vakantie in de Venezolaanse Andes bewonderde ik een tuin vol bloeiende geraniums en andere bloemen. Terwijl ik daar stond te kijken, kwam de eigenares naar buiten. Als de heks uit 'Hans en Grietje' lokte ze me naar binnen met de belofte dat ik stekjes kon krijgen. Zoals gezegd, hoefde ik niet zo nodig, maar ik wilde de vriendelijke dame ook niet beledigen. Dus liet ik toe dat zij een stuk of tien geraniumstekken voor me afsneed. Eenmaal buiten vroeg ik me verbijsterd af, wat ik hier in hemelsnaam moest.

Maar om al die takken nu zo maar aan de kant van de weg te gooien, ging me ook wat te ver. Alsof die plant er wat aan kon doen, dat ik niet had durven tegensputteren. Voorzichtig vervoerde ik ze naar het hotel, waar ze in een beker water geduldig de reis naar tropisch Curaçao afwachtten. Eenmaal daar aangekomen, legde ik ze eerst een nacht in een teil met water, zodat ze goed water zouden opzuigen.

■ *Beverley Nichols' enige trouwe liefde: de tuin (Illustratie uit 'Lanhs het tuinpad).*

De volgende dag stopte ik ze alle tien in potjes met goede potgrond, zonder er eigenlijk veel van te verwachten. Dat ging zo ver, dat ik ze de dagen daarop regelmatig vergat water te geven. Een van de grootste doodzonden die je tegenover een beginnende plant kunt begaan. Het was dan ook niet verwonderlijk dat ze er binnen een week nogal armetierig en op sterven na dood uitzagen. Bij nadere beschouwing bleek er echter eentje redelijk fris uit te zien. De blaadjes nog groen, de steel fier rechtop in de aarde. Schaamte vervulde mij en vanaf dat moment kreeg deze stek alle aandacht, die hij verdient.

Het wachten is nu op de eerste bloem, die gelukkig roze is, want als er iets is waar ik een bloedhekel aan heb is het aan rode geraniums.

DIT WONDERLIJKE proces van het creëren van nieuwe planten bracht mij het boek van de Engelsman Beverley Nichols in herinnering. In 1932 zette hij zijn belevenissen in zijn nieuwe tuin op papier. Hoewel het om een Engelse tuin gaat, zijn zijn ervaringen zo algemeen, dat elke tuinliefhebber zichzelf erin herkent.

In het hoofdstuk Wonderen noemt Nichols het stekken van een - eveneens roze - geranium. Als hij tegen het einde van de zomer een nog bloeiende geranium ontdekt, vraagt hij zich vertwijfeld af, hoe hij deze plant nog kan redden. *'De rose geranium was een dame, die mijn hulp nodig had. Je kon haar maar niet zo in de storm laten staan...'* schrijft hij en besluit een stek van de plant te nemen, ofschoon hij dat nog nooit heeft gedaan.

Vervolgens schildert hij zeer gedetailleerd het stekproces, de twijfels of hij het wel goed heeft gedaan en hoe lang het duurt voordat hij zeker weet dat hij een nieuwe plant heeft gemaakt. Verbazing overheerst: *'U zou toch ook verbaasd zijn, als u uw pink had afgekapt, die in een bloempot had gezet en u de volgende dag een miniatuuruitgaaf van uzelf vond?'*

Zo kabbelt het boek voort. Nichols zelf noemt het 'een wandeling door een tuin, een luie pelgrimstocht'. Af en toe is het een wat trage wandeling, maar dat zal wel aan de tijd liggen, waarin hij het boek schreef. Toen was er kennelijk meer tijd om dagen door de tuin te slenteren en er bevriend bezoek in rond te leiden.

En passant krijgen de vrouwelijke bezoekers een flinke veeg uit de pan. Nichols vergelijkt de arme geranium dan wel met een 'dame die mijn hulp nodig had', vrouwelijke tuiniers vindt hij 'te zacht om goede tuinvrouwen te zijn'. Dat klinkt nog vriendelijk. Even verderop stelt hij echter *'Ik vrees dat het ergste nog komt. (...) Maar de waarheid moet gezegd. En een van die waarheden is dat 'vrouwen met tuinen' zelden vriendinnen zijn'.* Twee tuiniersters zouden slechts op jaloerse voet met elkaar kunnen communiceren. De grootste grief die hij tegen hen heeft is 'dat ze altijd zo liegen als het hun eigen tuin betreft'.

Die opmerking kan ik in mijn zak steken. Deze tuinrubriek is daarmee zinloos geworden. Niemand gelooft me nog. Zelfs een foto van de boven beschreven geranium zal de lezer van Nichols' boek niet overtuigen: 'Zeker in Venezuela genomen'.

Wanneer Nichols dus aan het eind van zijn boek vaststelt: 'Een tuin is de enige geliefde, die nooit verwelkt en die je altijd trouw blijft', kan ik alleen maar gemeen denken 'Nogal logisch, eigen schuld'.

Beverley Nichols: Langs het tuinpad
1992, Uitgeverij Terra; Nfl. 29,50
ISBN: 90 6255 535 7

Dieet-tips

Olivia Wong Loi Sing

Te weinig eiwitten bij nierpatiënten

NIERPATIËNTEN waarvan de nieren niet meer zo goed werken (nierinsufficiëntie) waardoor de afvalstoffen in het lichaam kunnen blijven, krijgen een dieet en/of een kunstnier die de afvalstoffen moet verminderen en/of uit scheiden. Bij terminale nierinsufficiëntie komt een patiënt in aanmerking voor hemodialyse waarbij,heel simpel gezegd, het bloed door een grote kunstnier gaat en wordt schoongemaakt en weer terug gaat naar het lichaam. Hemodialyse biedt de patiënt veel voordelen in het dieet, maar toch komen er voedingsproblemen bij kijken.

Door de verminderde werking van de nieren moet ook de voeding worden aangetast. Een van de belangrijkste punten is de beperking van de eiwitten in het dieet. De eiwitten in het dieet moeten worden verminderd omdat de nieren niet alle afbraakprodukten uit het lichaam meer kunnen uitscheiden. Het ureumgehalte stijgt in het bloed en er treden vergiftigingsverschijnselen op. Dus wanneer de nieren nog voor een deel de afvalstoffen uit het lichaam kunnen verwijderen, kan de patiënt 'rustig' met een aangepast dieet verder leven.

Als de nieren absoluut de afvalstoffen niet meer uit het lichaam kunnen scheiden en een dieet ook niet meer helpt, komt de patiënt in aanmerking voor een hemodialyse (het spoelen van het bloed en het teveel aan afvalstoffen eruit halen). Hemodialyse patiënten hebben een relatief eiwitrijk dieet nodig. Het voordeel van hemodialyse is, is dat een patiënt meer eiwitten en energie in het dieet moet gaan gebruiken. De reden hiervoor is dat elke keer dat men dialyseert, de aminozuren (bouwstoffen van eitwitten) verloren gaan. Het is ook mogelijk dat bij hemodialyse andere factoren de afbraak van proteïne bevordert langs onstekingsmechanismen.

Sommige nierpatiënten die eerst een eiwitarm dieet hadden en waarvan de nieren nog voor een deel werkten die nu moeten overstappen op dialyse, begrijpen soms niet dat zij van een eitwitarm dieet naar een eiwitrijk dieet moeten overschakelen. Dit heeft vaak als gevolg dat men te weinig eiwitten en ook te weinig energie in de voeding blijft gebruiken, wat zich uit in ondervoeding en afbraak van de eigen lichaamseiwitten. De ondervoeding of het risico op ondervoeding moet vrij snel door de diëtiste of specialist worden opgemerkt en behandeld worden omdat het dikwijls van levensbelang kan zijn. Een zwaar ondervoede patiënt kan sterven, hoegoed hij ook behandeld wordt. Hoe erg de ondervoeding is, kan men nagaan door onder andere het afnemen van een voedingsanamnese om de voedingsfouten op te sporen en op basis hiervan een gericht dieetadvies te geven. Het komt er heel vaak op neer dat de patiënt meer eiwitten en energie moet gaan gebruiken en ook suppleties van vitamine en mineralen.

Veel eiwiten komen voor in: vlees, vis, gevogelte, brood, ei, melkprodukten, peulvruchten, zoals bruine bonen, etc. Produkten waarin geen eiwitten voorkomen zijn: thee, koffie, water, frisdrank, bouillon, olie, frisdrank, suiker etc.

Niet alleen maar de kwantiteit van de eiwitten zijn belangrijk, maar ook de kwaliteit van de eiwitten is buitengewoon van belang. Ons lichaam heeft eiwitten nodig die een hoge biologische waarde hebben dat wil zeggen eiwitten van goede kwaliteit. Deze hoog biologische waarde eiwitten komen voornamelijk in dierlijke produkten voor. Het lichaam kan ze zelf niet maken en ze moeten via de voeding worden opgenomen. Bij een eiwitbeperkt dieet is de kans heel groot dat men een tekort krijgt van deze eiwitten.

Daarom wordt geadviseerd om voldoende gebruik te maken van deze hoog biologische waarde eiwitten die het lichaam nodig heeft. Zij komen voor in dierlijke produkten bij voorbeeld in vlees, ei, kaas etc. Komen deze eiwitten te weinig in het dieet voor dan ontstaat er een tekort waarbij het lichaam niet wordt opgebouwd maar wordt afgebroken.

Voor meer informatie omtrent deze rubriek tel.: 369041.

Kook mee met May

Bakbananen in de oven

DEZE WEEK EEN recept met bakbananen. U heeft hiervoor nodig:
4 rijpe bakbananen (de schillen moeten zwart zijn)
1/2 cup droge witte wijn
1/4 cup droge sherry
1/4 cup bruine suiker
4 eetlepels gezouten roomboter in stukjes gesneden.
kaneel en nootmuskaat naar smaak.
De oven voorverwarmen tot 350° F.

De bananen van de schil ontdoen, heel laten of in stukken snijden. Schik de bananen in een vuurvaste schaal (met deksel). Giet de wijn en de sherry erover heen. Strooi de suiker, de kaneel en nootmuskaat erover en tot slot de stukjes boter. Met de deksel op de schaal 20 minuten bakken in de oven. Deksel eraf nemen, bananen omkeren en bedruipen met de saus. Verder bakken, zonder deksel, tot de bananen goudbruin zijn (±15 minuten).

Dit gerecht is voor 6-8 personen.

Onderwijs anders bekeken

Elisabeth Hollander

Kassa

"WIJ WILLEN EEN directeur aan het hoofd", staat er met grote letters boven een bericht waarin de protestdemonstratie bij het plaatselijk distributiebedrijf Kodela begin deze maand verslagen werd. Naast onder andere het Dok, de algemene gezondheidszorg en het beroepsvoorbereidend onderwijs, zijn zij het zoveelste bedrijf op ons eiland dat in de fuik van interim managers, externe adviesbureaus en managementteams is gedreven en nu geconfronteerd wordt met een onwerkbare structuur.

Zij zijn de dupe geworden van handige manipulatoren die het, weliswaar volkomen legaal, klaarspelen om voor het werk dat ze eerst in loondienst verrichtten, nu het driedubbele te incasseren.

Binnen het onderwijs weet men hier ook al heel wat jaren raad mee. Toen ik in 1959 afstudeerde, was lesgeven nog een vak waaraan begrippen als vakbekwaamheid, beroepstrots en integriteit gekoppeld werden. Als je toen bij voorbeeld een leerling uit de klas stuurde, werd je geacht na school de verloren tijd met de betreffende leerling weer in te halen, zodat er geen hiaten in kennis zouden ontstaan door eventueel balsturig gedrag.

Kom daar nu nog maar eens om. Als er hiaten zijn ontstaan, om welke reden dan ook, dan kan dat gat natuurlijk wel gevuld worden, maar dan wel à raison van dertig gulden per uur in het bijlessencircuit. Wat de ene leerkracht in dienstbetrekking niet voor elkaar krijgt, daar mag de collega in het zwarte circuit zijn tanden nog eens inzetten.

Dat er op deze manier sommige ouders per maand aan het zwarte bijlessencircuit net zoveel betalen als wat ze per jaar aan het reguliere onderwijs verschuldigd zijn, is natuurlijk jammer, maar evengoed moeten ze nog blij zijn dat er nog leerkrachten zijn, die hun vrije tijd willen opofferen; want wanneer het huis of de nieuwe auto is afbetaald, houden ook zij er opgelucht mee op.

Op deze manier is de maatschappij als het ware van binnenuit rijp gemaakt voor het manipuleren met kennis. In plaats dat ouders eisen stelden aan de leerkrachten, doken zij onder in het zwarte circuit. 'Kennis' en 'geld' werden op deze manier direct aan elkaar gekoppeld en deze les is ter harte genomen!

MOGELIJKHEDEN

Zo bood ook de wachtgeldregeling, zoals die op ons eiland gehanteerd is, voor velen ongekende mogelijkheden. Met gemeenschapsgeld werd het bureau, de *consultancy* of het team opgericht, waarna onmiddellijk aan diezelfde overheid diensten werden aangeboden voor zeer 'onambtelijke' salarissen. Maar nu het verschijnsel eenmaal ingeburgerd is en er een zekere gewenning opgetreden is, hoeft zelfs de dienstbetrekking niet meer opgezegd te worden. Je doet je bureau er gewoon naast. Een evident voordeel is dat op deze manier het probleem van vraag en aanbod beter in de hand te houden is.

Dat, wat binnen de dienstbetrekking mislukt, kan dan zo doorgesluisd worden naar het bureau, de *consultancy*, of het team. Ook kunnen er nieuwe initiatieven ontwikkeld worden, of hiaten opgespoord, die dan aan de overheid aangeboden worden, vergezeld van een forse begroting om een en ander weer recht te breien.

En de overheid speelt dit spel volgaarne mee, sterker nog, zij neemt zelfs het voortouw. Zo nodigde Sedukal, de Schooladviesdienst, onlangs in een kostbare advertentie de psychologische adviesbureaus en soortgelijke instellingen uit om offertes uit te brengen met betrekking tot het uitvoeren van een *crash program*. Het betreft hier de zeshonderd leerproblematische basisschoolleerlingen die de Sedukal in de loop der jaren opgespaard heeft en die nodig getest moeten worden.

TRIEST

Zolang de geldstromen maar blijven stromen, zal het geïnstitutionaliseerde aftappen van deze fondsen door blijven gaan. Triest is natuurlijk wel dat als de geldstroom onverhoopt mocht ophouden, de leerlingen nog steeds geen nieuwe boeken hebben, de muren niet fris geschilderd zijn, de leerkrachten nog steeds deficiënt zijn en de kennis van de leerlingen dientengevolge nog altijd een grote overeenkomst met gatenkaas vertoont.

Impressies

Irene Boekman

Yaya

HET OUDE DAMETJE waar ik bij geroepen ben, kende ik nog niet zo lang. Ze is overleden. Ze was oud en haar tijd was gekomen, gewoon, kalm. Ze was in haar slaap verrast, rustig ingeslapen. Ze lag er heel vredig bij. Een klein vrouwtje met vriendelijke trekken op het gelaat, vergrijsde haren, twee opgebonden vlechtjes aan weerszijden van het hoofd. Ze had een regelmatig gezicht, heel vaag kon je nog een tevreden glimlach vermoeden. Geen trekken van een krampachtige doodsstrijd. Ze was tot het eind toe te midden van haar familie geweest. Aan de hoeveelheid mensen te oordelen waren dat er nog al veel. Er was al een doek om haar hoofd gebonden, zodat de mond niet open was blijven staan. Het leed geen twijfel. Ze moest aan haar huid te oordelen ook al enige uren geleden de drempel naar de andere zijde zijn over gegaan. Er waren eigenlijk wel erg veel mensen in huis, drong tot me door toen ik nog eens goed keek.

Er heerste een gespannen stilte, het wachten was op mijn magische woord. Plichtsgetrouw zette ik de stethoscoop op de al verstarde borst, vernam niets en deelde vervolgens de familie plechtig mee dat *yaya* was gestorven. Een tumult brak los. Ik voel me altijd omwennig hierbij, een indringer. Ik ben getuige van intieme taferelen die eigenlijk alleen voor de naasten bestemd zijn. Een gehuil werd aangeheven. De vrouwen trokken zich aan de haren, jammerden luid, dat *yaya* hen in de steek had gelaten, dat ze de zee was op gegaan: *ela bai riba laman.*

Toen ik even interrumpeerde om te vragen naar de benodigde gegevens om de overlijdenspapieren te kunnen invullen, zweeg het gezelschap als op commando, om weer op volle sterkte door te gaan toen ik had gekregen wat ik nodig had.

Maar wat me nog het meest verbijsterde en me een ongemakkelijk gevoel gaf, was dat er vrijwel meteen toen ik meldde dat *yaya* overleden was een andere groep in het huis ogenblikkelijk ruzie begon te maken en luid roepend door het huis begon te rennen. Ik kon eerst niet verstaan waar ze het over hadden, maar toen ik zag dat matrassen van de bedden werden gelicht, laden werden opengerukt, kasten werden open getrokken en de inhoud onderste boven werd gegooid, begreep ik al snel dat het om het spaarbankboekje van *yaya* ging. Ik begon me steeds genanter te voelen en voelde me een indringer bij een toneelstuk dat niet voor mijn ogen en oren bestemd was.

Het was ronduit verwarrend, maar ik was toeschouwer of ik wilde of niet. De familieleden die me te woord stonden, maakten bezwerende gebaren als wilden ze aangeven dat ik maar niet al te veel aandacht aan het rumoer moest besteden. Het vrouwtje lag er onaangedaan bij. Het zou haar allemaal geen zorg meer zijn.

M'n blik gleed nog even door de vertrekken. Het was een ruim huis, opgetrokken van hout. In rustige kleuren geschilderd. Het interieur was sober maar doeltreffend. Weinig opsmuk. Daar liet het leven van alledag waarschijnlijk ook geen ruimte voor. Er stond een kast met glazen deurtjes, met glaswerk en snuisterijen. Er hingen een paar portretten aan de wand, een van een statige oude dame, die streng door de kamer blikte. Vermoedelijk de moeder van *yaya*. Er stond geen meubelstuk teveel in huis. Het was nu een hekseketel maar onder normale omstandigheden heerste er zo te zien een vredige sfeer in huis.

Ik was klaar met de papieren, condoleerde de familie en stapte naar buiten, het felle zonlicht in, terug in de realiteit. Ik kon weer ruim adem halen.

Nederlands geeft toon aan in Friesland

AMSTERDAM - Alle fraaie overheidsuitspraken over het behoud van het Fries ten spijt, geeft het Nederlands ook in Friesland de toon aan. Slechts een derde van de bevolking spreekt fries met vertegenwoordigers van de plaatselijke overheid. Ambtenaren staan overwegend negatief tegenover het gebruik van het Fries in het officiële verkeer. Wel spreekt een meerderheid van de bevolking in contacten met familieleden of de buren Fries.

Dat blijkt uit een onderzoek dat taalsocioloog D. Gorter bij de gemeente Heerenveen heeft verricht naar de mate waarin het Fries en het Nederlands worden gebruikt.

= door drs. Harold Hollander =

Pleidooi voor Instituut voor Neerlandistiek

Deficiënte beheersing Nederlands leidt tot fiasco's in onderwijs

HET NEDERLANDS is in de Nederlandse Antillen nooit de algemene voertaal geweest die door alle geledingen van de bevolking gehanteerd werd. Dit ondanks de omstandigheid dat velen, onder wie honderden Nederlandse rooms-katholieke geeste lijken, zich daarvoor jarenlang op bijzondere wijze hebben beijverd. Noch door activiteiten van bijvoorbeeld het Algemeen Nederlands Verbond dat zich aanvankelijk ingezet heeft voor het opzetten van bibliotheken en dat later het gebruik van het Neder-lands trachtte te stimuleren o.a. door het toekennen van de zogeheten Neerlandia-prijzen. Noch de vestiging van de Shell-raffinaderij, waardoor het Nederlands op Curaçao in het begin van de 20ste eeuw een lichte bloei doormaakte. Noch de overigens lofwaardige initiatieven van Sticusa, die talloze Nederlandse schrijvers en voordrachtskunstenaars naar de 'laatste resten tropisch Nederland' heeft gehaald, vermochten door de jaren heen het Nederlands in de Antilliaanse gemeenschap meer te doen zijn dan de verplichte voertaal in het onderwijs, de officiële ambtelijke, bestuurs- en rechtstaal.

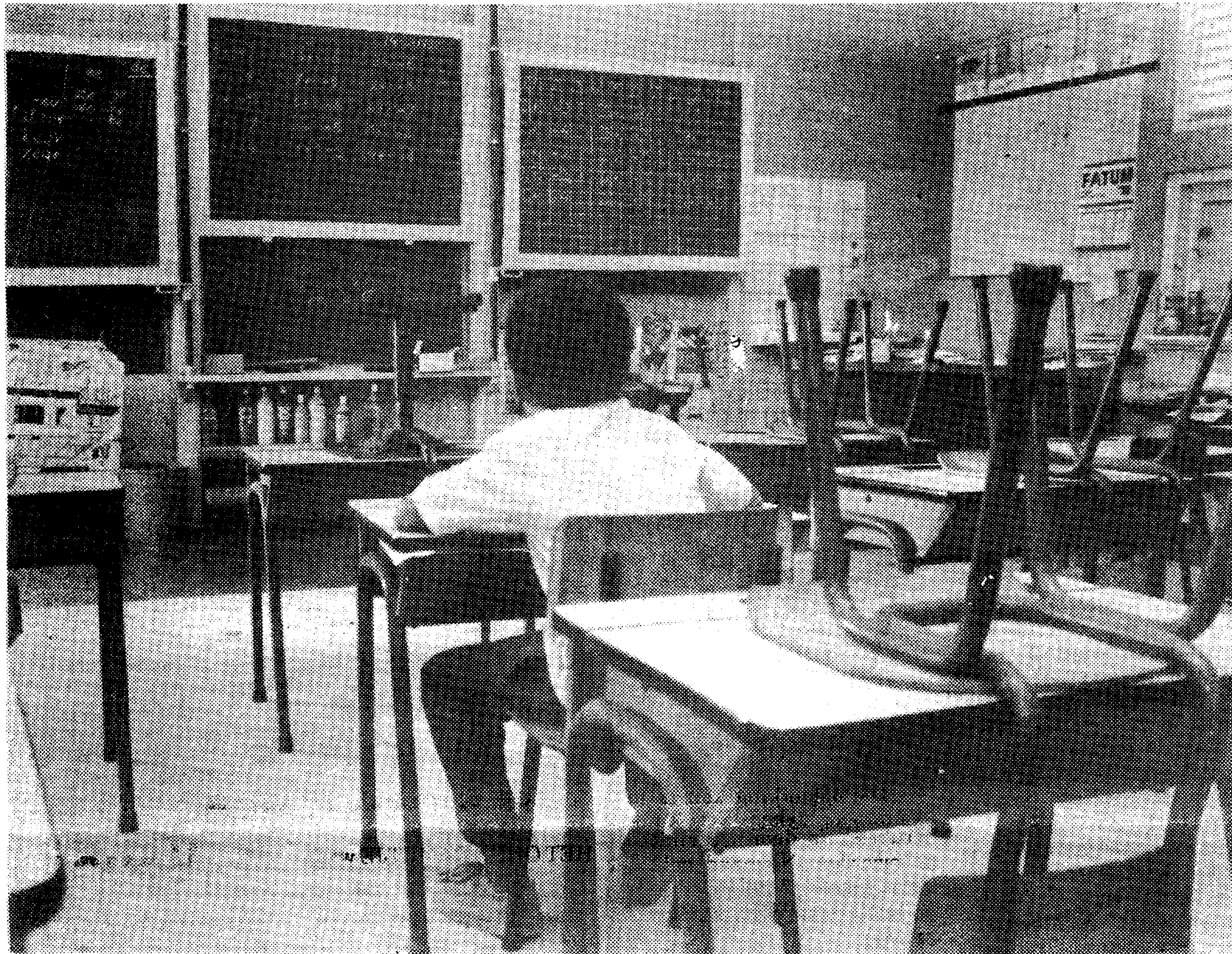
Het is bekend dat het Papiamentu reeds in de 18de eeuw de algemeen verbreide *lingua franca* op Curaçao was; bij de massale bekering die aan het eind van die eeuw plaatsvond, bedienden de Nederlandse priesters zich dan ook noodzakelijkerwijs van het Papiamentu. Over de oorzaken die ertoe geleid hebben dat het Nederlands in de Antilliaanse gemeenschap nooit een algemeen verbreide voertaal is geworden, zijn diverse theorieën bekend, waar in dit kader niet nader op zal worden ingegaan.

AUTONOMIE

In de tweede helft van de 20ste eeuw hebben zich vooral op Curaçao bepaalde ontwikkelingen voorgedaan die van bijzondere invloed zijn geweest op de taalsituatie. Met de totstandkoming van het Statuut in 1954 waarbij de eilanden een verregaande vorm van autonomie verwierven, de stromingen in de jaren zestig en zeventig die in belangrijke mate hebben bijgedragen tot erkenning en waardering van de eigen identiteit en van produkten van eigen cultuur, het in gebruik nemen van een eigen vlag en een eigen volkslied, nam de formele waardering voor het Papiamentu een hoge vlucht. Mede door het vertrek van de Nederlandse geestelijken uit het onderwijs, de snelle Antillianisering van het onderwijskader, de opmars van papiamentstalige communicatiemedia is de eerder genoemde algemene acceptatie van het Papiamentu ten koste gegaan van het Nederlands. Dit proces is slechts verergerd door de half-slachtige houding in deze van de achtereenvolgende regeringen en de politieke partijen, bang als men was om, rekening houdende met de tijdgeest, het odium op zich te laden de klok te willen terugdraaien en de taal van het moederland tot op zekere hoogte in eer te herstellen of zelfs als tweede taal te handhaven in het dagelijkse gebruik.

SPELLING

De erkenning die het Papiamentu in de jaren 70 en 80 van overheidswege heeft gekregen, is een goede zaak. Niet eerder dan in de jaren 80 is van overheidswege een officiële spelling vastgesteld; de installatie van de comissie van deskundigen, belast met het beleid inzake het Papiamentu in het onderwijs, die later werd omgezet in 'Sede di Papiamentu', kan alleen maar worden toegejuicht. In de gespleten multiraciale samenleving van de Benedenwindse Antillen is het Papiamentu van onschatbare waarde gebleken als een nationaal cultureel erfgoed dat immer door alle lagen van de bevolking gehanteerd is. Dat het erkennen en in hoge mate waarderen en bestuderen van de nationale moedertaal geenszins de beheersing van en waardering voor het Nederlands negatief hoeft te beïnvloeden, wordt door lang niet iedereen als een gegeven aanvaard. Te vaak nog koestert men ressentimenten tegen de taal van de toenmalige koloniale overheersers, al verblijven er thans naar schatting zo'n 60.000 Antillianen in het moederland, waarvan een niet onbelangrijk deel geconfronteerd wordt met problemen juist als gevolg van een onvoldoende beheersing van het Nederlands.

Dat de overheden met de opkomst van nationalistische gevoelens in de tweede helft van deze eeuw het Papiamentu als volwaardige taal hebben erkend doch op geen enkele wijze het gebruik van het Nederlands als tweede taal hebben gestimuleerd, is een historische vergissing, waar thans de wrange vruchten van worden geplukt.

HALFSLACHTIG

De doorsnee-Antilliaan beheerst als gevolg van het half-slachtig taalbeleid van de overheid het Papiamentu noch het Nederlands naar behoren, hetgeen zich dagelijks manifesteert in o.a. onderwijssituaties en de publiciteitsmedia; zelfs hoogwaardigheidsbekleders, politieke en andere leiders in de gemeenschap maken tot op heden met hoge frequentie, in het openbaar in beide talen ernstige grammaticale en stilistische fouten.

In 1979 werd bij Landsverordening (P.B. 1979, no.2) besloten dat het Papiamentu op de basisschool een verplicht vak zou worden en dat de moedertaal de voertaal zou worden in de eerste twee leerjaren van het basisonderwijs. Tevens werd daarin vastgelegd dat de minister de bevoegdheid kreeg te beslissen over het gebruik van het Papiamentu in de overige leerjaren. In een brief van 28 september 1982 van de toenmalige minister aan het onderwijsveld, werd meegedeeld dat het Papiamen-tu de voertaal zou worden tot en met de zesde klas van de basisschool. Daar naar het oordeel van de toenmalige minister het Nederlands voor een periode van minimaal 10 jaar de voertaal zou zijn in het voortgezet onderwijs, achtte hij het wenselijk dat het schoolkind bij het verlaten van de basisschool de (vreemde) voertaal zodanig zou beheersen dat het met succes het voortgezet onderwijs zou kunnen doorlopen. Daar een voorbereidingstijd van zes jaar gewenst leek om de basisschool volledig in het Papiamen-tu te laten draaien, is toen besloten om per augustus 1988 de volledig Papiamentstalige basisschool van start te doen gaan. Hier is tot op heden niets van gekomen.

OP SCHOOL

Wel werd besloten dat in het schooljaar 1984/85 het Papiamentu als vak zou worden ingevoerd. Pas in het schooljaar 1986/87 kon hier voorzichtig een begin mee worden gemaakt.

Voor wat betreft het Nederlands in het onderwijs is er in al deze jaren geen sprake geweest van enig beleid. Dat de beheersing van het Nederlands als gevolg van deze ontwikkelingen op alle onderwijsniveaus drastisch achteruit is gegaan, spreekt voor zich.

Het is al tijden zo dat de selectie van de zesdeklassers van de basisschool voor het voortgezet onderwijs plaatsvindt op grond van de resultaten van gecoördineerde proefwerken in het Nederlands.

Mede als gevolg hiervan is het zo dat de doorstroming van leerlingen van scholen in lowerclassbuurten naar het havo/vwo minimaal is, daar men juist in deze milieus zelden Nederlands hoort en leest, laat staan spreekt, terwijl op school noodzake-lijkerwijs vaak teruggevallen moet worden op het Papiamentu vanwege een volstrekt onvoldoende begrip van het Nederlands.

Een groot gedeelte van deze leerlingen stroomt met weinig kans op succes door naar het lbo, dat zich jaren achtereen telkens genoodzaakt zag de toelatingsdrempels te verlagen. De vele dropouts van dit onderwijstype vormen veelal het grote contingent ongeschoolde werkloze onderstand- en uitkeringtrekkers op de eilanden en in Nederland.

PROBLEMEN

De talloze problemen die ongeschoolde, werkloze jonge Antillianen in Nederland ontmoeten en veroorzaken zijn bekend, en vinden niet zelden hun oorzaak in de deficiënte beheersing van het Nederlands.

Het is de laatste jaren eveneens alom bekend, dat zelfs geslaagden van het havo/vwo die voor voortgezette studies naar Nederland gaan, daar met de studie in problemen geraken als gevolg van het in onvoldoende mate beheersen van het Nederlands.

Er bestaan vooralsnog geen aanwijzingen dat de Nederlandse Antillen voornemens zouden zijn uit het Koninkrijksverband te stappen. Zelfs indien zulke tendenzen zich in de nabije toekomst zouden voordoen, dan zal het nog zeer geruime tijd duren alvorens het alhier vigerende Nederlandse rechtsstelsel door een ander vervangen zal kunnen worden, terwijl ook het elders dan in Nederland laten studeren van het noodzakelijke kader vooralsnog welhaast onmogelijk zal blijken door de hoge kosten die dit met zich meebrengt.

Redenen genoeg voor de overheid om met een duidelijk beleid te komen inzake het Nederlands.

Er is voor de regering van de Nederlandse Antillen alle aanleiding toe om bij de Nederlandse regering een verzoek in te dienen voor ondersteuning van de oprichting van een Instituut voor de Neerlandistiek, met onder meer de volgende doelstellin-gen:

* Het ontwikkelen van bijscholingsprogramma's voor en het bijscholen voor zover nodig van alle onderwijsgevenden.
* Het ontwikkelen van nieuwe taalmethodes voor alle onder-wijsniveaus waarbij uitgegaan wordt van het Papiamentu als moedertaal op de Benedenwinden en van het Engels op de Bovenwin-den.
* Het ontwikkelen van bijscholingsprogramma's voor en het voor zover nodig bijscholen van het ambtenarenkorps.
* Het ontwikkelen van programma's ten behoeve van vreem-delingen die gedurende kortere of langere tijd opgenomen worden in het Antilliaanse arbeidsproces en voor wie een bepaalde mate van beheersing van het Nederlands noodzakelijk is.
* Het ontwikkelen van specifieke programma's voor havo-/vwo-abituriënten die in Nederland gaan studeren, waarbij in het curriculum ook nederlandkunde en kennis van de nederlandse cultuur een belangrijke plaats dienen in te nemen.
* Het verrichten van onderzoek op diverse gebieden zoals de invloed van het Nederlands op het Papiamentu en van het Papia-mentu op het Nederlands en op de Antillen gangbare Nederlands.
* Het scholen/bijscholen van redaktiemedewerkers van de Nederlandstalige communicatiemedia.
* Het in samenwerking met Nederlandse universiteiten en instituten verzorgen van certificaatopleidingen Nederlands op basiskennisniveau, voor gevorderden en op het niveau van uitgebreidere kennis.
* Het verzorgen van taalvaardigheidscursussen voor werknemers in de toeristische sector, mede gezien de toename van het toerisme uit Nederland.
* Het met behulp van de lokale overheid en de Nederlandse regering presenteren van goede Nederlandstalige televisie- en radioprogramma's; hierbij moet vooral gedacht worden aan goede educatieve programma's voor de kinderen, schooltelevisie.
* Het in algemene zin bevorderen van de kennis van het Nederlands door het presenteren van goede Nederlandse cultuurui-tingen, van Nederlandse schrijvers, voordrachtskunstenaars en cabaretiers.

UNA

Op voorhand zou men geneigd zijn om het Instituut op de UNA te plaatsen; de UNA heeft immers reeds een bepaalde infrastruc-tuur, hetgeen kostenbesparend zal werken. Van de UNA-studenten is in het algemeen de beheersing van het Nederlands onvoldoende. Op de UNA bestaat reeds dertien jaar een onderwijs- en onderzoekstraditie, terwijl in twee faculteiten bepaalde aspecten van de neerlandistiek, zoals het maken van verslagen, aan bod komen. In twee faculteiten wordt Engels gedoceerd en in één faculteit Spaans, als keuzevak; in het verleden is meer dan eens dan ook voor een algemene faculteit, dan wel een faculteit der letteren gepleit. Deze UNA-voornemens zijn echter nooit door de regering overgenomen.

Anderzijds zijn er echter goede gronden om het op te richten Instituut voor Neerlandistiek niet aan de Universiteit van de Nederlandse Antillen te verbinden:

* juist door het ontbreken van een faculteit der letteren of een algemene faculteit, zal dit instituut als buitenfacultaire instelling een vreemde eend in de bijt zijn;
* het mag, in eerste instantie althans, zeker niet de bedoeling zijn om op de Antillen een universitaire opleiding in Nederlandse taal- en letterkunde op te zetten; voor de vorming van Antilliaanse Neerlandici lijkt het om voor de hand liggende redenen vooralsnog wenselijk dat zij een aantal jaren in Nederland doorbrengen;
* indien de Nederlandse overheid bereid blijkt in belangrijke mate de kosten van dit instituut te dragen dan zal dit binnen de UNA onherroepelijk tot spanningen leiden, waarbij te verwachten is dat de discussie zich zal concentreren rondom de vraag waarom juist de kosten van dit instituut wel door Nederland gedragen zullen worden;
* binnen de UNA zijn de meningen verdeeld over het handhaven van het Nederlands als voertaal in het onderwijs; zo heeft de Sociaal Economische Faculteit zich meer dan eens, om begrijpelijke redenen uitgesproken voor het invoeren van het Engels als onderwijstaal en werd het onlangs afgesloten mba-programma geheel in het Engels verzorgd; vanzelfsprekend is de juridische faculteit veel meer op het Nederlands georiënteerd;
* de UNA zou zich naar haar aard, als jonge universiteit met nogal wat contacten in de regio niet noodzakelijkerwijs hoeven te identificeren met de taal van het moederland; indien het instituut voor Neerlandistiek op de UNA gevestigd zou worden, zouden er goede argumenten kunnen worden aangedragen om ten minste een gelijkwaardige plaats voor het Papiamentu, het Engels en het Spaans te bedingen;
* daar de minister van onderwijs tegen het UNA-voornemen in, besloten heeft dat de Sede di Papiamentu, het Instituto Linguis-tiko Antiano, niet geïntegreerd zullen worden in de UNA, lijkt het voor de hand te liggen dat ook het op te richten Instituut voor Neerlandistiek buiten de UNA-structuur wordt gehouden.

PROJECTVOORSTEL

Per juli 1993 benoemen van een lokale Projectleider, die met hulp van twee in het kader van technische bijstand ter beschikking te stellen hoogleraren of universitaire hoofddocenten een inventarisatie maakt van de behoeften en wensen op de eilanden van de Nederlandse Antillen en Aruba. Per januari 1994 indienen van een definitief projectvoorstel om te komen tot een Instituut voor de Neerlandistiek voor de Nederlandse Antillen en Aruba; gedacht kan worden aan een Bureau op Curaçao, met naar gelang de op de andere eilanden gebleken behoeften, dependances van nader te bepalen omvang en formatie.

Voorlopige begroting voor de eerste aanzet in 1993.

Huur kantoorgebouw	NA.f.100.000
Aanschaf bureaus, pc's, kantoorapparatuur	NA.f. 60.000
Kosten telefoon, fax, water, electra	NA.f. 30.000
Salaris projectleider	NA.f.100.000
Salaris hoogleraren of UHD's	techn.bijst.
Salaris 3 adm. medewerkers	NA.f.140.000
Reis- en teerkosten	NA.f.120.000
Onvoorzien	NA.f. 50.000

Totaal	NA.f.600.000

Puzzel van de week

HORIZONTAAL: 1. dag van de week; 6. laagte tussen twee bergen; 7. hemellichaam; 9. gulden (afkorting); 10. mak; 11. meisjesnaam; 12. Eerste Kwartier (afkorting); 13. in de vorm van een cirkel; 14. ontkenning; 15. trommels bespelen.

VERTICAAL: 1. specerij; 2. levenslucht; 3. paljas; 4. deciliter (afkorting); 5. is een revolver als er een kogel inzit; 8. deel van een boom; 9. bewoner van Finland; 11. eer; 13. werktuig om te stoppen; 14. op dit ogenblik.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Caya Betico Croes 110; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122) en zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL.

Winnares van de week is:

Roseline de Wind
Koraal Partier 32-A
Curaçao

Zij ontvangt een waardebon van f.15,- van Augustinus Boekhandel.

DE WINNARES van twee weken geleden is per ongeluk niet in de krant gekomen. Sorry Maraline. Je kunt alsnog je prijs komen halen. De winnares van de vorige keer is dus:

Maraline Stephens
Hoenderberg 53
Curaçao

OPLOSSING VORIGE KEER:

HORIZONTAAL: 1. prinses; 6. nar; 7. inkt; 9. do; 10. kat; 11. lip; 12. km.; 13. zeep; 14. vee; 15. naderen.

VERTICAAL: 1. prikken; 2. inkt; 3. nat; 4. Sr.; 5. stoppen; 8. nam; 9. die; 11. leer; 13. zee; 14. v.d.

Xingoe de hond

WEET JE het nog? Een paar indianen hebben een paar koeien en paarden gestolen van de kudde van Andreas. De kudde is 's avonds niet thuis gekomen en de honden hebben lang moeten zoeken om ze te vinden. Nu drijven Detta en Xingoe de kudde naar huis. Maar ineens ruikt Detta de indianen en begrijpt ze wat er gebeurd is. In grote kringen rent ze om de kudde heen en springt tegen de koeien op, net zo lang tot de koeien hard beginnen te lopen, weg van het gevaar.

"Wat moet dat nu weer?" scheldt Andreas als ze thuis komen. "Onze melkkoeien zijn geen renpaarden, Xingoe. Je moest je schamen, Detta!"

"Kijk me die hond eens", zegt Christa. "Hij trilt helemaal. Er moet iets gebeurd zijn, Andreas. Je kunt beter meteen gaan kijken".

"Tel het vee!" roept de oude Ernst. "Er is iets dat niet klopt".

Dan ontdekken ze al gauw dat er een paar dieren ontbreken.

"Denk je dat de indianen ze gepakt hebben?" "Beslist", zegt Tonio.

Ze springen op hun paarden en rennen het bos in, samen met de honden.

"Zoek, Detta", roept Andreas. Detta weet de weg precies. Totdat de paarden proestend van angst stil blijven staan. Niets kan hun ertoe brengen nog verder te gaan. Ze draaien al maar in een kring rond, rukken aan de teugels of blijven met [illegible] staan.

De mannen gaan te voet verder, achter de honden aan. Totdat ze op de plaats komen waar de indianen de gevangen dieren geslacht hebben. IJverig zoekt Xingoe de grond af naar sporen. Zijn staart wijst recht omhoog. Dan zwaait hij heftig heen en weer.

"Nu heeft hij ze", zegt Tonio. "De hond kan ons nu tot aan het kamp van de indianen brengen, als we dat willen".

Ze trekken verder tot Xingoe onder een oude boom blijft staan. In de schors vindt Tonio drie smalle inkepingen. Dat betekent een boodschap voor de andere indianen, dat hier voorraad begraven ligt. Over de vers gegraven aarde zijn bladeren bijeen geschraapt. Als Xingoe het niet geroken had, zou niets de schuilplaats verraden hebben.......

(wordt vervolgd)

Wist je dat ???

IN DE MIDDELEEUWEN (500-1500) hielden de rijke edellieden van grote eetpartijen. Soms met de meest vreemde schotels. Zo liet een ridder eens een grote pastei maken. Toen hij in stukken gesneden werd om op te eten, vlogen er levende vogels uit. De bekende hertog Karel de Stoute liet in 1468 op zijn huwelijksmaal 30 grote pasteien maken. Over elke pastei was een zijden tent gemaakt met de naam van een stad, waarover hij regeerde. De tafel leek wel een legerkamp! En dat was ook eigenlijk de bedoeling, want de hertog wilde op deze manier laten zien hoe machtig hij wel was.

IN FRANKRIJK STERVEN nog steeds mensen door het eten van een giftige paddestoel, de groene knolamaniet. En toch hoeft dat niet, want Pierre Bastien, een Franse arts, heeft meer dan 25 jaar geleden een tegengif ontwikkeld. In het begin wilde niemand hem geloven, dus wat deed hij? Hij at zelf van de vergiftige paddestoel. De eerste keer in aanwezigheid van drie getuigen en de tweede keer voor de televisie. Terwijl 20 gram paddestoelen al dodelijk is, at hij wel drie of vier keer zoveel. De journalisten, die hem daarna zagen, waren ervan overtuigd dat hij dood zou gaan, zo ziek zag hij eruit. Maar hij overleefde het door zijn eigen behandeling. Dokter Bastien zal niet rusten tot er geen mensen meer onnodig aan het eten van de vergiftige paddestoel sterven.

EEN PAAR GOEDE tips om sneller te leren: lees wat je moet leren, langzaam en hardop. Lees een moeilijk stukje net zo lang over tot je het begrijpt. Denk na over wat je gelezen hebt. Gebruik ezelsbruggetjes. Een grappig voorbeeld uit Nederland: de planeten hebben een bepaalde volgorde: Mercurius, Venus, Aarde, Mars, Jupiter, Saturnus, Uranus, Neptunus, Pluto. Neem nu alle beginletters van de planten en maak er een eenvoudiger zinnetje van: Mijn Vader At Meestal Jonge Spruitjes Uit Nieuwe Pekela.

Het bootje van Pinkie

=door Nel de Jong=

"IK BEN vandaag bij Wancho de visser op bezoek geweest", vertelde Pinkie aan Moene Muis. "Hij was een boot aan het maken. En weet je, wat ik ga doen?"

"Nee", zei Moene Muis nieuwsgierig.

"Ik ga ook een boot maken", zei Pinkie. "Een echte boot, waarmee we samen op zee kunnen varen".

"Maar dat is toch veel te moeilijk", piepte Moene Muis.

"Nee, hoor", zei Pinkie. "Ik heb heel goed gekeken. Ik weet precies hoe ik het doen moet".

En even later waren het kabouterjongetje en het muisje al druk bezig. Moene sleepte met planken en spijkers. En Pinkie zaagde en schaafde en timmerde als een echte botenmaker.

"Bah", mopperde Poetsje. "Al dat zaagsel en stof komt in mijn huisje".

"Die kwajongen", bromde kabouter Brr. "Mijn beste planken heeft hij gepakt".

Maar toen Pinkie de boot af had, sloegen ze hun handen ineen van verbazing. "Ik wist niet dat ik zo'n knap zoontje had", zei Poetsje. En kabouter Brr gaf Pinkie een bus groene verf en zijn beste kwast om de boot te verven.

"Morgen kunnen we gaan varen!" riep Pinkie blij. En Moene Muis zwaaide vrolijk met zijn staartje.

"Wat is dat nou voor een vreemde vis", zeiden de visjes de volgende dag tegen elkaar en zwommen er nieuwsgierig op af. "Maar het is helemaal geen visje", zei degene die er het eerst bij was. "Het is een bootje met Pinkie en Moene erin.

En zo was het. Pinkie zat met Moene in zijn zelfgemaakte groene boot en roeide met twee plastic messen. "Daag!" riep hij naar de visjes. En Moene Muis zwaaide zo vrolijk met zijn staartje, dat het bootje ervan schommelde.

De visjes keken hun oogjes uit. "Zo'n mooi bootje hebben we nog nooit gezien", zeiden ze vol bewondering. "Mogen we er ook eens in, Pinkie?" Maar dat ging natuurlijk niet en teleurgesteld zwommen ze weg.

"Het gaat fijn, hè?" lachte Pinkie. Maar het staartje van Moene Muis zwaaide opeens lang zo vrolijk niet meer. "Mijn pootjes worden nat", piepte het muisje angstig. "Aiaiai, het bootje is lek!"

Wat schrok Pinkie! "We moeten terug naar het strand", zei hij. En hij roeide zo harde hij kon. Maar ach, het strand was een heel eind weg en het bootje lekte hoe langer hoe meer.

"Ik word helemaal nat. Help, ik verdrink!" huilde Moene.

"Vooruit, zwem naar de kant!" schreeuwde Pinkie. En even later zaten er twee zielige druipnatte wezentjes op het strand. Ze keken verdrietig naar hun bootje, dat steeds verder onder water verdween.

"Mijn mooie bootje", zuchtte Pinkie.

"Ik ga nooit meer varen", snikte Moene. "Ik speel liever brandweermannetje, hoor".

En toen staken een paar visjes hun kopjes boven water. "Dank je wel, Pinkie. We vinden het zó aardig van je!" riepen ze.

"He, wat?" zei Pinkie. "Aardig?" Hij begreep er niets van.

"Ja", zei een van de visjes. "We wisten niet dat je het bootje voor óns gemaakt had".

"Voor jullie gemaakt?" Pinkie keek met grote verbaasde ogen naar de visjes.

"Ja, ja", knikten de visjes. "Je hebt het toch naar beneden gestuurd? Het ligt nu ondersteboven op de bodem van de zee. Nu kunnen we ons elke keer als er een grote, gevaarlijke vis aan komt, verstoppen onder de boot. We zijn er zó blij mee".

"Wel", zei Pinkie en vergat helemaal hoe nat en verdrietig hij was. "Wel, dat is fijn. Dan heb ik het toch niet voor niets gemaakt.

Veel plezier ermee, hoor". En vrolijk huppelden Pinkie en Moene Muis weer naar huis om uit te rusten van hun natte avontuur.

OPLOSSING doolhof:

Doolhof

RIDDER VALENTIJN is op weg naar de burcht van zijn oom Erik. Vol goede moed is hij aan de tocht begonnen, maar hoe verder hij komt, des te moeilijker wordt het voor hem om het juiste pad te houden. Overal vindt hij zijpaden en steeds weer opnieuw blijkt hij de verkeerde weg te zijn ingeslagen. Maar na veel gezoek bereikt hij toch eindelijk de veilige burcht. Ridder Valentijn heeft over de tocht enige uren gedaan. Zien jullie kans om het in tien minuten te doen?

Om zelf te maken

Windmolentje

JE KENT ze toch nog wel? Zo'n vrolijk ronddraaiend windmolentje op een stokje? Hier in onze Passaatwind heb je er altijd plezier mee. En als je ermee uitgerend bent, steek je ze in de plantenbakken. Dat staat reuze vrolijk.

Knip van stevig gekleurd papier of plastic folie een vierkant. Trek met potlood twee dunne lijnen volgens voorbeeld 1. Knip de hoeken tot iets over de helft in (zie lettertjes A op het voorbeeld) en vouw de punten naar binnen volgens voorbeeld 2. Maak in de vier hoeken en in het midden een gaatje (lettertje B) en steek er een spijkertje met een grote kop door. Doe een kraal aan de achterkant op de spijker en sla de spijker voorzichtig in een houten stokje.

Een boerin is met haar ezel naar de markt gegaan om hem te verkopen. Een boer, die de vrouw wil plagen vraagt: Wat kost die ezel?
Maar de vrouw heeft best in de gaten, dat hij haar voor de gek wil houden. Ze kijkt hem eens goed aan en zegt: Vraag eerst maar eens aan je vrouw, of ze aan één ezel niet genoeg heeft.

OPLOSSING puzzel van Wendy: HORIZONTAAL: 1. [illegible] ... VERTICAAL: 1. ons; 2. be; 3. [illegible]; 5. aker; 6. [illegible]; 10. [illegible]; 11. [illegible]; 15. [illegible]; 16. [illegible]; 17. [illegible]; 19. [illegible]; 20. [illegible]; 22. [illegible]; 24. [illegible]

Wedstrijd

ER IS weer een puzzel binnen gekomen voor de wedstrijd. Ik wist niet dat er zoveel puzzelaars onder jullie waren! Deze is van Wendy Versteeg, Mampuritueweg 7 te Curaçao. Wendy is 12 jaar. Je weet het, hè Wendy? In juni zullen we kijken of jij misschien de prijs van vijftig gulden gewonnen hebt.

Wie doet er nog meer mee? Verhaaltjes, puzzels, als je het maar zelf gemaakt hebt, zijn allemaal welkom.

HORIZONTAAL: 1. kelner; 4. top van een huis; 7. niet ja, maar.... 8. bazige vrouw; 9. muzieknoot; 11. lidwoord; 13. ginds; 14. overblijfsel van vuur; 17. zit in een kers; 18. soort hert; 20. vrouwtje van een ram; 22. bijwoord; 23. bovenste [illegible] klein paardje.

VERTICAAL: 1. 100 gram; 2. zeer [illegible] schaap; 3. roem; 5. [illegible]rtje; 6. huisdier; 10. tv-figuur; 11. bezittelijk voornaamwoord; 12. streling; 15. halt; 16. ik stuur die brief ... luchtpost; 17. maakt een pottenbakker; 19. plechtige belofte; 21. [illegible] voornaamwoord.

Mopsi

IN EEN van de vorige kinderkranten heb ik jullie geschreven over een aardige mevrouw die me een boek met verhaaltjes en kleurplaten heeft gegeven. Hier is weer een van die verhaaltjes voor jullie. Met een plaatje om te kleuren. En als je een kleiner broertje of zusje hebt, zal die vast heel erg blij zijn als je hem of haar het verhaaltje voorleest:

Mopsi ta un pushi maron ku strepi pretu. Su planan ta pretu-pretu. E ta biba den un mondi kaminda tin tur sorto di bestia ta biba. Pero Mopsi no ta kontentu ku su mes. Mopsi ke ta grandi manera un olefante. E ke tin gargante largu manera un shiraf. Mopsi ke tin ala manera un para, pa e por bula den laira. Mopsi ke ta manera un kachó. Koma palabrua a mira Mopsi sintá [illegible] palabrua a puntra Mopsi: "Di kon bo ta tristu asina?"

Mopsi a kontestá: "Mi no ta kontentu ku mi mes. Mi ke ta grandi, gordo manera un olefante. Mi ke tin un gargante largu manera un shiraf i ala manera paranan, pa mi tambe por bula den laira. Tambe mi ke tin un kara manera un kachó. Koma palabrua por yudami, pa mi kambia?"

"Sigur no, Mopsi, mi ta bai wak kon mi por yudabo".

Mopsi a bira kontentu. Koma palabrua a pensa, pensa i e di: "Mi ta usa mi palabranan di tover. Habra kadabra".

I ata, Mopsi a kambia. Mopsi a haña un kurpa grandi manera un olefante, un gargante largu manera un shiraf i ala manera para i un kara manera ku un kachó. Mopsi a kambia kompletu.

Ora e otro bestianan a mira Mopsi nan di: "Ta kua e bestia straño ei". Nunka nan no a mira un bestia straño asina. Tur e bestianan a kòrda leu for di Mopsi. Mopsi a sinti'ele hopi tristu. E no tabatin amigu mas. El a bolbi bai serka koma palabrua pa e pidi'é ku e kambira e pushi mes [illegible] palabrua di kun'é: [illegible]. Laga mi usa mi palabranan di tover. Abra kadabra".

[illegible] e di ei, el a keda kontentu manera e ta.

Computergames maken je god of monster...

IK BEN Indiana Jones, ik ben de Red Baron, ik ben Sherlock Holmes, ik ben Jimmy 'Whirlwind' Snooker, ik ben Robocop 3 of Captain Kirk op een missie voor Star Trek, ik ben duikbootkapitein Dungeon Master, ik bouw civilisaties, ik laat dinosaurussen denken, ik ben Lord of the Rings, mijn B 17 blijft crashen tegen een Franse boom en ik schiet Duitse soldaten en hun herdershonden aan de lopende band dood. Ik krijg een telefoontje diep in de nacht. Een stem dof van verdriet en wanhoop: "Sorry dat ik je bel, maar ik zit in de God Machine van Atlantis en ik word alsmaar een krijsend spook". Ik rij door mist en zon naar mijn werk en overweeg hoe ik dat knaagdier kan zwiepen in de muil van de anaconda die net in die boom hangt waarmee ik over een afgrond naar een Aztekentempel kan komen.

Waar ter wereld is Carmen Diego, hoe red ik Elvira uit de kaken van Cerebus, ik ben verdwaald in Shadowlands, in Darklands, in Utopia, in Eternam, in The Stygian Abyss; ik heb Le Chuck verslagen maar vrees nu zijn wraak op Monkey Island 2. De Kilrathi hebben een nieuw offensief met een onzichtbaar ruimteschip tegen me ingezet 20en het wordt nu wel heel moeilijk om Wing Commander 2 te blijven. Mijn *Finest Hour* is een Heinkel en ik blijf sterven in de Pool of Sorrow. Help, help, ik ben verslaafd aan RPG's, Role Playing Games, computerspellen waarbij ik een held, een oplichter of een monster ben. Ik zit hologig voor mijn scherm en verzin trucs nog om 15 KB meer uit het werkgeheugen van mijn PC te halen, want anders draait mijn Falcon 3 niet en blijft mijn A-Train steken. "Shit", klinkt het vanuit de kamer naast de mijne, waar het zoontje van mijn vriendin alsmaar met zijn Amiga faalt in het spelen van een wijsje op een orgel van zes schedels onder een tempel in Venetië. De telefoon: "Ik ben nu in een ballon, maar hoe zet ik die op die U-boot neer?

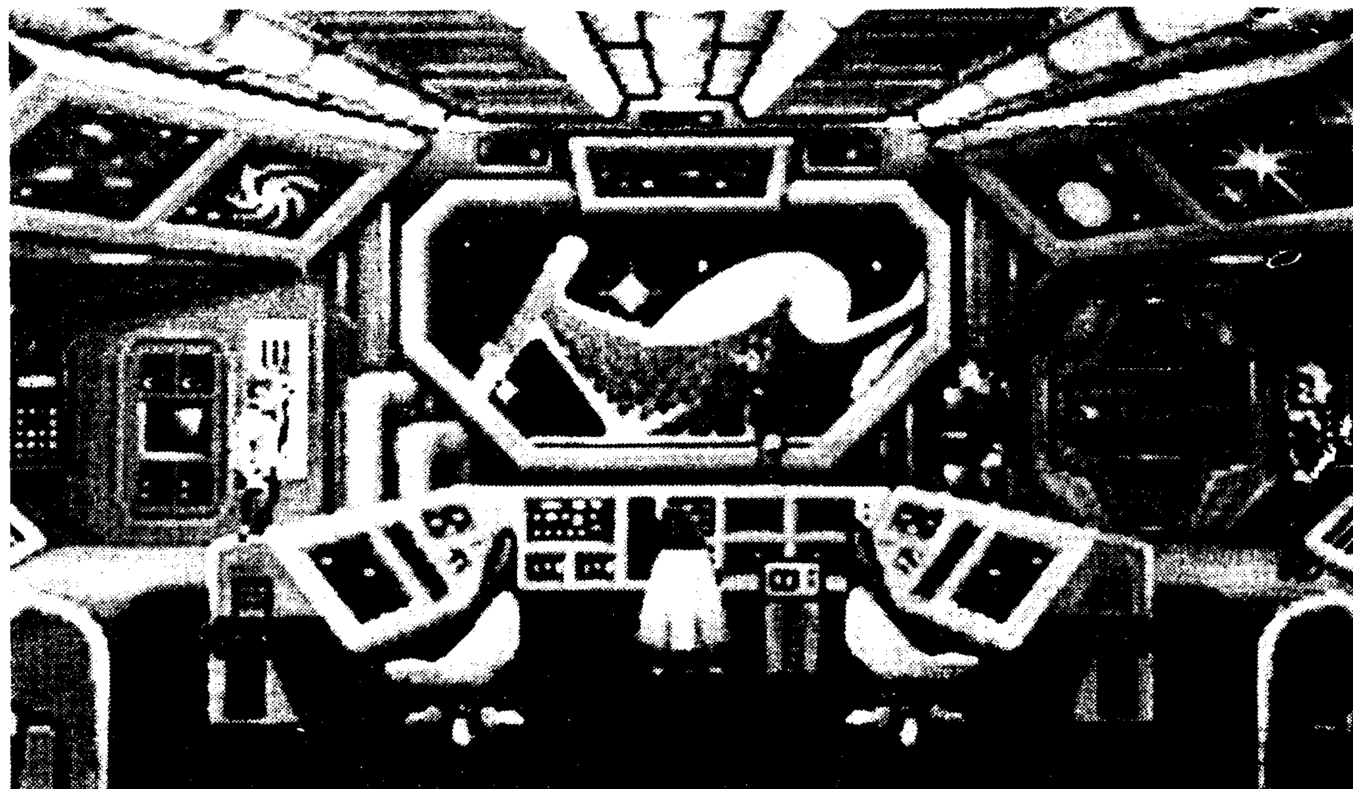
KANTOORMACHINE

Eerst was de PC een kantoormachine. Er kwam geen fatsoenlijk geluid uit en kleuren vond IBM niet nodig. Maar de breinen achter de Amiga en de Commodore zagen wel een markt: de computer als vriend, avonturier, verlichter van het leven. En de PC-bedienaars keken besmuikt toe terwijl ze keurig bezig waren met hun wordprocessors, spreadsheets en databases. De pioniers hadden stiekem Tetris op hun harde schijf gezet om in de pauze of als de baas niet keek gauw even wat blokjes in een rij te persen; een enkeling ging als Larry the Lounge Lizard op jacht naar willige wijven. Toen sloeg de handel echt toe. Computergames werden in de handel gebracht, alsmaar groter, forser en duurder, niet meer alleen voor de Amiga, de handzame Sega of Nintendo, maar vooral voor de almachtige PC waarvan er 100 miljoen in de wereld gebruikt worden. En de PC moest mee-evolueren. Een nederige XT of AT, royaal voldoende voor het kantoorwerk, was al snel niet meer voldoende om dat fraais van de games te laten draaien. Machtige chips, geluidskaarten en hoge resolutieschermen zijn nu nodig, alsmede een enorme harde schijf en *memory managers*, want die games vreten ruimte en geheugen. De opkomst van de games is niet te stuiten. Bedragen van 100 tot 200 gulden voor een spel worden betaald zonder met de ogen te knipperen. En net als de bioscoop, waar vervolg op toppers gebruikelijk zijn, worden spelen als Ultima 1 in ras tempo opgevolgd door de versies 2, 3, 4, 5, en 6. Dan wordt het serieus. De markt is rijp gebeukt. Geld speelt kennelijk geen rol. Voor een zacht prijsje is nu b.v. Ultima 7 beschikbaar: een monster van een spel in oeroud Engeland, met machtige graphics, luguber geluid en ontelbare uitdagingen. Weken ben je er zoet mee, soms wel maanden. En dikwijls, om niet te zeggen meestal, blijf je ergens steken en ben je een frustratie rijker. Met de spelen komen speciale tijdschriften op de schappen van de boekhandel die ook jongetjes die het Engels niet of nauwelijks machtig zijn, worden gespeld.

STEEDS MEER

Maar de industrie is niet te stelpen. King's Quest 1 evolueert tot King's Quest 6, de eerste Larry uitgepakt op een simpel schijfje is nu al Larry 5 geworden en vergt 5 high density floppy's. Om de week komt er een nieuwe vlieg-, duikboot- of golfsimulatie op de markt. De spellen gaat steeds meer om films lijken. Harrison Ford heeft driemaal Indiana Jones gespeeld en vindt het welletjes. Toch is, naar zijn beeld en gelijkenis, nu The Fate of Atlantis verschenen, het vierde avontuur van de man met de hoed en de zweep uit dezelfde fabriek als van de films: George Lucas. Klassiekers uit de boekenkast worden vercomputiseerd. Tolkiens Ring is een game geworden, evenals het denkwerk van Sherlock Holmes met hulpje Dr. Watson. De Star Trek tv-serie en filmreeks is ook verdigitaliseerd en nu stuur ik de stoel van Kirk de Enterprise naar de Klingons. Ook de Acropolis, waar goden en Grieken de beschaving opbouwen, is gevat in floppy's en als de God van de Bijbel prutsen we nu aan steden en planeten (Sim City en Sim Earth).

En het einde is nog lang niet in zicht. De CD-ROM heeft zich al aangediend. Het ontzagwekkende vermogen van 600 MB wordt nu gebruikt om een spel compleet met bewegende beelden en synchroon geluid uit te pakken. We worden vervoerd naar een interactieve film. Daar schrijdt Sherlock Holmes door duister Londen, op zoek naar Jack the Ripper. De beverige plaatjes van nog geen paar jaar geleden zijn vervangen door visuele meesterwerken, aangevuld met indrukwekkende audio. Voor het scherm gezeten verwisselen we onze identiteit, worden we piraat, zwaardvechters, schuinsmarcheerders, alien of superwezen. De ogen geplakt op de graphics, de vingers dansend op de toetsen of de muis, de vuist gekneld om de joystick en het hoofd vervuld van triomf en wanhoop. De volgende stap zal *virtual reality* zijn. Dan is de techniek niet meer zichtbaar. Dan kan de werkelijkheid van alledag een vreemde planeet zijn en vinden we pas rust in de *matrix* van het programma en leven we niet meer maar zijn we *interface* geworden. De telefoon gaat. "Help, ik zit op Thera..." Geen tijd ik ben Jan the Avatar en ik lig dood in de kerker van mijn chip.

Van de televisieserie Star Trek werden diverse speelfilms gemaakt. Nu is er ook een computervariant, waar de speler als captain Kirk de Klingons weg moet schieten uit het beschaafde heelal. Alle befaamde karakters zoals mr.Spock, Bones en Scotty zijn aanwezig. Met de hand op de muis het universum in.

Bubbelbad: moderne imitatie van Romeins badgenoegen

EERST EVEN lekker bewegen. Wat spelen of sporten. Het stramme en lome gevoel wegwerken en het bezwete lijf schoon soppen. Waarna de verwennerij kan beginnen. Een heet bubbelbad, twee rondjes sauna of een stoombad. Tussendoor een beetje lauw of koud afspoelen, een glaasje vruchtensap, een dutje boven een goed boek. Misschien een paar slagen zwemmen als voorbereiding op een lichte lunch. Ergens nog wel een kwartiertje vinden voor de masseur met zijn geurige oliën. Waarna de *finishing touch* wordt aangebracht met schoonheidspreparaten en haarborstels. Verkwikt naar lichaam en geest, want 'een gezonde geest huist in een gezond lichaam', zoals Hippocrates al zei en deze vader van de medische wetenschap kon het weten.

Een dag uit de oudheid dus? Toen de Romeinen het badderen tot een cultureel hoogstandje maakten? Vergeet het maar. Boven beschreven taferelen zijn heden ten dage in de westerse landen aan de orde van de dag. Complete verwendagen in een *beauty-farm*, met de nieuwste snufjes met water, stoom en hete lucht. Wat duizenden jaren geleden vanzelfsprekend was, wordt vandaag omarmd als de nieuwste uiting van moderne levensstijl. Als een oude Romein een modern fitnesscentrum binnenstapt, zal hij zich thuisvoelen als in zijn eigen *thermen*.

ONFRISSE JAREN

Goed beschouwd is in duizenden jaren niets veranderd, behalve de technische middelen tot het doel. Als we niet wisten dat er een paar generaties van stinkende, preutse ongewassen voorouders tussen zaten, zouden we zweren dat de tijd heeft stilgestaan. Maar die onfrisse jaren zijn er wel degelijk geweest. En dan niet eens de duistere middeleeuwen, maar dichterbij, zo rond de glanzende Gouden Eeuw.

We hadden hogere zaken aan ons hoofd dan ons lichaam, zoals geld verdienen en God vrezen. De Verlichting in de 18de eeuw bracht vrijheid in de manier van denken en doen en de wetenschap leerde dat properheid hielp tegen ziektes. Sinsdien is er een stijgende lijn in de waardering van het lichaam.

In sommige kringen - te vinden in Hollywoon, Monte Carlo enz. - tel je niet echt mee zonder *jacuzzi* in de tuin en trouwens ook in de Nederlandse Antillen en op Aruba komt deze rage er steeds meer in bij de welgestelden. In de kleinste Oostenrijkse bergdorpen staat in gotische sierletters *Hot-whirl pool* en *Dampfbad* op de witte gevels gecalligrafeerd. Thuis in de badkamer zijn hete bubbelbaden inmiddels ingeburgerd, na het pionierswerk van *fitness* clubs en sporthotels. En het gaat door: het Turkse bad voor thuis stoomt onverbiddellijk op. Met kruidengeuren naar wens. De leukste ontwikkeling op dat gebied wordt *aquafun* genoemd. Badplezier volgens de laatste mode, in kant-en-klaar geleverde stoomcabines.

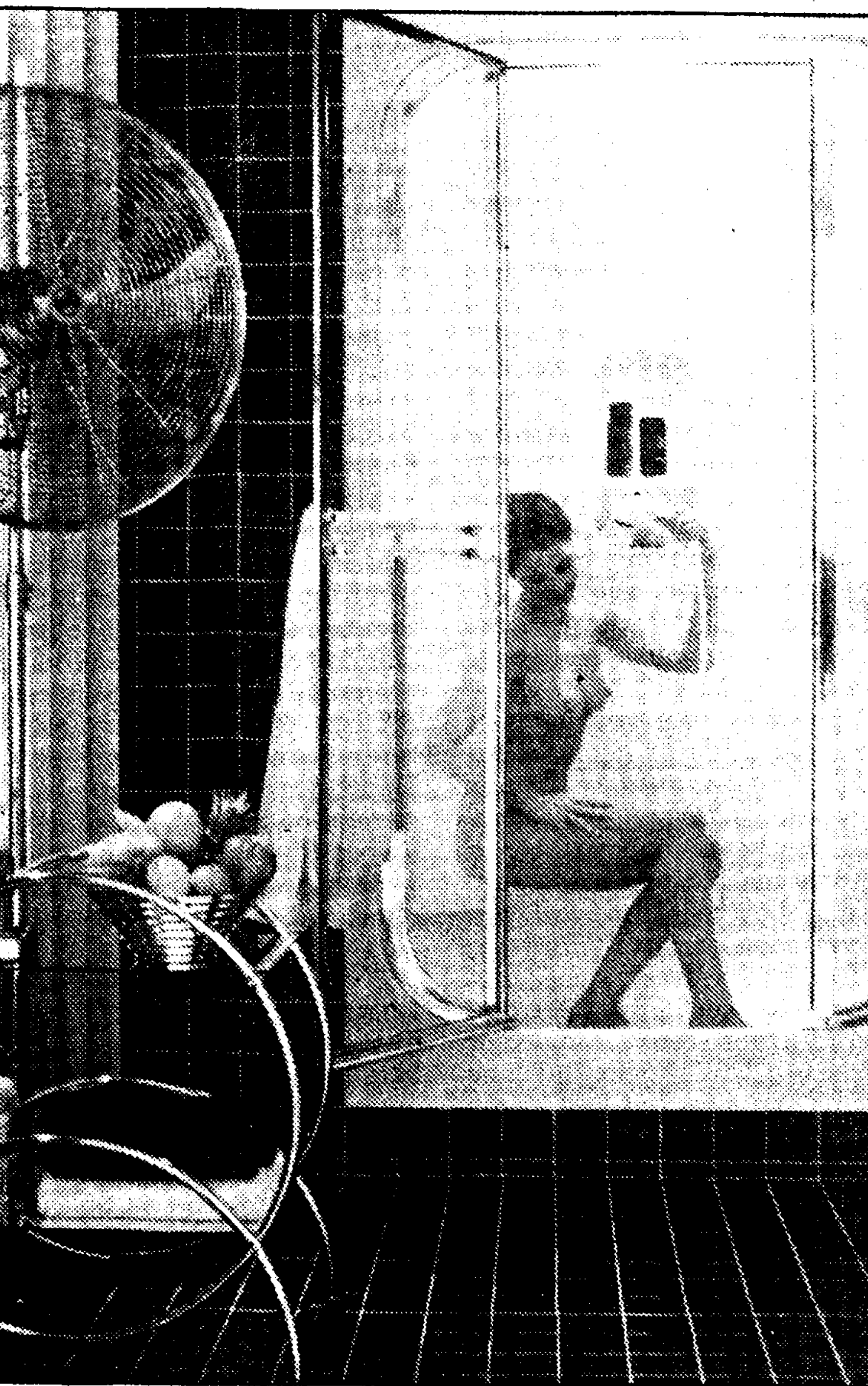
Vergeleken bij de sauna -van ongeveer 80 tot 100 graden C. - wordt het stoombad van 40 tot 50 graden als zeer mild ervaren. Op de goede manier ondergaan, is de sauna absoluut een opkikker voor lichaam en geest, maar het blijft een intense ervaring, een zeer reinigende maar ook zeer ingrijpende badbeurt. Het vocht dat bij de sauna-gang langs de huid stroomt is het eigen lichaamsvocht dat wordt uitgezweet en zo de huid van binnenuit reinigt. In het stoombad voel je vooral de gecondenseerde stoom op je huid. Een reiniging van buitenaf.

Door het hoge vochtgehalte mag een stoombad niet heter zijn dan 50 graden, anders ga je koken. Om diezelfde reden is het onaangenaam als er in een sauna te veel water op de hete stenen wordt gegooid.

Er was ooit een tijd waarin we er van konden genieten zonder die wetenschap. En net als nu waren er toen al badhuizen met een twijfelachtige reputatie. De Romeinse *thermen* waren al weer vergaan en vergeten toen we opnieuw kennis maakten met de badcultuur rond de Middellandse Zee, in dit geval het oostelijk deel waar de Kruisvaarders huis hielden. In de Lage Landen kwamen steeds meer openbare badhuizen. Koude, warme en zweetbaden, met badmeesters die konden scheren en aderlaten. Maar de verloedering sloeg toe: badhuizen van plezier, compleet met wijntje en trijntje. Wat hygiëne betreft kon men daar evengoed een besmetting oplopen als voorkomen.

In Rome bleven de goede zeden destijds niet gewaarborgd. Wat dat betreft is er niets nieuws onder de zon...

Eenpersoonscabine Arizona, uitgerust met douche maar uit te breiden met een Turks stoombad.

Landbouwuniversiteit Wageningen bundelt kennis

Klimaatgordels op de loop

"HET IS onwaarschijnlijk dat er niets aan de hand is. De mens is al meer dan honderd jaar bezig zo'n 50.000 verschillende chemische stoffen in de atmosfeer te brengen. Iedere dag grotere hoeveelheden. Dat is in feite een heel gevaarlijk experiment, waar men zich in een laboratorium niet aan zal wagen, omdat niemand weet hoe die 50.000 stoffen met elkaar reageren". Drs. R.S. de Groot, coördinator van het nieuwe Centrum voor Klimaatstudies van de Landbouwuniversiteit Wageningen, is er echter van overtuigd dat de overdadig rijke, chemische melange ingrijpende gevolgen heeft voor de atmosfeer en zeer waarschijnlijk het klimatologisch aanzien van onze planeet verandert: "Volgens de geologische tijdschaal zou de aarde moeten gaan afkoelen. Statistisch gezien staan we aan het begin van een nieuwe ijstijd. Maar alle metingen wijzen uit dat het warmer wordt. Alhoewel de tijdschalen waarover we praten moeilijk vergelijkbaar zijn, is dit een extra aanwijzing dat er iets aan de hand is".

BROEIKASGASSEN

Er is 'iets' aan de hand: industrie, verkeer, landbouw, bos-exploitatie en andere vormen van land- en energiegebruik, brengen grote hoeveelheden gassen in het milieu. De concentratie van de zogenaamde broeikasgassen (zoals kooldioxide, methaan en lachgas) in de atmosfeer neemt daartoe sterk en dagelijks toe. Hierdoor wordt het natuurlijke broeikaseffect versterkt met daaraan gekoppeld mogelijke veranderingen in het klimaat. Vooral de snelheid waarmee deze klimaatveranderingen op kunnen treden, zal vele directe en indirecte gevolgen hebben.

De Landbouwuniversiteit Wageningen, als grootste universitaire centrum in Nederland op het gebied van natuur, milieu en landgebruik, krijgt steeds meer te maken met vragen op het gebied van klimaatverandering. Het onderzoek rond deze problematiek vraagt om brede aanpak van zowel natuur- als sociale wetenschappen. Een integratie van kennis en ervaring uit vrijwel alle Wageningse vakgebieden ligt dus voor de hand. Na een periode van proefdraaien beschikt de Landbouwuniversiteit nu over een centraal aanspreekpunt voor dit veelomvattende probleemveld: het Centrum voor Klimaatstudies.

VERDUBBELING

Drs. De Groot: "Per 1 januari 1993 staan we definitief op de rails. We vormen dan een organisatorische eenheid met het Centrum voor Milieustudies van de Landbouwuniversiteit en worden colleges en onderzoek opgenomen in het reguliere onderwijs. Onze hoofdtaak is het formuleren van een samenhangend programma van onderzoek. Hoe gaat het klimaat veranderen? Wat zijn de gevolgen van die verandering? Moeten we ons gedrag wijzigen? Kunnen we dat en welke maatregelen zijn noodzakelijk?"

"Dat zijn maar enkele vragen en het is heel moeilijk die te beantwoorden, omdat oorzaken en gevolgen nauwelijks eenduidig aan elkaar te koppelen zijn. Dat maakt het onderwerp tevens zeer vatbaar voor mensen, ook wetenschappers, die ontkennen dat het probleem bestaat".

Vast staat in ieder geval dat sinds 1860 de gemiddelde temperatuur op aarde is toegenomen. Bij een verdubbeling van de gezamenlijke concentratie van broeikasgassen - zonder maatregelen nog voor het jaar 2050 - zal de gemiddelde temperatuur op aarde vóór het eind van de volgende eeuw met ongeveer vier graden Celsius ten opzichte van 1860 zijn toegenomen. Drs. de Groot: "Uit metingen blijkt dat de opwarming thans een faktor tien sneller gaat dan na de laatste ijstijd, sneller dan ooit in de natuur is voorgekomen. De aarde wordt warmer dan zij in veertig miljoen jaar is geweest. Per graad opwarming verschuiven de klimaatgordels 200 tot 300 kilometer. Iedere klimaatzone heeft een eigen, specifieke flora en fauna: in Nederland ziet de natuur er anders uit dan in Italië. De natuur gaat en moet dus mee-verhuizen. Heel geleidelijk zullen bepaalde boomsoorten en planten in noordelijke richting of helemaal verdwijnen en komen er andere soorten voor in de plaats". "Een van de problemen daarbij is bij voorbeeld dat bomen met zware zaden zich maar heel langzaam verplaatsen. Die houden het tempo niet bij. De ondergroei kan dat wél, er verschijnen zelfs allerlei nieuwe soorten in de ondergroei en zo raken de ecosystemen uit hun evenwicht. Met name de naaldbomen zullen waarschijnlijk een belangrijkere rol gaan spelen. Die gedijen uitstekend in een warmer klimaat, voor naaldbomen ziet de toekomst er somber uit".

"Dat het warmer gaat worden is voor Nederland niet zo erg. Afgezien van de stijging van de zeespiegel, die voor de kustgebieden nog onbekende, mogelijk dramatische gevolgen kan hebben. Maar over het algemeen zitten we in een deel van de wereld waar de positieve effecten de negatieve zullen overheersen. Positief is bij voorbeeld dat we bepaalde gewassen misschien twee keer per seizoen kunnen gaan oogsten, negatief dat mens en natuur met andere ziekten en plagen krijgen te maken. In Nederland is malaria en hersenvliesontsteking nog uitzonderlijk, dan kan anders worden".

NATTER EN DROGER

Drs. De Groot: "Als gezegd hebben we te maken met gelijktijdige, elkaar beïnvloedende milieu-veranderingen. Daardoor is het moeilijk veranderingen in eco-systemen tot klimaatveranderingen te herleiden. Punt is tevens de snelheid waarmee de veranderingen gepaard gaan. Zo wordt de opwarming de komende drie jaar waarschijnlijk wat afgeremd door de oliebranden in Kuwayt en de vulkaanuitbarsting van de Pinatubo in de Filipijnen. Ook zure regen tast de vitaliteit van bossen aan, de overvloedige neerdalende stikstof is voor de ene plant gunstig, maar andere worden er door verdrongen.

Terugkeren zonder geld kan niet

Holland toverwoord van Ghanezen

GHANEZEN GELOVEN IN God en de loterij. Bij gebrek aan goed betaald werk kopen talloze arme sloebers wekelijks een lot bij de Sameday of de Payall. Maar wanneer het geluk uitblijft, moeten er andere maatregelen worden genomen. Met geld van ooms en tantes gaat het naar Europa waar 'met Gods hulp' de zak met geld te vinden moet zijn. Maar ook Europa blijkt een loterij met vele nieten. Het lot van de uitgezette asielzoekers is des te triester, omdat het zo afsteekt tegen het succes van de fortuinlijken.

"Kun je me een uitnodiging sturen?" De twee jongemannen in het muziekwinkeltje aarzelen geen moment bij het zien van een Europees gezicht. Een schriftelijke uitnodiging vanuit Europa is een van de standaardbenodigdheden voor iedere Ghanees die plannen heeft naar 'het continent' te gaan. Even vrijmoedig als zakelijk slaan ze toe.

Wanneer ze merken dat het beoogde soort uitnodiging er niet in zit, zijn ze geenszins uit het veld geslagen. Iedere bekende overzee is er een, lijkt hun parool. Temidden van jolige Westafrikaanse popmuziek en straatkabaal worden adressen opgeschreven en uitgewisseld.

Isaac Glover en Stephen Appa behoren tot de talloze jonge Ghanezen die dromen van een beter leven door middel van een korter of langer verblijf in Europa. *Abrokyrie* (de wereld overzee) is een woord dan hun voor in de mond ligt. Niets zal hen weerhouden daarheen te gaan wanneer ze het geld en de al of niet vervalste papieren bij elkaar hebben. Evenals de eigenaar van het winkeltje wiens muziekcassettes zij verkopen, willen ze iemand worden die het overzee gemaakt heeft.

We bevinden ons in Kente Street, een onverhard, maar vrolijk dwarsstraatje dichtbij de Kwame Nkruma Circle, een uitgestrekte verkeersrotonde in het centrum van Accra en permanente ontmoetingsplaats van gelukszoekers uit het hele land. De lucht, die in dit jaargetijde geel en stoffig is door de Hamatan, de dorre zucht van de Sahara, wordt hier nog verdikt door de stank van open riolen en de walm van schroeiende vissen op houtskoolvuurtjes.

Burger Street heet het straatje in de volksmond, naar Hamburg, vanwege de vele Ghanezen die in het begin van de jaren tachtig naar Hamburg en andere Duitse steden trokken en met het verdiende geld thuis een handel in tweedehands auto's, tv-toestellen of in wat dan ook begonnen.

Een 'burger' is een Ghanees van aanzien. De winkeltjes, de mooie kleren en geraffineerde kapsels in Kente Street zijn nog maar bescheiden symbolen vergeleken bij de talrijke villa's van paleisachtige afmetingen in het stadsdeel East Legon, dichtbij de internationale luchthaven Kotoka. De eigenaars zijn vaak hoog opgeleide mensen die in de Verenigde Staten of Europa werken en hun woonruimte verhuren aan luchtvaartmaatschappijen of andere bedrijven.

Het succes van de fortuinlijken heeft een betoverende uitwerking op honderdduizenden jonge Ghanezen die weg willen uit hun uitzichtloze bestaan in een economie die gekenmerkt wordt door inflatie, massale werkloosheid en onderworpenheid aan de eisen van de Wereldbank. Verhalen over Holland, dat wel klein is, maar waar veel werk is, doen de rest. Vrijwel iedereen die je hier aanspreekt, heeft een of meer familieleden in Europa zitten. En zonder uitzondering zeggen ze: "Als ik een visum krijg, ga ik ook."

"Ze horen alleen de succesverhalen. Over de mislukkingen in Europa horen ze niets", zegt Frans Mulder, een Nederlandse priester die in Accra's buitenwijk Madina werkzaam is. "Maar wij vernemen van collega's in Amsterdam dat velen eenzaam en ongelukkig worden."

Volgen Ajoa Yeboah-Afari, een journaliste die veel familie en bekenden in Europa heeft zitten, is negentig procent van de uitreizende Ghanezen van plan in Europa geld te verdienen om er in Ghana een zaak mee te beginnen. Maar de afloop is vaak minder glanzend.

DOOR EN DOOR GOED

"Ze hebben een droom. Voordat ze gaan weten ze precies wat ze na hun terugkeer zullen doen. Maar velen realiseren zich daar pas dat het allemaal niet zo makkelijk is. Zeker als ze kinderen krijgen, wordt het ingewikkeld. Die kinderen zijn alleen Europese omstandigheden gewend. Wie wil terugkeren, zal eerst voor een zekere graad van accommodatie in Ghana moeten zorgen. Velen slagen daarin, maar de grote meerderheid zit met het probleem dat ze wel terug willen, maar nog niet kunnen. Die mensen stranden. Ik heb medelijden met ze."

Frans Mulder noemt de meeste Ghanese emigranten 'door en door goeie mensen', die maar een ding willen: "In Europa met hard werken geld verdienen en daarmee in Ghana rijk en gelukkig zijn. Ze zijn gegaan met geld van de far .lie en beseffen dat ze niet m .gen mislukken. De far .e, die op de *airport* staat te zwaaien, is daar niet om hen hartelijk te verwelkomen, maar om iets terug te ontvangen."

"Het is onmogelijk om zonder geld of mooie spullen terug te keren bij je mensen in Ghana", zegt Nicholas Sarkodee-Adoo, vluchtelingensecretaris van de Christian Council of Ghana, welke instelling sinds 1987 zo'n tweeduizend uitgewezen Ghanezen heeft opgevangen in speciale opvangcentra. Volgens Sarkodee-Adoo hebben de Ghanezen meer medelijden met de achtduizend Liberiaanse vluchtelingen die in een kamp ten westen van Accra zijn ondergebracht, dan met mislukte landgenoten uit Europa. "Afgewezen asielzoekers voelen zich ellendig en vernederd en duiken onder. Ook de regering laat hen aan hun lot over. Je bent weggegaan, je hebt je eigen weg gezocht en het is je niet gelukt. Zoek het zelf maar uit, zo wordt er gedacht. Sommigen raken vertwijfeld. Ze doen zelfmoordpogingen of worden gek."

Ghanezen geloven in God en de loterij

In het met kleurige lampjes versierde openluchtcafé Burger's Bar in Kente Street komen niet alleen de grote geldverdieners in hun scherp gesneden pakken. Ook zij die het niet gemaakt hebben en betrapte illegalen en uitgewezen asielzoekers zoeken elkaar hier op om ervaringen uit te wisselen en nieuwe uitreisplannen te beramen. Andrew Owusu (42) bewaart in zijn koffer thuis al jaren een valse identiteit als appeltje voor de dorst. Illegale Andrew werd in de zomer van 1983 door de Vreemdelingendienst opgepakt bij een inval in een flat in de Bijlmermeer. "Er was een enorme paniek in de tent", herinnert hij zich. "Iedereen liep te gillen en een van de jongens sprong uit het raam van de flat die op de vijfde verdieping lag. Ik werd gearresteerd. Mijn paradijs brandde af."

■*Verkopers van groenten en fruit kan men overal in Accra tegenkomen.*

CARNAVAL GEVIERD

Een week later werd Andrew met een aantal lotgenoten door de marechaussee naar Ghana teruggebracht. Negen maanden was hij in Nederland geweest. Hij had boodschappen gedaan op de Albert Cuyp, door Utrecht gewandeld, vrienden gekregen in Nijmegen en Tilburg en carnaval gevierd in Maastricht, maar fortuin had hij niet gemaakt.. "Mijn broers en zusters vinden me een zak, omdat ik niet met geld en succes ben teruggekomen", luidt het relaas van de overigens opgewekte Andrew. "Ze vinden dat ik hetzelfde had moeten doen als mijn broer. Die heeft in Londen bij Unilever gewerkt en rijdt nu in een zijn eigen taxi door Accra."

Andrew, die getrouwd is en drie kinderen heeft, houdt de mogelijkheid van een tweede uitreispoging open. Bij het bevolkingsregister in Accra heeft hij zich de naam en geboortedatum van een overleden persoon verschaft. "Dat kun je zo krijgen", zegt hij. "Het kost niet meer dan vijfduizend cedi's (ongeveer f.17.50)." Wanneer hij nog eens een keer het benodigde bedrag van vierduizend gulden bij elkaar weet te sprokkelen, zal hij met zijn reserve-identiteit, geboekstaafd in een vervalst paspoort, bij een of andere Europese ambassade aankloppen voor een visum. Mogelijk dat hij dan gebruik zal maken van een Togolees paspoort. "Met een paspoort van Togo heb je in Duitsland namelijk geen visum nodig. Die worden in Ghana veelvuldig vervalst en verkocht."

NOODGEDWONGEN

Het gonst, het raast, het stoft en het stinkt behoorlijk op het onoverzichtelijke verkeerslandschap van de Kwame Nkrumah Rotonde, kruising van wegen uit alle windstreken van West-Afrika. Dag en nacht verblijven er tienduizenden mensen op en rond dit plein, waar de bijna uitzinnige banden tussen Ghana en West-Europa op allerlei manieren zichtbaar worden.

Het geloof in de zak met geld overzee wordt weerspiegeld in de enthousiaste letters waarmee 'Amsterdam' staat geschreven op de voorzijde van een voorbijrijdend busje. De nieuwe eigenaren van de tweedehandse wagens die elkaar op het plein verdringen, hebben niet de moeite genomen de letters NL, B of D te verwijderen. Integendeel. De letters horen bij hun status van lieden met overzeese connecties.

De niet voor het autoverkeer toegankelijke hoekstukken van de rotonde worden geheel in beslag genomen door handelaars met hun op de grond uitgespreide koopwaar. Dominant zijn de vele tientallen schoenenverkopers. Tussen hen door lopen mannen rond met een arm vol pantalons uit de Verenigde Staten. De verkoper van pindanootjes verpakt zijn waar in Japans krantepapier, waarvan hij een stapel bij de grossier heeft ingeslagen. Jongetjes van elf/twaalf jaar proberen gebruikte plastic zakken met firmanamen uit Enschede en Oldenzaal te slijten. Ajoa Yeboah-Afari zegt dat veel tieners noodgedwongen in de straathandel zitten omdat hun ouders het schoolgeld en het verplichte schooluniform niet kunnen opbrengen. "Ze maken deel uit van een familieketen. Hun moeder loopt ook ergens met koopwaar rond. Hun broers en zussen ook."

Accra is Europa tweedehands. En op de rotonde ziet het ernaar uit dat de Ghanezen van elkaars armoe moeten leven, want bijna iedereen die er rondloopt, wil iets verkopen. De enige manier voor deze mensen om in Ghana een interessante hoeveelheid geld te verdienen is een lot te kopen bij een van de honderden verkooppunten van de nationale loterijen. Sameday, Full Paument on Friday luiden de verlokkelijke teksten van deze loterijen, waarmee de National Trust Fund geld inzamelt voor de kreupelen, de blinden en andere gehandicapten.

Biedt de loterij geen soelaas, dan blijft emigratie als enige mogelijkheid over. Volgens Yeboah-Afari zijn de straatverkopers het type mensen bij uitstek dat naar Europa wil. "Ze weten dat ze met deze manier van leven nooit in staat zullen zijn een tv, een ijskast of een mooi bankstel te bezitten. Ze zullen dus bij ooms en tantes geld vragen om de reis te kunnen betalen. En ze zullen het geld terugsturen zodra ze het overzee verdiend hebben."

HAPPY TOURS

Reisbureaus zijn er in Accra bijna evenveel als wc-vormige hokjes in de nationale driekleur waar je een lot van de loterij kan kopen. Alleen al langs de Kojo Thompson Road, een drie kilometer lange straat die van de rotonde naar het zuiden loopt, zijn tientallen bedrijfjes gevestigd met namen als Sun Tour Travels, Happy Tours Internationals of Yuri International Incorporated - Visa procurement and immigration consultancy (America and Europe).

Ook sommige van de talrijke geldwisselbureaus (Forex) in de stad worden beheerd door mensen met belangen in het reiswezen. Zo is Forex-filiaalhouder Raphael A. Kumah tevens directeur van de Airborne Travels Limited. Raphael zegt dat veel jonge Ghanezen hem om adviezen komen vragen voor het verkrijgen van een visum. Welke handelingen hij precies voor zijn klanten verricht maakt hij niet duidelijk. Hij zegt alleen: "Het percentage Ghanezen dat er daadwerkelijk in slaagt een visum voor het continent te krijgen is heel klein".

Meer duidelijkheid verschaft Larbie Laryea, een ongeveer dertigjarige man die bij een van de reisbureaus aan Thompson Road werkt. Larbie is specialist in het organiseren van 'uitnodigingen'. "Kijk, iemand die een visum aanvraagt, moet onder meer een uitnodiging overleggen. Wij zorgen dat die uitnodiging er komt. Daartoe hebben we contacten met firma's overzee. Hebben we de uitnodiging voor elkaar, dan ga ik ermee naar de handelsattaché van bij voorbeeld de Nederlandse ambassade. Die zet er een stempel op en stuurt het papier door naar de consulaire afdeling." Larbie vertelt niets over gestolen briefpapier, vervalsing van briefhoofden of verzonnen namen van niet bestaande bedrijven. Voorbeelden van dit soort fraude worden bij de ambassades in Accra niet zelden onderschept. Larbie zegt alleen dat zijn reisbureau een nijpende behoefte heeft aan meer namen van firma's.

Andrew Owusu, die eenmaal tot Europa is doorgedrongen, is er zeker van dat de reisbureaus handlangers hebben onder het Ghanese personeel in de ambassades die hen aan visumstempels zouden helpen. Deze bewering wordt met grote stelligheid van de hand gewezen door Jan Waltmans, tweede secretaris van de Nederlandse ambassade in Accra. "Wij hebben hier heus wel een betrouwbaar systeem om ervoor te zorgen dat zulke dingen niet kunnen gebeuren", verzekert hij.

De Nederlandse ambassadeur Bloembergen veroorzaakte begin november opwinding in Nederland door in een interview te zeggen dat er enorm met documenten wordt gesjacherd voor het verkrijgen van visa. Hij liet doorschemeren dat heel wat Ghanezen een visum weten te verkrijgen op basis van valse verklaringen en papieren. Hij suggereerde dat Buitenlandse Zaken maar een functionaris moest sturen om poolshoogte te komen nemen.

De ambassadeur leek even te zijn vergeten dat dit toeizcht juist de taak van zijn ambassade is. Volgens Waltmans beschouwt Bloembergen zijn woorden achteraf als een 'ongelukkige uitlating'. Opnieuw om commentaar gevraagd houdt de ambassade ruggespraak met Buitenlandse Zaken en deelt ze vervolgens mee dat er geen verklaringen meer woorden afgelegd, 'gezien de gevoeligheid van de kwestie'. Inhoudelijk heeft de ambassadeur niet in het minst overdreven. Britse functionarissen in Accra verklaren dat vervalste papieren en geknoei bij de controle op de luchthaven Kotoka de grootste problemen vormen.

Tripartite arbeidsvoorziening

Vervolg van pag. 1

volgens van andere eilandgebieden in het Caribisch gebied onderscheiden dan denk ik dat dit alleen kan op het gebied van de sociaaleconomische infrastructuur en vooral door een goede arbeidsmarkt, geschoolde beroepsbevolking en weinig diepe tegenstellingen tussen werkgevers en werknemers. Niet van ene staking in de andere, waarbij er voortdurend via stakingen loonconflicten worden uitgevochten. Dat is erg in het nadeel van kleinere economieën omdat dit de investeringen van bedrijven belemmert. Daarbij wil ik absoluut niet gezegd hebben en dat onderstreep ik, dat werknemers zich aan werkgevers moeten overleveren of omgekeerd."

"Naast een aantal overeenkomstige belangen zijn er ook tegenstrijdige belangen en die moet je niet onder het vloerkleed willen vegen. Maar je kunt er wel op verschillende manieren mee omgaan. Als er nu één factor van gewicht is in de economische ontwikkeling van kleine eilandeconomieën, dan is het de factor arbeid. En de manier waarop werknemers en werkgevers met elkaar omgaan en de wijze waarop de factor arbeid in al zijn kwalificaties voorhanden is. Als dat waar is en daar geloof ik echt in, dan past een vorm van tripartisering wonderwel in dat plaatje. Het draagt bij tot verbetering van de verhoudingen, maar ook tot verbetering van kwaliteit van arbeidskrachten, tot betere scholing en tot een betere vervulling van vacatures bij werkgevers. Als werkgevers en werknemers nu in 1993 bereid zijn om op dit punt over hun eigen schaduw heen te stappen dan is dat moment erg goed. Dan realiseer ik me dat er op dit moment extra problemen zijn, een groot financieringstekort bij met name het eilandgebied. Maar je kan dat ook omdraaien. Dit moet dan ook hoge prioriteit hebben want brengen we de sociaal-economische ontwikkeling niet op gang, dan blijven we ook altijd met een structurele overheidstekort zitten. Ik ben niet degene die moet zeggen dat men moet tripartiseren op Curaçao. Maar als je het mij vraagt als iemand die het eiland als een tweede vaderland beschouwt en er ervaring mee heeft in Nederland, dan zeg ik dat het een goede zaak zou kunnen zijn, het te proberen."

Hoe schat u de politieke wil in. Voor wat betreft de politieke macht betekent dit altijd een stap terug? "Die gemengde gevoelens had men hier ook. Mijn contra-argument hiervoor is: U bent liever burgemeester van een afgebrand dorp dan raadslid van een gemeente die goed functioneert? Want dat is het in feite. Want functioneert de arbeidsvoorziening van overheidswege? Nee! Is het dan niet wijzer om die zogenaamde macht die blijkbaar niet veel voorstelt, om daar een stukje in formele zin van prijs te geven, te gaan delen met werkgevers en werknemers in de hoop dat het daardoor heel wat beter gaat functioneren. Dat het daardoor aan het maatschappelijk doel beantwoordt. Maar ik voorspel je dat zal een voortdurende discussie met politici vereisen. Daarom is dit initiatief van Rotaract zo leuk en heb ik het meteen ondersteund. Want die discussie moet een keer komen op Curaçao. Om te kijken of dit niet een bijdrage kan leveren aan de sociaal-economische ontwikkeling. Maar het is natuurlijk aan Curaçao, aan de overheid, werkgevers en werknemers zelf voorbehouden om daar keuzes in te maken. Maar ik wil met eenieder die daarin geïnteresseerd is die discussie aan".

"Wel kan ik me voorstellen dat er een heel andere rol voor de overheid komt. Hier is die volstrekt gelijkwaardig. Misschien moet je het op Curaçao anders invullen, veel meer het accent bij werkgevers en werknemers neerleggen. Veel varianten zijn mogelijk. De kern moet zijn, betrek werkgevers en werknemers bij de werking van de arbeidsmarkt. Want die maken uit hoe de markt werkt. Werkgevers maken uit wie ze in dienst nemen en werknemersorganisaties behartigen de belangen van de werknemers, in termen van arbeidsvoorwaarden, scholing, ontslagbescherming, enz."

"Wil je als intermediair op die markt goed kunnen werken, dan moet je met beide groeperingen goede banden hebben. Als die niet met je willen werken als intermediair dan leert de ervaring dat de arbeidsvoorziening niet werkt. We hebben onlangs een team van OECD gehad die de organisatie heeft doorgelicht en die hebben gezegd dat ze nergens in Europa een organisatie van arbeidsvoorziening zijn tegengekomen die goed functioneerde. In Nederland zijn ze voor het eerst ondernemers tegen gekomen die tevreden waren met de organisatie (nog lang niet allemaal natuurlijk)."

Kan de reeds bestaande tripartisering van de vakopleiding op Curaçao een goed uitgangspunt vormen voor de verdere tripartisering van de arbeidsvoorziening? "Ik denk dat bij de verdere tripartisering ze in ieder geval erbij betrokken moeten worden. Naast de arbeidsbureaus hebben wij de centra vakopleidingen, de vrouwenvakscholen, scholingsinstituten die onder ons vallen en die wij helemaal financieren en aansturen. Daardoor kunnen wij deze scholingsinstituten dienstbaar maken aan wat wij willen, nl. moeilijk vervulbare vacatures vervullen met werkloze mensen. Feffik kan die rol ook op Curaçao vervullen, die moet je er ook bij betrekken."

"Als je nou de tuin op Curaçao een keer goed wil aanharken dan moet je het getripartiseerde scholingsinstituut zien als onderdeel van zo'n nieuwe organisatie. En niet los. Dat is het grote manco in Zweden. Daar hebben ze aparte tripartite organisaties voor arbeidsbemiddeling en voor scholing. Daar zitten dus overal dezelfde werkgeversorganisaties en dezelfde werknemersorganisaties in, maar toch is de samenstelling teleurstellend. Voortdurende wrijving en irritatie. Wij hebben van de fouten in Zweden geleerd."

= door Nel Casimiri =

Interessante vondsten van Jay Haviser op St. Maarten

Stenen van Hope-Estate werpen nieuw licht op verleden

DE ARCHEOLOGISCHE opgravingen op St. Maarten bij Hope-Estate, het grote internationale project waar nu al zulke opzienbarende ontdekkingen zijn gedaan, is voor dit jaar afgesloten. Volgend jaar januari gaan de opgravingen door, die in het geheel gedurende vijf jaar plaats zullen vinden, elk jaar drie maanden. De afgelopen maanden vormden het begin van het project. Jay Haviser van de AAINA, het Archelogisch en Antropologisch Instituut van de Nederlandse Antillen vond in 1978 op St. Maarten aan de voet van de Hope-berg de eerste aanwijzingen van een indianen-nederzetting.

Met financiering van de OKSNA begon hij in 1988 met opgravingen en zijn ontdekkingen van toen resulteerden in het groots opgezette project van nu. Er doen archeologen en antropologen mee van vier verschillende landen: Frankrijk (Hope-estate ligt op Frans St. Maarten), Nederland (Universiteit van Leiden) en Jay Haviser (AAINA), waarbij ook Elisabeth Wing uit de Verenigde Staten haar bijdragen levert bij het onderzoek naar de gevonden beenderen. In de periodes tussen de opgravingen door kunnen de archeologen hun vondsten verder onderzoeken en aan de hand van die onderzoekingen beslissen wat ze meer willen zoeken en waar ze dat kunnen zoeken.

Jay Haviser keerde naar Willemstad terug met een grote stapel foto's om het project te illustreren. De eerste die hij voorlegde toont een deel van een menselijk skelet:

"In 1987 vond ik een deel van een menselijk skelet. Dit jaar hebben we in de delfde omgeving de andere helft ontdekt".

STENEN

Bij de opgravingen zijn nog meer resten van dodenbegraving ontdekt. De doden kregen vaak stenen materiaal mee op hun tocht naar het hiernamaals. Jay Haviser heeft de taak het steenmateriaal te onderzoeken. Dat steenmateriaal is heel belangrijk, omdat het geen stenen zijn die op de eilanden zelf gevonden worden. Er is bijvoorbeeld heel zuiver jade, amethyst en kornalijn bij en dat moet bijna zeker komen van het vasteland van Zuid-Amerika. Niet van het Orinoco-gebied, maar waarschijnlijk uit Brazilië. En dat zou weer betekenen dat het niet om een Arowakken nederzetting gaat, maar om een eerder *ceramic/agriculture*-volk. Het is nog niet duidelijk of de stenen werden gebruikt om handel te drijven of dat ze door de bewoners zelf werden meegebracht. Op de stenen zijn versieringen aangebracht, zoals een kikkermotief. Dat zijn symbolische tekens, waarschijnlijk religieus.

"Opvallend zijn ook deze *zemi's*. De driehoekige puntstenen, die overal in het Caribisch gebied voorkomen, zijn hier van een ongewoon type en ook de steensoort is anders. We weten nog niet zeker waar deze steensoort vandaan komt. Het zou lokaal kunnen zijn. *Zemi's* worden ook gebruikt bij een religieuze cultuur. Het zijn een soort godssymbolen".

Het materiaal dat de archeologen vinden wordt zo veel mogelijk ter plaatse in het laboratorium dat daar is neergezet onderzocht. Maar een heel klein deel gaat voor bij voorbeeld *radiocarbonating* (d.w.z. datering via een stralingsonderzoek) naar de Verenigde Staten. Men wil het onderzoek echter zo veel mogelijk ter plaatse doen en het materiaal dat gevonden wordt ook ter plaatse houden. Naast stenen zijn er ook schelpen, versierde botten en andere amuletten gevonden, net als allerlei stenen gereedschappen.

DRIE SOORTEN

Op de plaats van de nederzettingen zijn drie soorten keramiek gebonden. De oudste, uit het keramische tijdperk, stammen van ongeveer 200-500 jaar voor Christus. Dan is er een overgangsperiode, de 'saladoid', met materiaal uit 200 voor Chr. tot 300 na Chr. en tenslotte materiaal uit de 'late-saladoid'-periode dat stamt van 300 tot 600 na Chr. Na die tijd werd deze nederzetting niet meer bewoond. De indianen uit de *post-saladoid* periode zochten hun woonplaatsen dichter bij de kust. Hope-estate ligt ver het binnenland in, bij een grote zoetwater bron. "De dorpen waren niet zo groot in de vroegste periode. Het zullen alles bij elkaar hoogstens zo'n honderd mensen geweest zijn. In sommige tijdperken misschien zelfs niet meer dan veertig".

■*Allerlei bijzondere stenen die niet uit het Caribisch Gebied afkomstig zijn, maar waarschijnlijk uit Brazilië.*

De keramiek uit de oudste periode heeft karakteristieke versieringen van gebogen lijnen en een stippelversiering. Ook zijn er menselijke afbeeldingen op te vinden en verschillende dieren. Het keramiek kent nog geen beschilderingen. Later pas komen de beschilderingen en verandert ook het stippelpatroon naar een patroon van arceringen. Ook de oren van de potten veranderen dan van vorm. "Dit is ook een ongewoon stuk keramiek. Het heeft twee slangen, kijk maar. Ik weet nog niet waar het van af gebroken is. Het is geen oor en ook niet de onderkant van een pot. Maar het is erg ongewoon materiaal. Er zijn glanzende mineralen in gewreven. Het moet geglansd hebben".

Voor deze opgravingen op St. Maarten bestaat veel belangstelling op de andere eilanden van het Caribisch Gebied. Deze zomer zal een grote archeologen conferentie plaatsvinden in Puerto Rico. "Een paar jaar geleden heeft die conferentie op Curaçao plaatsgevonden. Ik krijg post van verschillende archeologen om uit te vinden wat we hebben gevonden. Het is werkelijk uniek materiaal. Op de een of andere manier, financiën zijn altijd een probleem, zal ik ervoor zorgen dat ik op de conferentie aanwezig ben om over ons werk te vertellen. De medewerkers aan ons project zullen gezamenlijk een artikel inleveren waarin we simpel vertellen over wat we aan het doen zijn. Het is nog te vroeg om conclusies te trekken. Waarschijnlijk gaat het om de oudste agriculturele nederzetting in het Caribisch Gebied". Het oudste materiaal is niet duidelijk afkomstig van een *saladoid*-volk. Sommigen echter zeggen van wel. Jay Haviser betwijfelt het.

Veel interesse uit landen in de regio

VERSCHILLEND

Het valt niet altijd mee te werken met wetenschappers uit vier verschillende landen. "We spreken drie verschillende talen en hebben verschillende wetenschappelijke methodes, verschillende wetenschappelijke theorieën, e.d. Dat maakt het moeilijker, maar ook interessanter. We discussiëren heel veel, na en gedurende het werk. De beste manier om te laten zien dat jouw theorie de juiste is, is het te bewijzen met materiaal. Ik ben de enige die tot nu toe theorieën gepubliceerd heeft. De anderen hebben ook theorieën maar nog niet gepubliceerd". Naast het wetenschappelijk werk heeft dit project ook als doel de belangstelling van het publiek te trekken. Voorlichting te geven. Elke donderdag is het terrein open voor publiek en worden de opgegraven voorwerpen uitgestald. De Fransman Henocq, de leider van het project, geeft rondleidingen. Ook is er in de media veel aandacht aan het project geschonken. Gezaghebber Russel Voges heeft de opgravingen bezocht en ook de Nederlandse delegatie die nu in het ITC op Curaçao vergadert over de toekomst heeft te kennen gegeven in haar rondreis langs de eilanden de opgravingen te willen bezoeken.

"De gezaghebber en de Dienst Cultuur van St. Maarten hebben veel interesse en willen dat ik meer doe op St. Maarten. Twee of drie maanden per jaar zijn niet genoeg om meer te doen dan dit project. St.Maarten kan zich niet zelf een AAINA veroorloven. Misschien kan ik er heen om eerst een inventaris te maken van mogelijkheden".

■*De opgravingen in vol bedrijf. Vooraan de plaats waar de saladoid-mensen woonden. Op de achtergrond tussen het gras zijn de opgravingen bezig van de oudste nederzetting, het ceramische volk dat leefde in ongeveer 500 voor Chr.*

■*De vier wetenschappers: v.l.n.r. Christophe Henocq, directeur van het Saint Martin Museum, Jay Haviser van de AAINA, drs. Corinne Hofman en drs. Menno Hoogland van de Universiteit van Leiden.*

Actrice Medisch Centrum West op bezoek

Perla Thissen: Hoe meer krul, hoe beter

= door Nel Casimiri =

IN NEDERLAND IS ze een bekende toneelspeelster, nu ze op Curaçao is, wordt ze af en toe op straat herkend. Door de Nederlanders, niet door de Antillianen. Maar ze is Antilliaanse: Perla Thissen. Of voor de televisiekijkers van Medisch Centrum West: Joy Vijver, arts, verpleegster, arts. Deze Nederlandse soapserie draait al zeven jaar op de Nederlandse televisie en is het afgelopen jaar door Euro-t.v. ook op Curaçao uitgezonden. Dit is het vierde seizoen al dat Perla Thissen meedoet. "Euro-t.v. is nu uit de lucht, maar Peter Govers is van plan volgend jaar weer verder te gaan met de serie. Ik ontmoette Peter Govers bij Bassie en Adriaan. Dat zijn twee vrienden van me. Ik ben hier op vakantie met mijn man en twee kinderen van zes en twee jaar. We zijn naar hun voorstelling geweest".

Perla Thissen was vijf jaar oud, toen ze met haar moeder naar Nederland ging. "Ik sprak geen woord Nederlands, alleen papiamentu. Met zes jaar ging ik naar de basisschool. Naar de kleuterschool ben ik niet geweest, dat vond mijn moeder niet nodig. Maar op school moest ik Nederlands spreken en vanaf het moment dat ik naar school ging, sprak ook mijn moeder alleen nog maar Nederlands met me. Het was een heel vreemde situatie. Ik heb daarna nooit meer papiamentu gehoord thuis, behalve als er Antillianen op bezoek kwamen. Ik ben 37 jaar en nu moet ik het weer leren, want het is mijn wens weer hier te komen wonen. Heel mijn familie woont hier, alleen mijn moeder woont in Nederland".

THEATER

Perla volgde een toneelopleiding en is begonnen in het theater.

"Vooral in vrije producties. Op een gegeven moment werd ik gevraagd voor een t.v.-serie. Het was een kleine rol, een bijrol, maar daarna heb ik nog verscheidene keren meegedaan en zodoende kreeg ik camera-ervaring. Toen zochten ze voor Medisch Centrum West donkere vrouwen. Er speelden veel te veel blonde vrouwen in mee, dat was geen weergave van de werkelijkheid. In Amsterdam bijvoorbeeld bestaat het personeel van de ziekenhuizen voor vijftig procent uit donkere vrouwen. Op die oproep kwam een hele rits donkere vrouwen af. Ik heb ook gesolliciteerd en werd uitgekozen. Zo stapte ik over van het theater naar de televisie. In de serie speel ik een arts die geen werk kan vinden als ze afgestudeerd is en ik begin in het ziekenhuis dan maar als verpleegster. Na de derde reeks kom ik eindelijk in functie als arts. Nu ben ik dus arts in de serie".

Ben je de enige donkere vrouw in de serie?

"Er is er dit jaar eentje bijgekomen, Helen Kamperveen, een Surinaamse maar geboren op Curaçao".

En hoe gaat het met de serie als jij naar Curaçao zou verhuizen?

"Ik heb een contract tot en met dit jaar. De opnamen beginnen in juni en lopen tot november. Voorlopig zijn dit de laatste afleveringen. Zeker weet je het nooit, want dat zeggen ze elk jaar. Maar mijn contract loopt af. Ik kan dus zelf de keuze maken, als ze toch doorgaan. En als ze echt stoppen is het makkelijk".

Door haar bekendheid van de t.v. doet Perla in Nederland ook veel presentatiewerk: theateravonden, quizzen voor scholieren, e.d. Maar ze wil meer.

"Begin dit jaar heb ik een eigen serie voor Amsterdam-t.v. geschreven. Van die serie hebben we een 'pilot' gemaakt, een eerste aflevering. Ik had het idee. Samen met een collega die goed kan schrijven hebben we een half jaar lang een avond in de week het verhaal in elkaar gezet. De produktie heb ik zelf gedaan. Een heel stel collega's heeft belangeloos meegespeeld in de pilot. De ATS wil de serie uitzenden, maar heeft geen geld. Nu zoeken ze met behulp van die pilot sponsors".

BEELDHOUWER

De echtgenoot van Perla Thissen, Adriaan Rees, is beeldhouwer en geeft les op de kunstacademie. Hij zal volgend jaar in het Curaçaosch Museum een expositie van zijn werk houden. Hij wordt erg geinspireerd door de omgeving op Curaçao, vooral door de wereld onder water en komt voorlopig een paar maanden hier werken.

Hebben jullie in Nederland ook contact met andere Antillaanse kunstenaars?

"Maar heel weinig. Ik ken alleen Norman de Palm en Felix de Rooy. Ook Stanley Brouwn, de broer van Hortence Brouwn. En ik heb wel eens meegespeeld in een productie van Jeroen Heuvel. Die productie is ook naar St. Maarten gegaan een paar jaar geleden. Wij waren helemaal enthousiast. Een pracht kans. We zagen onszelf al naar St. Maarten reizen, maar helaas was dat te kostbaar en heeft hij het moeten oplossen met andere spelers".

Waarom wil je terug naar Curaçao?

"Ik wil hier werken en inspiratie opdoen op mijn geboorte-eiland. Ik begrijp mijn moeder niet. Zij trouwde met een marineman, die telkens een jaar of anderhalf jaar van huis was om te varen.

Waarom bleven wij in die perioden in Nederland? We hadden net zo goed telkens een jaar op Curaçao kunnen wonen. Voor mijn kinderen zou een verblijf hier iets aan hun verdere leven toevoegen, ze zullen veel meekrijgen. Ik ben er trots op dat ik van donkere mensen afstam. Ik hou van lekker in de zon liggen en zo steeds meer kleur krijgen. Dat komt omdat ik in Nederland opgegroeid ben. Hier geldt: hoe bleker hoe beter. Bij mij: hoe meer kleur hoe beter en ook: hoe meer krul, hoe beter".

Natuurlijk beter worden

Rudolf de Wit

Slankelijners opgelet

ER BESTAAT nog een raar geloof dat we per se suiker nodig hebben voor energie, kracht, vitaliteit en noem maar op. Niets is minder waar, want zoals al eerder geschreven in voorgaande artikelen is suiker juist de grote boosdoener en de grote veroorzaker van vele klachten. De fabrikant is ook niet stil blijven zitten en heeft snel hierop ingespeeld. Zoetmakers die zoet smaken, maar geen suiker bevatten die doen het goed. De fanatieke slankelijners lopen alle rekken af in de supermarkets en reageren overdreven enthousiast op de 'suikervrije', 'licht' en 'extra' produkten. Zijn de zoetmakers wel safe? Wat doet zo'n chemisch produkt in het lichaam?

Termen als 'suikervrij', 'zonder suiker' en 'ongezoet' zijn erg verwarrend. Een produkt kan heel goed veel suiker bevatten, en zich toch 'ongezoet' noemen, omdat er geen extra suiker is toegevoegd. 'Suikervrij' betekent ook dat er geen suiker is toegevoegd, maar het even energierijke sorbitol kan er wel in zitten.

Zoetstoffen die geen energie leveren (energieloze) zijn de kunstmatige zoetstoffen. Daarnaast hebben we de energierijke zoetstoffen, zoals sorbitol of xylitol. De meeste produkten voor diabetici zijn gezoet met de laatst genoemde stoffen. Deze zoetstoffen worden in het lichaam iets anders omgezet dan suiker, maar ze leveren per gram wel ongeveer evenveel energie. Ook zijn ze minder zoet dan suiker, waardoor je geneigd bent er zelfs iets meer van te gebruiken.

Slankelijners, en trouwens ook veel diabetici schieten daar niets mee op. Bovendien mag je ook weer niet teveel sorbitol of xylitol gebruiken, want dat kan diaree tot gevolg hebben.

De kunstmatige zoetstoffen, die geen energie leveren, worden in steeds meer produkten voor diabetici toegepast. Het zijn met name deze drie die het meest gebruikt worden: saccharine, cylamaat en aspartaam. Behalve in produkten voor diabetici mogen deze stoffen ook voorkomen in andere produkten zoals frisdranken, vruchtensappen, kauwgum, snoep, ijsjes enz. De grote vraag blijft nog steeds bestaan: Zijn deze produkten wel inderdaad zo veilig?

Een fabrikant van een van de bekende zoetmakers is zelfs zover gegaan om op de verpakking te spreken van een 'gezond alternatief'. Kunt u zich voorstellen hoe je als consument beïnvloed (bedonderd) wordt? Soms zijn deze zoetstoffen in vloeibare vorm te koop in verpakkingen, waaruit je gemakkelijk veel te grote hoeveelheden ineens binnen krijgt.

Dat is sterk af te raden, want zowel op saccharine als op cyclamaat rust de verdenking dat zij kanker bevorderen. De onderzoekingen die gedaan worden, gebeurt doorgaans op ratten. Ratten die cylamaat in hun dieet kregen, ontwikkelden duidelijk meer kankergezwellen dan ratten die geen cyclamaat in hun dieet kregen. Dit resultaat is nogal aangevochten, omdat de hoeveelheden cyclamaat in dit dieet onwaarschijnlijk groot waren.

Mijn vraag is dan direct: Hoe zit het dan met de consument die juist aan de slanke lijn doet en alleen suikervrije kauwgum, suikervrij toetje, ijsje, snoepje, enz. eet? Naar mijn bescheiden mening is het resultaat hetzelfde als de afgewezen testresultaten op ratten!

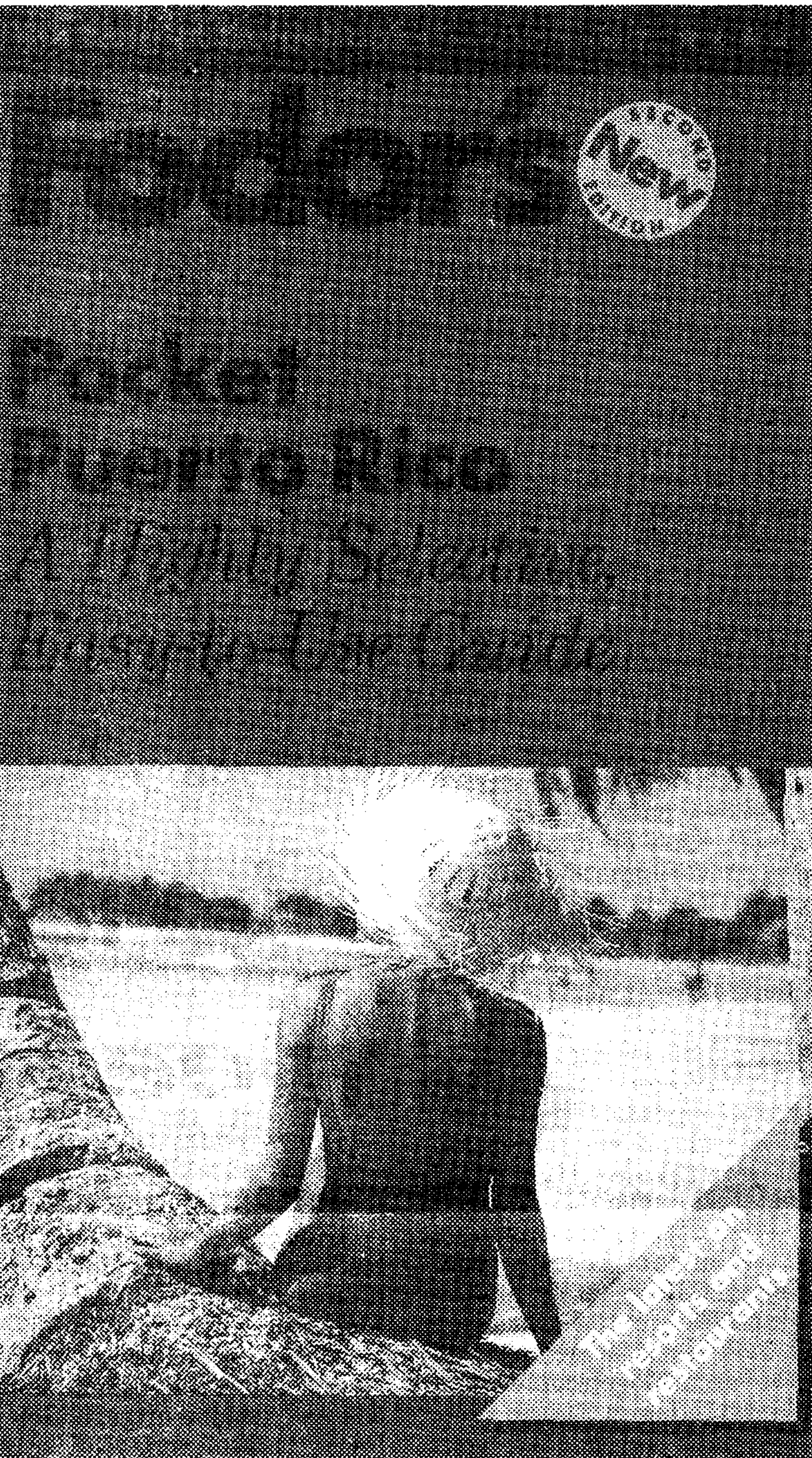
Al bij al zijn er in de afgelopen jaren voldoende discussies geweest over het wel of niet gebruiken van deze zoetstoffen. De conclusie van het Amerikaanse Nationale Kankerinstituut (NCI) is dan ook dat saccharine waarschijnlijk een zwak kankerverwekkende (carcinogene) stof is. Gebruik door kinderen en zwangere vrouwen wordt afgeraden, evenals veelvuldig gebruik door vrouwen in de vruchtbare leeftijd. Overvloedig gebruik is volgens het NCI altijd af te raden. Wie echter alle risico wil vermijden, moet de kunstmatige stoffen helemaal links laten liggen. Consumenten, vooral die aan de lijn doen, kunnen het best matig suiker gebruiken. Het kost misschien enige moeite en doorzettingsvermogen om te wennen aan minder zoete produkten, maar het is beter.

Matiging van je eet- en drinkgewoonten is de enige weg om verantwoord en succesvol af te slanken. Nogmaals: Produkten voor diabetici zijn vaak gezoet met sorbitol en dus nutteloos voor slankelijners. Honing is een natuurprodukt en wordt ook snel door het lichaam opgenomen. Honing is een prima zoetmakend produkt, bevat wel veel calorieën, maar ook mineralen en vitamine. Het is echter niet aan te raden om babies en kleine kinderen honing te even. Kinderen hebben überhaupt geen suiker nodig. Nee, absoluut niet.

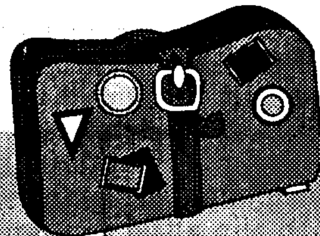
Probeer uw kind zoveel mogelijk weg te houden van al die goed bedoelde kinderfeestjes, peettantes, schoonmoeders en sinterklaas. Er bestaan voldoende gezonde alternatieven voor al dat suiker. Fruit, zelf gemaakte taartjes gezoet met honing, gezonde drankjes, enz.

Leerstoornissen, huidproblemen, regelmatig terugkerende verkoudheden, leermoelijkheden, concentratiestoornissen, slijm, darmklachten zijn meestal het gevolg van teveel suiker!

Gun uw kind een gezond leven... Stop met suiker.

Reizen

Overdruk uit grote reisgids handzaam maar wel beknopt

PUERTO RICO EN Jamaica horen bij de vier grote Caribische eilanden. Ze liggen ver van elkaar vandaan en verder kent het ene eiland Spaanse, het andere Britse invloeden. Geen enkele reden dus om ze samen te bespreken, ware het niet dat Fodor's Travel Publications van beide een handzaam reisgidsje heeft uitgegeven. Dat wil zeggen dat er een overdruk is gemaakt van de betreffende hoofdstukken in Fodor's Caribbean, een andere uitgave van Fodor's. Een gemakkelijke manier om een nieuw boek te produceren.

Losse gidsjes zijn over het algemeen praktischer, want kleiner en lichter in gewicht. Wie niet van plan is om alle Caribische eilanden te bereizen, kan heel goed volstaan met een losse uitgave.

Maar een overdruk heeft natuurlijk hetzelfde bezwaar als een hoofdstuk uit een gids over het Caribische gebied: beknoptheid. Beide boekjes (zo'n honderd bladzijden) geven in sneltreinvaart de belangrijkste bezienswaardigheden. In een apart hoofdstuk is een geenszins uitputtende lijst van hotels opgenomen, waarbij de goedkopere etablissementen worden vermeden. Dat lijkt ook de bedoeling, gezien de mededeling op de voorpagina: *The latest on all-inclusive resorts.*

In het boekje over Jamaica vooral informatie over de vele vakantieoorden aan zee. Logisch, want dat is voor velen, vooral Amerikanen, de belangrijkste reden om dit eiland te bezoeken. Gedegen informatie over bij voorbeeld de Blue Mountains ontbreekt vermoedelijk om die reden. Jammer, dit mooie gebied beslaat een groot deel van het eiland ten oosten van de hoofdstad Kingston en is een bezoek meer dan waard. Nu wordt alleen verteld dat je daar met je eigen huurauto heen kunt om naar de koffieplantages te kijken.

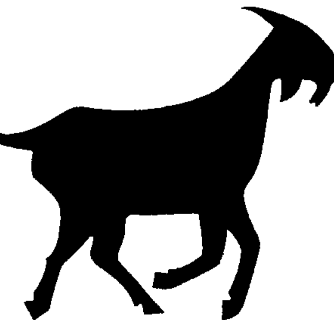
De informatie over de binnenlanden van Puerto Rico is gelukkig minder summier. Er worden routebeschrijvingen gegeven met vermelding van interessante bezienswaardigheden.

Onpraktisch is in beide boekjes dat restaurants en hotels niet opgenomen zijn bij de bestemming, maar in aparte hoofdstukken. Het betekent onnodig gezoek en geblader.

Relatief veel pagina's zijn gewijd aan algemene voorlichting. Op zich heel goed bedoeld, maar waarschuwingen over het meenemen van een reserve zonnebril zijn wellicht wat overbodig. Die ruimte had voor nuttiger informatie gebruikt kunnen worden. Beide boekjes hebben een index en duidelijke kaartjes. Foto's ontbreken.

Fodor's Pocket Jamaica
Fodor's Travel Publications; $ 7.00
ISBN: 0 679 02307 0

Fodor's Pocket Puerto Rico
Fodor's Travel Publications; $ 7.00
ISBN: 0 679 02330 5

Geiten

Vervolg van pag. 3

van de stichting en een kenmerk van de geitenboeren is dat ze ieder voor zich werken. Het vormen van een eenheid ligt moeilijk.

Dat wordt ook bevestigd door geitenhouder Buchi Doran. Hij kan zich niet eens meer herinneren wanneer de veetelers voor het laatst serieus overleg hebben gepleegd. Zijn mening wijkt dan ook geheel af van die van collega Hooi. In tegenstelling tot Hooi, is de hele geitenkwestie voor Buchi Doran niet zo problematisch. "Ik haal mijn geiten beetje bij beetje uit het park", vertelt hij.

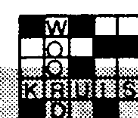
Buchi heeft een stuk of vijftig geiten en schapen. Hij kent ze niet allemaal, maar ze zijn gemerkt. 's Ochtends brengt hij ze naar de knoek, 's avonds komen de meesten weer thuis. Een paar verwilderde dieren blijven slapen in de mondi. Nu zijn dieren niet meer het park in kunnen, houdt hij ze wat dichter bij huis. Daar is voorlopig nog wel wat te grazen. Voor de rest voert hij ze bij met *millfeed* dat hij 's middags voor ze uitstrooit op de grond.

Het kopen van het mengvoeder is voor de gepensioneerde Doran wel een probleem, want daarvoor moet hij helemaal naar de stad. Waarom, zo vraagt hij zich af, opent de overheid niet een verkooppunt wat dichterbij Bandabou?

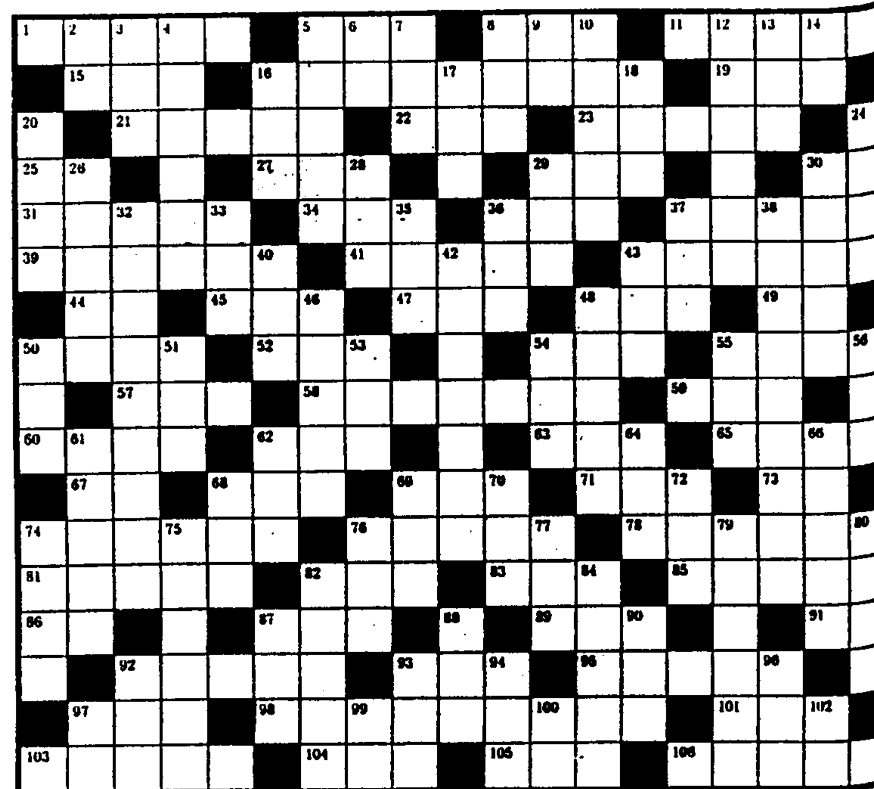
HOOI

Ook Doran heeft altijd geleefd met de fabel van 'Doctor'. Zonder vergunning graasde zijn vee (onder meer) op het terrein van Zorgvliet dat Da Costa Gomez volgens hem zou bestemmen als weidegrond. "Maar", erkent hij, "gezamenlijk terrein is ook niet de oplossing. Er waren altijd problemen met diefstal." Zijn voorstel is dat de overheid een terrein in die omgeving laat bewerken door arbeiders. Het hooi dat dit oplevert, moet door de overheid worden verkocht aan de geitenhouders. De landbouwers kunnen dan van de inkomsten worden betaald.

Doran vindt juist dat parkmanager Schmitz heel correct heeft gehandeld inzake het hernieuwde beleid van Stinapa. Vorig jaar kreeg iedere geitenhouder persoonlijk een pamflet uitgedeeld, met de mededeling dat per 1 januari 1993 alle geiten uit het park verwijderd moesten zijn. "Het park is niet van mij, maar van de overheid", constateert hij nuchter. "Daar is met elkaar over gesproken. We moeten begrip voor elkaar hebben..."

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. graf; 5. boom; 8. bijwoord; 11. zeuren; 15. muziekterm; 16. bevolking; 19. kledingstuk; 21. harde slag; 22. energie; 23. weefsel; 25. muzieknoot; 27. meetkundig lichaam; 29. eenheid van elektrische weerstand; 30. oude lengtemaat; 31. toneelartikel; 34. deel van het lichaam; 36. kuil; 37; wielerbaan; 39. deel van Spanje; 41. concubine; 43. Nederlands eiland; 44. vreemde munt; 45. plaats in Drente; 47. troefkaart; 48. kledingstuk; 49. eerwaarde heer; 50. ziekte; 52. Griekse letter; 54. schrijfgerei; 55. ovenkrabber; 57. baardje; 58. stroomlevering; 59. boom; 60. rustig; 62. lidwoord; 63. loot; 65. plaats in Gelderland; 67. uitroep; 68. zelfkant; 69. spinneweb; 71. Engelse titel; 73. muzieknoot; 74. vaartuig; 76. handelsterm; 78. Romeinse god; 81. willoos; 82. belemmering; 83. deel van het lichaam; 85. zeer talrijk; 86. spil; 87. zoogdier; 89. plooisel; 91. gescheiden; 92. pennetje met kop; 83. bijbelse figuur; 95. plaats in Australië; 97. succesnummer; 98. onverbeterlijke boef; 101. water in Utrecht; 103. schatten; 104. bundel; 105. grondsoort; 106. scharnier.

VERTICAAL: 2. verbruikt; 3. soort brood; 4. hond; 5. bloedgever; 6. in persoon; 7. ingebeeld meisje; 8. aanwijzend voornaamwoord; 9. administratieroepen; 10. familielid; 12. geest; 13. afgemat; 14. maanstand; 16. Engels café; 17. strik; 18. plaats in Drente; 20. werk van oud-IJslandse literatuur; 24. bridgeterm; 26. plaats in Noord-Brabant; 28. plooisel; 29. sportterm; 30. oefenstuk; 32. vrouwelijk beroep; 33. garde; 35. scheepstakel; 36. medicijn; 37. vis; 38. dik en kleverig; 40. ontkenning; 42. schaaldier; 43. Germaanse godin; 46. steeg; 48. kledingstuk; 50. etter; 51. dierenverblijf; 53. zangstem; 54. voor; 55. vreemde munt; 56. hoogste punt; 61. nu; 62. kledingstuk; 64. aanwensel; 66. ongevuld; 68. vochtig; 69. teken in de dierenriem; 70. Gewestelijk Arbeidsbureau; 72. pulverig; 74. Indonesisch eiland; 75. schaarste; 76. opschudding; 77. vogelverblijf; 79. plaats in Noord-Holland; 80. windrichting; 82. systeem van waarneming door radiogolven; 84. sleutel; 87. op de wijze van; 88. voegwoord; 90. deel van een ambtsgewaad; 92. visgerei; 93. kunstprodukt; 94. wereldtaal; 96. plantje; 97. uitroep; 99. het Romeinse rijk; 100. dat is; 102. Middeleeuwen.

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

M. Cardoze
Francia 39
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:
AMIGOE PUZZEL
Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 1. go; 3. gans; 7. uw; 9. steven; 14. S.A.; 16. fair; 18. en; 19. orel; 21. re; 23. draak; 24. Toon; 26. in; 28. steek; 30. kaars; 32. ge; 33. neg; 35. Ee; 36. Ekeren; 37. tas; 38. steel; 40. lel; 42. rel; 43. rest; 44. les; 45. pal; 46. rare; 48. mis; 50. Ada; 52. mede; 54. ere; 55. sigaar; 56. km.; 58. run; 59. Ee; 60. steel; 61. kreet; 64. St.; 65. eter; 66. abeel; 67. el; 69. neer; 70. ad.; 71. leer; 73. te; 75. makker; 76. el; 77. piek; 78. rm.

VERTICAAL: 2. os; 4. af; 5. nadeel; 6. Sire; 8. wekker; 10. toorn; 11. eros; 12. ven; 13. el; 15. ar; 17. rakel; 20. minstreel; 22. es; 24. tael; 25. gesteente; 27. net; 29. te; 31. arend; 32. gas; 34. Gelre; 37. teler; 39. lee; 41. enige; 43. ram; 47. are; 48. mier; 49. salade; 50. arkel; 51. akelei; 53. dus; 55. stere; 57. me; 60. stek; 62. reep; 63. te; 65. eek; 68. lt.; 69. na; 72. re; 74. er.